

KĨ NĂNG VÀNG
CHO HỌC SINH TRUNG HỌC

LIU YONG

HỌC CÁCH HOÀN THIỆN BẢN THÂN

Người dịch: Thanh Uyên

KĨ NĂNG VÀNG
CHO HỌC SINH TRUNG HỌC

LIU YONG

HỌC CÁCH HOÀN THIỆN BẢN THÂN

Người dịch: Thanh Uyên

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

**MAKE PROGRESS A BIT MORE EVERYDAY © 2015 by Professor Yung LIU,
Vietnam Copyright © Kim Dong Publishing House
All Rights Reserved**

**Arranged by agreement with Professor Yung LIU via the Agent: Ms WU herong
Xuất bản theo hợp đồng chuyển nhượng bản quyền giữa tác giả Yung LIU
và Nhà xuất bản Kim Đồng, 2015
Bản quyền tiếng Việt thuộc về Nhà xuất bản Kim Đồng, 2016**

Bìa: Nguyễn Minh Hải

MỤC LỤC

▪ Lời nói đầu	3
Phần I: Viết cho con gái - Soi lại chính mình	7
▪ Học tập người nguyên thủy	8
▪ Ai cũng có thể làm được vài việc cùng lúc	13
▪ Điểm C của Bill Gates	18
▪ Tắm bổ cho não bộ	23
▪ Vì ghi nhớ nên sở hữu	27
▪ Phác lại giấc mơ đẹp	31
▪ Soi lại chính mình	35
▪ Bình tâm	40
▪ Tưởng tượng con đang chìm ngập trong tiếng vỗ tay	44
▪ Nhờ tiềm thức giúp đỡ	49
Phần II: Viết cho con trai - Sẵn sàng nghênh chiến	55
▪ Vua đến muộn	56
▪ Chuyện kì lạ ở giải thưởng Westinghouse	61
▪ Không quan tâm	65
▪ Sẵn sàng chiến đấu	70
▪ Thức dậy khó khăn	75
▪ Chuyển bại thành thắng	80
▪ Yêu con không phải là hại con!	85
▪ Đánh thắng trận đầu tiên mỗi ngày	91
▪ Giấc mơ Harvard	98
▪ Kinh nghiệm để vào trường Harvard	103

Phần III: Bạn có thể trở nên thông minh hơn 105

- Học tập sinh động, ghi nhớ mới lâu 106
- Đừng chỉ ghi nhớ qua đôi mắt và đôi tai 111
- Chỉ cần tìm hiểu về sự vật hiện tượng thì sẽ hiểu được lí lẽ bao hàm trong đó 113
- Viết văn không khó chút nào 119
- Trong cuộc đời đâu đâu cũng thấy văn chương 125
- Năm yếu tố chính trong viết văn (1) 130
- Năm yếu tố chính trong viết văn (2) 135
- Học làm một cây nho 141
- Lược bỏ trước khi viết 142
- Học trong lúc không khốn khó 144
- Cổ xe ngựa của văn chương 145
- Bạn có thể trở nên thông minh hơn 147

Phần IV: Hãy hỏi tiếp “Tại sao?” 153

- Kính hiển vi và kính viễn vọng 154
- Học tập và tiếp thu 155
- Học tập, phán xét, chẩn liệu 156
- Cày sâu 157
- “Là gì?” và “tại sao?” 158
- Nấu món sủi cảo 159
- Cái đỉnh ốc 161
- Trường trung học Eton 162
- Người thông minh 164
- “Tim” và “chí” 165
- Đơn thuốc gia truyền 167

LỜI NÓI ĐẦU

Bỗng một ngày tôi phát hiện ra rằng tác phẩm đầu tay “Lời thì thầm của đom đóm” xuất bản vào năm 1973 đã được tròn bốn mươi năm!

Trong quãng thời gian dài đằng đẳng như thế, sức mạnh nào đã thôi thúc tôi chăm chỉ viết lách mà không hề thấy mệt?

Tôi nghĩ chắc là nhờ có tình yêu.

Ban đầu, vì thấy thấp thỏm không yên khi con trai xa nhà đi học tận trường trung học Stuyvesant ở Manhattan, tôi bắt đầu viết các cuốn như “Vượt qua chính mình”, “Sáng tạo ra chính mình”, “Khẳng định chính mình”. Sau này khi thấy con gái dần dần trưởng thành, cũng vì quan tâm tới việc học hành của con, tôi viết các cuốn “Làm một học sinh vui vẻ”, “Các cậu ấm cô chiêu hãy phấn đấu vươn lên”. Rồi khi con trai vừa mới bước ra ngoài xã hội, vì lo con chưa hiểu được cách đối nhân xử thế ở đời, tôi bắt đầu viết bộ sách “Cha không dạy con đối trá”. Gần đây, lại bởi vì sau khi tốt nghiệp đại học, con gái tôi một mình đi du lịch khắp các nước Á Âu, tôi lo con có thể gặp chuyện thiệt thòi nên đã viết cuốn “Trăm điều cấm kị trong đời”. Nói ra chuyện này thì thấy buồn cười, nhưng biết đâu có

ngày nhìn thấy đôi chim nhạn bay về, tôi sẽ viết cuốn tên là “Quác quác” cũng nên. Hoặc một ngày nào đó tình cờ bắt được một con bọ ngựa, sau khi nuôi nó, quan sát nó và yêu thương nó, tôi sẽ viết cuốn “Sát thủ nhà bếp truyền kì”.

Ngẫm kĩ thì thấy, những gì thực sự thôi thúc tôi viết chẳng phải đều bắt nguồn từ sự quan tâm, nỗi nhớ nhung và tình yêu thương sao?

Chính tình cảm yêu thương dạt dào với con cái đã trở thành động lực giúp tôi viết. Và cũng bởi tôi đã nói lên hộ tâm tư, suy nghĩ của nhiều người mà nhận được sự đồng cảm của họ, với lại bản thân tôi cũng không dám trể nãi trước sự kì vọng của độc giả. Thời gian gần đây, bạn bè hỏi vui tôi rằng, bây giờ tôi đã có cháu chắt rồi, phải chăng tôi lại muốn viết thêm vài cuốn sách cho chúng nữa?

Họ nói trúng phốc rồi đấy! Có lẽ một số độc giả đã thấy trang mạng xã hội của tôi từ lâu từng đăng tải chuyện tôi bắt đầu viết một cuốn sách dạy trẻ học chữ. Ngoài ra còn một “sản phẩm” nữa chính là bộ sách rèn luyện kĩ năng sống mới được tôi biên soạn này.

Công nhận trẻ con bây giờ giỏi thật! Không biết có phải do trí tuệ con trẻ trong thời đại internet nở rộ được mở mang sớm hay không, những thứ mà ngày trước người ta cho rằng chỉ có học sinh trung học mới hiểu thì bây giờ học sinh tiểu học đã có thể tiếp thu. Gần đây một giáo viên tiểu học yêu cầu cả lớp đọc sách của tôi, sau đó viết thư cho tôi. Thú thật là cháu nào cháu nấy đều viết mạch lạc đầu ra đó, khiến cho người lớn phải

kinh ngạc. Chính vì vậy, tôi quyết định sàng lọc lại những bài viết cho các cháu thanh thiếu niên trước kia để tập hợp thành một bộ sách phù hợp dành cho các độc giả nhỏ tuổi, cho cả cháu chắt tôi đọc nữa.

Cảm ơn Nhà xuất bản của tôi đã đưa ra khá nhiều gợi ý về việc chọn lọc tác phẩm, cố vấn cho tôi biết về nhu cầu của các bậc phụ huynh và của con trẻ. Tôi cũng cảm ơn sự ủng hộ của nhiều ông bố bà mẹ đầy nhiệt huyết: “Những gì mà chúng tôi muốn nói với các cháu đều nhờ anh nói hộ đấy!”

Hi vọng bộ sách này có thể giúp ích chút ít cho các độc giả nhỏ tuổi.

Phần I:

Viết cho con gái

- Soi lại chính mình

Học tập cần phải nỗ lực bằng cả thể lực lẫn trí não mới tiến bộ được.

Đôi lúc sự chuyển biến của bản thân có thể sản sinh ra sức mạnh không thể ngờ tới.

Khi cảm thấy khó khăn, con hãy thử tạm thời trút bỏ gánh nặng và đưa cái “tâm” tiến về phía trước.

Học tập người nguyên thủy

Thế lực của con người có hạn nhưng trí lực thì vô hạn. Chỉ cần con tĩnh tâm lại và vận dụng trí não, làm từng bước một thì có thể giải quyết được nhiều việc khó khăn.

Hôm nay con tình cờ nhặt được một hòn đá màu đen. Con cầm đến chỗ ba để hỏi tại sao trên thảm cỏ lại xuất hiện một hòn đá kì lạ như vậy.

Ba dẫn con ra ngoài, bảo con ngẩng đầu nhìn mái nhà mình mà xem, trên đó toàn là những tấm ngói bằng đá. Sau đó ba bảo con, viên sỏi đó bị bong tróc từ mái ngói.

Hàng tỉ năm trước, loại đá này được hình thành từ lớp trầm tích bị nén chặt dưới lòng đất. Vì thế nếu nhìn nghiêng, chúng có từng lớp một. Phơi mình dưới ánh nắng gay gắt của mùa hè và thời tiết lạnh cóng của mùa đông nên chúng bị bong tróc thành từng mảnh.

Chúng ta đem hòn sỏi đó vào trong nhà. Ba lại ngồi bên bàn làm việc kể chuyện cho con nghe.

Rất nhiều năm trước, có một lần ba và người bạn cùng ra vùng ngoại ô chơi. Nhìn thấy ven bờ suối hoa dong riềng nở rộ, bọn ba đều rất thích loài hoa này nên nhảy xuống hái.

Mấy phút sau, ba ôm một bó hoa dong riềng to tướng lên xe, còn người bạn đó thì vẫn tay không.

Hoá ra cậu ấy không mang theo dao, mà cộng hoa dong riềng thì rất dai, dù cậu ấy có ngắt thế nào, vặn ra sao, chúng cũng không đứt ra được.

Ba cũng không mang dao, nhưng khi vừa xuống xe, ba tiện tay nhặt một hòn đá như thế này ở ven đường, rồi dùng nó làm dao. Đơn giản vậy nhưng ba hái được rất nhiều hoa dong riềng.

Kể xong, ba lấy ra một tờ giấy, sau đó cửa mạnh cạnh của hòn đá mà con nhặt được xuống. Con liền reo lên: "Oa! Sắc quá, sắc như lưỡi dao ấy!"

Tờ giấy đó bị rách toạc.

Đấy gọi là công cụ. Biết sử dụng công cụ là lí do quan trọng giúp loài người vượt qua các loài động vật khác.

Thử nghĩ mà xem! Sức của chúng ta đâu có khỏe như voi? Hàm răng của chúng ta đâu có sắc nhọn như hổ? Tốc độ chạy của chúng ta đâu có sánh bằng báo săn?

Chúng ta đã nhờ vào công cụ để từng bước sáng tạo ra nền văn minh của loài người.

Để ba kể tiếp một câu chuyện nữa cho con nghe nhé!

Ngày xưa ngày xưa, đứa con của người nguyên thủy bị ốm. Người cha đến bên bờ suối dùng tay vốc nước rồi đem về hang núi mà họ ở, nhưng chưa kịp vào trong hang thì nước đã chảy hết qua kẽ ngón tay.

Người mẹ có kẽ ngón tay khít hơn, thế là chị ta đến bên bờ suối vốc nước mang về cho con uống, cứ vốc hết lần này đến lần khác, cuối cùng đứa trẻ cũng khỏi ốm.

Ông bố người nguyên thủy trầm ngâm: “Có thể lần sau con mình lại bị ốm, không thể sống trong hang núi mãi được, tốt nhất là chọn nơi nào gần nguồn nước thôi!” Thế là cả nhà họ chuyển đến ven bờ suối để ở.

Thế nhưng sống ở ven bờ suối không ấm áp và an toàn bằng ở trong hang núi, đã thế còn thường xuyên bị ngập nước. Một trận mưa lớn kéo đến, cả nhà họ liền bị nước cuốn trôi hết.

Đến một ngày kia, khi họ đang nướng thịt thì phát hiện ra chỗ đất bùn bị hun nóng bỗng trở nên cứng ngắc. Thế là họ nặn đất bùn thành hình cái bát rồi đặt lên lửa nướng, làm thành chiếc bát gốm đầu tiên.

Tiếp đó lại cải tiến bát gốm trở thành ấm gốm.

Cuộc sống của họ bỗng thay đổi. Họ lại chuyển về hang núi, hơn nữa còn tìm được những hang núi tốt hơn ở trên cao.

Họ không cần phải ngày ngày đến bờ suối để lấy nước nữa vì có thể dự trữ nước trong ấm gốm.

Nghe xong câu chuyện này, lần sau đến viện bảo tàng, khi nhìn thấy những đồ gốm trông rất đơn sơ vụng về đó, con sẽ có cảm nhận khác. Con có thể đoán được cái kiếng ba chân đã được tạo ra như thế nào không?

Khi ông bà tổ tiên bắc chiếc nồi làm bằng gốm nung lên và đốt lửa ở bên dưới để nấu thức ăn, trước tiên họ kê những hòn đá bên dưới chiếc nồi, nhưng sau đó lại nghĩ: "Rõ phiền phức, mỗi lần nấu cứ phải kê đá vào! Tại sao ta không làm thêm mấy cái chân gắn liền ngay dưới đáy nồi nhỉ?"

Thế là cái kiềng ba chân đã được phát minh ra.

Công cụ kì diệu như thế đấy! Chúng giúp chúng ta làm được những việc mà trước đây không thể làm được, giúp cải thiện cuộc sống của chúng ta.

Còn nhớ có lần ba đưa anh trai con đi Hồng Kông. Khi vào nhà hàng gọi món đặc sản của lòng Thượng Hải, ba và anh con đều chưa từng ăn loại cua đó bao giờ, cứ nhìn nhau không biết nên bắt đầu ăn như thế nào.

Nhân viên phục vụ trông thấy thế liền tới hướng dẫn cách ăn cho hai ba con. Trước tiên anh ta dùng kéo cắt hết những cái vuốt nhọn trên càng cua, sau đó bẻ hết càng cua ra. Tiếp theo, anh ta dùng cái vuốt nhọn chọc vào bên trong càng cua và bẻ một nhát, thịt cua liền dồn hết ra đầu kia.

Con có biết vì sao chỉ vì chuyện con nhặt được một hòn sỏi mà ba lại nói nhiều như vậy không?

Ba muốn nói với con rằng, thể lực của con người có hạn nhưng trí lực thì vô hạn. Chỉ cần con tĩnh tâm lại và vận dụng

trí não, làm từng bước một thì có thể giải quyết được nhiều việc khó khăn.

Con cũng cần trân trọng trí tuệ của tổ tiên chúng ta, thậm chí đôi khi phải bắt chước họ, học hỏi những kĩ năng sinh tồn, sử dụng những công cụ đơn sơ và cơ bản nhất.

Biết đâu đến một ngày nào đó, giống như khi ba đi hái hoa dong riềng, con sẽ sử dụng loại công cụ mà người nguyên thủy đã dùng từ hàng triệu năm trước - một hòn đá nhỏ, và trở về với đầy ắp chiến lợi phẩm trong tay.

Ai cũng có thể làm được vài việc cùng lúc

Trưởng thành là học cách sử dụng thời gian, chín chắn là hiểu được cách sử dụng thời gian, thành công là biết kiểm soát thời gian.

Hôm nay sau bữa trưa, lúc ba mẹ ngồi trong phòng khách đọc báo thì con đi tới ngồi sau ghế sofa nói chuyện với mẹ. Hai mẹ con nói chuyện rất lâu, rồi bắt đầu phàn nàn là phải đi mua đồ thể thao. Ba liền hỏi: “Nếu cần mua thì tại sao không đi mua luôn?”

Con nói rất tỉnh queo rằng hai mẹ con đều không có thời gian rảnh để đi mua.

Ba hỏi tiếp: “Thế tại sao hai mẹ con lại có thời gian rảnh để tán gẫu?”

Con chột nhướn mắt lên bảo là vì có chuyện muốn tâm sự với mẹ.

Nghe có vẻ rất có lí. Nhưng ba lại nói tiếp: “Con và mẹ đều có thời gian để tâm sự thì tại sao không dùng thời gian đó để đi mua quần áo? Con có thể tranh thủ nói chuyện với mẹ ở trên xe, sau đó vào cửa hàng quần áo chọn ngay, mua xong thì về nhà luôn.”

Thử tính mà xem, đem cộng dồn thời gian buổi trưa con tâm sự với mẹ và thời gian phân nản lại với nhau, nếu lập tức hành động thì không những tâm sự được, mà còn mua được quần áo về rồi.

Ba thấy nhiều người hay kêu ca không có đủ thời gian vì họ không hiểu phải làm thế nào để làm được cả hai việc cùng lúc.

Anh trai con ở tầm tuổi này cũng như vậy.

Một hôm, lúc mười hai giờ rưỡi đêm, nó bảo vì hôm nay ít bài tập nên muốn đi ngủ sớm.

Ba nghe mà thấy mừng thầm, bởi vì áp lực bài vở của trường trung học Stuyvesant rất lớn, nó thường phải làm đến hai, ba giờ sáng mới lên giường đi ngủ, giờ cũng cần tranh thủ thời gian ngủ thêm chút ít.

Lát sau, ba nghe thấy tiếng nó bật lò vi sóng. Hai phút sau lại nghe thấy tiếng nó cắt thứ gì đó, được một lúc lại nghe thấy tiếng xả nước trong bồn tắm. Sau một hồi lâu lại nghe thấy tiếng nó mở radio.

Rồi sau khoảng chừng hai mươi phút, đột nhiên ba nghe thấy tiếng “bịch” một cái.

Ba bị đánh thức hết lần này tới lần khác, liếc nhìn đồng hồ thì thấy đã gần hai giờ sáng, ba bực mình đi ra mắng nó.

Nó lại nói hùng hồn rằng nó không hề lãng phí thời gian một chút nào. Nó bật lò vi sóng hâm nóng giăm bông, dùng dao cắt pho mát thành miếng nhỏ. Sau đó tiếng nước chảy rất

ồn là vì ban ngày tập thể dục, thấy người ngứa ngáy nên nó muốn ngâm mình chút xíu. Nó bật radio là vì ngoài trời tuyết đã rơi mấy tiếng liền nên muốn nghe xem ngày mai có được nghỉ học không. Khi biết sẽ không được nghỉ học, nó lại sắp xếp sách vở vào ba lô. Xong việc thì quăng ba lô xuống nền nhà, vì thế mới phát ra tiếng "bịch" kia.

Anh con nói chẳng sai chút nào. Nhưng nếu là người biết cách một lúc làm hai việc, thậm chí là một lúc làm ba việc, thì có khi chỉ cần dùng hết nửa số thời gian đã hoàn thành lượng công việc tương tự.

Khi nó bật lò vi sóng, nếu không đứng đợi mà tranh thủ cắt pho mát luôn, sau khi cắt xong thì chẳng phải giảm bông cũng nóng rồi sao?

Sau đó, nó có thể đi xả nước vào bồn tắm trước, rồi bật radio, vừa nghe đài vừa ăn lót dạ. Nếu không thì nó có thể vừa ngâm mình trong bồn tắm vừa nghe radio, đồng thời nghĩ trước xem ngày hôm sau cần mang những thứ gì đến trường.

Vì đã nghĩ sẵn từ trước rồi nên thời gian sắp xếp sách vở có thể rút ngắn.

Tính tổng cộng lại, vì cùng một lúc đều làm được hai việc, thậm chí là ba việc, nó đã tiết kiệm được một nửa thời gian.

Bây giờ là thời đại tốc độ cao, thời đại bùng nổ thông tin, có nhiều việc làm mãi vẫn không hết, kiến thức nhiều đến

mức tiếp thu không hết, vì thế chỉ có những người biết cách tận dụng thời gian thì mới có thể chạy ở vị trí đầu tiên.

Gần đây mẹ con cũng hỏi tại sao ba làm việc lại nhanh đến thế.

Khi đó ba đã lấy một ví dụ:

“Em biết không, vừa nãy khi xem bản tin trên ti vi, ngoài việc đã pha cà phê ra, anh còn tranh thủ gửi năm bản thảo, viết một bức thư, rồi xem tin thị trường cổ phiếu thế giới, gửi một bản fax tới văn phòng ở Đài Bắc.”

Ba đã sử dụng thời gian như thế này: Khi ti vi phát sóng phần quảng cáo, ba đi pha cà phê, tiện thể nhấn nút khởi động chiếc laptop, tiếp đó tới chỗ máy fax đặt sẵn tài liệu lên, quay số fax của văn phòng Đài Bắc rồi nhấn nút “gửi”, sau đó đi thẳng tới trước ti vi để xem bản tin thời sự. Lúc này máy tính đã kết nối mạng wifi, ba vừa xem ti vi vừa đọc email, rồi gửi email trong thời gian quảng cáo tiếp theo và bưng cà phê tới chỗ ngồi.

Hết phần quảng cáo, ba tiếp tục theo dõi bản tin, trong lúc điểm những tin không quan trọng, ba gửi mấy bản thảo, cùng lúc nhâm nhi cà phê, xem qua thị trường cổ phiếu. Lúc hết bản tin thời sự, ba mới quay lại chỗ máy fax để xem tài liệu đã được gửi đi chưa, nếu chưa thì lại nhấn nút “gửi lại”. Thế là chỉ trong năm mươi phút bản tin thời sự, ba vừa không bỏ lỡ bản tin thời sự, lại vừa không bỏ lỡ công việc.

Ba tuyệt đối không đứng cạnh máy tính hay máy fax để

đợi chúng kích hoạt hoặc kết nối, cũng không đứng đợi trước máy pha cà phê.

Bởi vì những thiết bị đó sẽ tự vận hành, mà vận hành thì cần có thời gian, chúng sẽ không vì có ba đứng chờ bên cạnh mà nhanh hơn dù nửa giây. Người biết cách tận dụng thời gian trước tiên cần biết làm thế nào để sử dụng những thiết bị thông minh giúp tiết kiệm thời gian, chứ không phải là đứng canh bên cạnh, biến mình trở thành người phục vụ cho chúng.

Anh trai con hồi nhỏ không biết cách sử dụng thời gian nhưng bây giờ đã tiến bộ hơn nhiều. Điều khiến ba mừng nhất là khi ở Đài Bắc, có lần ba và nó bước vào thang máy, đầu tiên ba nhấn “số tầng”, sau đó nhấn nút “đóng cửa”, nó lại “chỉnh” ba luôn:

“Ba à, tại sao ba không nhấn nút ‘đóng cửa’ trước, khi thang máy đóng cửa lại thì tận dụng mấy giây đó để nhấn ‘số tầng’ nhỉ? Như vậy có thể tiết kiệm được mấy giây đấy!”

Thế là ba rút ra một kết luận: Trong thời đại này, mỗi người đều phải tranh thủ từng giây từng phút. Trưởng thành là học cách sử dụng thời gian, chín chắn là hiểu được cách sử dụng thời gian, thành công là biết kiểm soát thời gian.

Điểm C của Bill Gates

Con học khi người khác đang học, con lên mạng khi người khác xem ti vi, thì tốt hơn rất nhiều so với việc con lên mạng khi người khác đang học, con học khi người khác xem ti vi!

Theo bảng xếp hạng những người giàu nhất thế giới của tạp chí Forbes, người đứng đầu lại là Bill Gates. Chủ tịch hãng phần mềm Microsoft đã giữ ngôi quán quân nhiều năm liền.

Nghe nói thành tích học tập ở trường của Bill Gates không nổi trội, tổng điểm trung bình hồi trung học là điểm B⁽¹⁾. Khi mới vào trường Harvard, vì áp lực học hành quá lớn, lại mắc bệnh viêm ruột nên ông phải ở nhà chữa trị. Tổng điểm trung bình của học kì đầu tiên càng tệ hơn khi ông chỉ đạt điểm C.

Có lẽ con sẽ hỏi hồi trung học ông ấy chỉ đạt điểm B, làm sao lại vào được trường Harvard?

Việc đó đúng là thật kì diệu!

Vì ông ấy giành được điểm số cao và lọt vào top 10 trong kì thi SAT được tổ chức chung toàn nước Mỹ.

Tuy ba không biết phương pháp học của Bill Gates thế

(1) Ở Mỹ dùng theo thang điểm A, B, C.

nào, nhưng ba đảm bảo ông ấy là một người cực kì thông minh, đồng thời cũng là người biết tận dụng thời gian. Lấy một ví dụ, gần đây ba đọc báo và được biết mỗi buổi sáng Bill Gates đều tự lái xe đến văn phòng, nhưng ông ấy không lập tức đi vào thang máy để lên văn phòng ở tầng cao nhất mà ngồi luôn trong xe gọi những cuộc điện thoại quan trọng.

Tại sao ông ấy không đợi lên văn phòng rồi mới gọi điện?

Vì đây đều là các cuộc điện thoại rất quan trọng, Bill Gates không muốn bị quấy rầy. Ông ấy biết rằng, chỉ cần bước vào văn phòng thì có thể sẽ có hàng đồng giấy tờ đang chờ mình xử lí, có hàng tá cuộc họp và khách đến đợi ông ấy tham gia, hoặc có hàng tá nhân viên đang chờ gặp.

Những việc phiền toái như vậy có thể sẽ làm ảnh hưởng đến khả năng tư duy và phán đoán của ông ấy. Vì thế, trước khi bước vào văn phòng, ông ấy đã tĩnh tâm lại và gọi những cuộc điện thoại quan trọng trước.

Hơn ba mươi năm trước, ba cũng từng trải nghiệm điều này. Ba phát hiện nếu vào văn phòng đúng giờ và liên tục bị quấy rầy thì trong hai giờ đồng hồ, ba sẽ không làm nổi việc gì. Chỉ bằng thỉnh thoảng ba đến sớm hai tiếng, một mình ngồi xử lí công việc còn hơn.

Công việc vốn dĩ cần hai tiếng đồng hồ mà bị phân tán thành bốn năm tiếng thì hiệu quả không thể bằng hai tiếng liên tục được.

Cho tới bây giờ, ở nhà ba cũng như vậy.

Hằng ngày con tan học về, chỉ cần trông thấy ba đóng cửa phòng đọc sách thì con sẽ đi lại khẽ khàng. Vì con biết ba đang viết lách nên không được tới quấy rầy.

Thế nhưng sau bữa tối, tuy ba vẫn đang làm việc trong phòng đọc sách nhưng con lại không kiêng dè, thậm chí còn thường xuyên vào phòng tìm ba để nói chuyện.

Vì con biết rằng, có thể ba đang liên lạc với văn phòng ở Đài Bắc, gửi email, gửi fax hoặc hồi âm thư của độc giả. Những việc đó kể cả xung quanh có hơi ồn một chút cũng không sao, có bị ngắt quãng cũng chẳng ảnh hưởng lắm.

Tuy con biết rõ cách sử dụng thời gian của ba nhưng bản thân con lại không biết cách kiểm soát thời gian.

Buổi chiều khi con về nhà cũng là lúc ba ngồi viết lách. Cả nhà đang yên tĩnh thì con lại chạy đi kiếm cái nọ tìm cái kia, rồi lên mạng chat chít. Rồi sau khi ăn xong bữa tối, khi ti vi mở oang oang thì con lại làm bài tập Toán và Vật lí - những môn rất cần sự yên tĩnh.

Có lẽ con chưa bao giờ tính toán rằng, buổi chiều tan học lúc hai giờ rưỡi, đến bảy giờ hơn nhà mình mới ăn cơm tối. Rõ ràng con có khoảng thời gian dài gần năm tiếng đồng hồ vô cùng yên tĩnh để làm bài. Còn khi ăn cơm tối xong, vì bụng mới nạp đầy thức ăn nên con không thể học ngay. Đợi đến khi bắt tay vào làm bài tập thì con chỉ còn chưa đầy ba tiếng là tới

mười hai giờ đêm. Con bận rộn cả ngày, lại mệt mỏi, thời gian đó không phù hợp để làm những loại bài tập phải động não nhiều và cần sự yên tĩnh.

Đây không chỉ là tật xấu của con mà cũng là “căn bệnh” phổ biến của rất nhiều người: Không biết cách cân nhắc các điều kiện chủ quan và khách quan.

Về chủ quan, mỗi người cần biết trạng thái tinh thần của mình tốt nhất vào lúc nào. Chẳng hạn như có những người đặc biệt tỉnh táo vào buổi sáng sớm, có thể dậy sớm một chút để học bài. Trái lại có những người hợp làm “cú đêm”, buổi sáng thì mơ màng, buổi tối lại minh mẫn, sáng suốt.

Về khách quan, cần xem xét tình hình xung quanh. Chẳng hạn như các nhà văn trước đây của Đài Loan đều thích sáng tác về ban đêm, thế nhưng bây giờ rất nhiều người chuyển sang viết lách vào ban ngày, ban đêm chỉ ra ngoài tán gẫu. Đó là vì hoàn cảnh sống ở Đài Loan trước kia không tốt, nhà cửa chật chội, cách âm không tốt, các nhà văn đều phải đợi đến lúc đêm khuya yên tĩnh thì mới bắt đầu viết. Còn bây giờ xã hội tiến bộ rồi, ngay cả xe hơi cũng hiếm khi nhấn còi, nên thói quen sáng tác của họ tự nhiên cũng thay đổi.

Tương tự như vậy, học sinh có thể dựa vào thói quen làm việc, nghỉ ngơi của người lớn trong nhà để làm chủ thời gian học tập sao cho hiệu quả nhất. Nếu nhà mình có khách đến, ban ngày ồn ào thì cần điều chỉnh thời gian học bài. Còn đến

một ngày nào đó, nếu con sống trong kí túc xá hoặc đi du học thì phải dựa vào tình hình thực tế để điều chỉnh cho phù hợp.

Người ta phải luôn nắm rõ trong đầu: Thế nào là khoảng thời gian yên tĩnh? Thế nào là khoảng thời gian ồn ào? Thế nào là khoảng thời gian để suy nghĩ tốt nhất? Thế nào là thời gian bộ não làm việc kém linh hoạt nhất?

Con học khi người khác đang học, con lên mạng khi người khác xem ti vi thì còn tốt hơn rất nhiều so với việc con lên mạng khi người khác đang học, con học khi người khác xem ti vi.

Tắm bổ cho não bộ

Con càng năng vận động thì khả năng vận chuyển ôxy cùng chất dinh dưỡng của hồng cầu lên não càng tăng, một mặt giúp con tăng cường thể lực, mặt khác cũng tăng cường trí thông minh và trí nhớ.

Ba thường nghe các bạn trẻ phàn nàn rằng, sao nhà trường lại sắp xếp giờ Toán sau giờ Thể dục. Sau khi vừa vận động xong, người đang nhể nhại mồ hôi thì lại phải lên lớp học môn Toán, làm sao mà học tốt được.

Ba lại mỉm cười an ủi các em ấy: “Vì sau giờ Thể dục, khi vừa vận động xong, khí huyết sẽ lưu thông tốt hơn, khả năng vận chuyển ôxy của hồng cầu lên não tăng, khiến các em hiểu bài môn Toán hơn đấy!”

Có lẽ một số người cho rằng ba đang nói đùa, nhưng thực ra ba đang nói theo logic khoa học đấy! Kể ra hôm đó cũng thật trùng hợp, sáng ba giờ báo ra thì đọc được một bài viết nói về báo cáo nghiên cứu của trường Đại học Pennsylvania như sau:

Nếu các bé gái mười tuổi dành nhiều thời gian tham gia hoạt động thể thao của các bé trai, thì cho dù ban đầu có hứng thú với môn Toán hay không, sau hai năm đa phần sẽ tăng thêm

hứng thú học môn Toán. Ngược lại, nếu bé trai dành nhiều thời gian tham gia các hoạt động mà các bé gái tương đối yêu thích như chơi các loại nhạc cụ, thì hai năm sau thành tích về môn Toán cũng sẽ khả quan hơn.

Vì thế, các chuyên gia nghiên cứu khuyên các bậc cha mẹ đừng để con gái dính như keo với các bạn cùng giới cả ngày, ngoài ra còn yêu cầu các ông bố phải lôi kéo những bé trai quậy phá, nghịch ngợm tham gia một số hoạt động ở trạng thái tĩnh.

Đọc xong bài báo đó, ba trầm nghĩ, có lẽ sau khi tham gia hoạt động thể thao, các bé gái tiến bộ hơn về môn Toán là bởi vì khí huyết lưu thông tốt, bộ não nhận được nhiều ôxy hơn, giúp ích cho tư duy Toán học. Còn với các bé trai, vì chúng suốt ngày đá bóng bơi lội, khó mà tĩnh tâm, vì thế học thứ gì đó ở trạng thái tĩnh cũng sẽ giúp ích cho tư duy.

Hồi xưa mọi người đều cho rằng con trai có sở trường về tư duy logic hơn, hơn nữa con trai còn giỏi phân biệt phương hướng hơn con gái, liệu có phải cũng vì quá trình trưởng thành của các bé gái quá tĩnh, chúng không chạy nhảy, leo trèo, luồn lách như các bé trai, dẫn đến khả năng vận chuyển ôxy của hồng cầu kém hơn, thể lực không bằng các bé trai, đồng thời cũng thiếu sự rèn luyện nhận biết phương hướng?

Khả năng vận chuyển ôxy của hồng cầu vô cùng quan trọng. Cơ thể chúng ta giống như một công ty lớn, có rất nhiều

phòng ban, cần có người chuyên vận chuyển đồ ăn tới. Hồng cầu giống như những nhân viên vận chuyển. Có những công ty mà nhân viên được huấn luyện thành thực, năng suất cao, mỗi nhân viên đều vận chuyển được rất nhiều thứ. Lại có những công ty mà nhân viên có năng lực kém, mỗi người chỉ mang được một bịch nhỏ. So sánh hai công ty này với nhau, đương nhiên là công ty thứ nhất làm ăn thành công hơn, đúng không nào?

Cơ thể chúng ta rất kì diệu, chẳng hạn như người có xương mềm dẻo khi rèn luyện trọng lực sẽ đặc biệt có ích, người năng dùng trí não sẽ giúp phòng ngừa bệnh mất trí nhớ tuổi già. Tóm lại, thứ gì chúng ta ít sử dụng thì ông trời sẽ nghĩ rằng chúng ta không cần đến nữa và sớm đòi lại thứ đó.

Con càng năng vận động thì khả năng vận chuyển ôxy cùng chất dinh dưỡng của hồng cầu lên não càng tăng, một mặt giúp con tăng cường thể lực, mặt khác cũng tăng cường trí thông minh và trí nhớ.

Gần đây ba đọc cuốn “Đều là tai họa do bộ não gây ra” và có ấn tượng vô cùng sâu sắc với chương năm trong đó.

Tác giả dẫn ra kết quả nghiên cứu của tiến sĩ Tay Gield thuộc trung tâm nghiên cứu tâm lí quốc gia (Mĩ): Tiểu não là phần ít chịu ảnh hưởng của những yếu tố trước khi sinh nhất và có thể dùng những yếu tố sau khi sinh để bù đắp và tăng cường. Hay nói một cách khác, nếu một người bẩm sinh đã không thông minh thì có thể nhờ vào vận động, tăng cường chức năng của tiểu não để bù đắp.

Người bình thường cho rằng tiểu não chỉ kiểm soát và điều chỉnh khả năng vận động, giữ thăng bằng cho cơ thể, chỉ những người “đầu óc ngu si, tứ chi phát triển” thì mới cần dùng đến. Nhưng thực ra tiểu não vừa giống như “vị quân sư”, lại vừa giống như “người lính thông tin”, giúp truyền thông tin đến các bộ phận quan trọng của đại não.

Tác giả còn viết rất nhiều trẻ em trong giai đoạn dậy thì phải đối mặt với áp lực thi cử để lên lớp. Chúng cho rằng thể lực không quan trọng nên suốt ngày chỉ cắm đầu ngồi bên bàn học. Thực ra nếu như biết nghỉ ngơi giữa chừng đôi chút để vận động nạp thêm ôxy thì có thể nâng cao hiệu quả học tập từ 20%~30%.

Hiện nay ở rất nhiều trường, vì ưu tiên cho việc lên lớp nên người ta bỏ hẳn môn Thể dục, suốt ngày ép các em vùi đầu vào học hành, cố nhồi nhét kiến thức. Ai ngờ môn Thể dục không những chẳng làm lãng phí thời gian mà còn giúp tăng cường trí lực và thể lực.

Vì ghi nhớ nên sở hữu

Nếu con muốn ghi nhớ thật lâu một việc, cách tốt nhất chính là coi trọng nó, nghĩ về nó thường xuyên. Con sẽ thấy rằng, chỉ cần luôn ghi nhớ trong đầu thì sẽ có hiệu quả rất cao.

Có lần khi ba mắng con tại sao những thứ ba mới dạy cách đó chưa lâu mà con lại quên gần hết? Con phụng phịu bảo rằng bài tập nhiều như thế, những việc cần phải nghĩ nhiều như thế, nên đương nhiên là rất dễ quên, con còn nói: “Ba có trí nhớ siêu tốt mới thuộc được nhiều thứ như vậy.”

Con sai rồi! Thực ra khả năng ghi nhớ của ba không hề tốt hơn người khác chút nào, sở dĩ ba có thể thuộc lâu lâu như cháo chảy những bài thơ dài dằng dặc cho đến tận bây giờ là vì ba đã sử dụng một phương pháp ghi nhớ đặc biệt đó là: Luôn ghi nhớ trong đầu.

Thực ra mỗi người đều có tâm lí thấp thỏm. Chẳng hạn như người bạn cùng lớp nói với con rằng ba tháng sau đúng ngày này, cậu ấy sẽ mời con đến nhà chơi. Nếu con không chơi thân với cậu ấy, lại không tò mò về gia đình cậu ấy, thì rất có thể ba tháng sau, con đã quên mất lời hẹn đó từ lâu, trừ khi cậu ấy nhắc lại với con.

Thế nhưng ngược lại, nếu như tổng thống nói rằng ba tháng sau đúng ngày này sẽ mời con đến chỗ ông ấy chơi thì con sẽ tuyệt đối không quên.

Tại sao vậy?

Bởi vì con coi trọng ông ấy, coi lời hẹn đó là chuyện đại sự. Trong vòng ba tháng sau, ngày ngày con đều ghi nhớ thì đương nhiên sẽ không thể quên.

Nếu hôm nay con học một bài mà một tháng sau con sẽ thi, thì kể cả trong thời gian một tháng đó con không có cơ hội ôn tập lại một lần nữa thì đến lúc thi, nhiều nhất con cũng chỉ quên mất một phần ba nội dung.

Trái lại, mới thi xong được hai tuần lễ nhưng có thể con đã quên mất phần lớn nội dung bài đã học.

Vì sao vậy?

Bởi vì thi xong rồi, con liền thả lỏng, không còn tâm lí thấp thỏm nữa.

Bộ não của con người rất kì diệu, nếu như sáng hôm sau có việc quan trọng thì kể cả có ngủ rất say đi chăng nữa, không đợi đồng hồ báo thức kêu, con cũng có thể tự mình thức dậy.

Vì thế nếu con muốn ghi nhớ thật lâu một việc, cách tốt nhất chính là coi trọng nó, nghĩ về nó thường xuyên. Con sẽ thấy rằng, chỉ cần luôn ghi nhớ trong đầu thì sẽ có hiệu quả rất cao.

Chẳng hạn với những bài đã học hôm nay, ngay bây giờ

con nhớ nhưng ngày mai đa phần là sẽ quên. Tuy nhiên, nếu tối nay cố nghĩ về chúng, thậm chí ra sức nghĩ về chúng, thì con vẫn có thể nhớ ra.

Buổi tối con thử nghĩ về chúng xem, rồi ngày mai con tiếp tục nhớ lại thì sẽ không quá khó khăn.

Tiến thêm một bước, nếu tối mai con tiếp tục nghĩ rồi nhớ ra. Đến tối ngày kia con vẫn có thể nhớ ra một cách nhẹ nhàng, thoải mái. Vì đã ôn lại nhiều lần thì sẽ nhớ rất dai, kể cả một tuần tiếp theo không ôn tập thì đến lúc ba đổ con, con cũng trả lời được.

Theo nghiên cứu, chúng ta thực hiện “ghi nhớ ngắn hạn” và “ghi nhớ dài hạn” ở những vị trí khác nhau trong bộ não. Đa số mọi thứ đều được đặt trong bộ nhớ ngắn hạn. Chẳng hạn như con muốn gọi điện thoại cho cửa hàng nào đó, giở cuốn danh bạ ra tìm được số điện thoại đó, con ghi nhớ, tiếp đó quay số, nói chuyện qua điện thoại, điện thoại chưa buông thì đã quên mất số điện thoại rồi. Tính ra “trí nhớ ngắn hạn” chỉ tồn tại không quá vài phút.

Rồi chẳng hạn như khi con đi du lịch, con đến khách sạn nào thì nhớ số phòng ở khách sạn đó, chưa từng đi nhầm phòng.

Nhưng khi con đến khách sạn mới ở trạm dừng chân tiếp theo, nếu ai đó hỏi ngay con: “Số phòng của khách sạn trước là bao nhiêu?” thì con chưa chắc đã trả lời được.

Tính ra nội dung ghi nhớ về số phòng đó có thể chỉ lưu giữ được ba ngày.

Khi phải học rất nhiều thứ, đúng là con chỉ có thể ghi nhớ cái mới, quên mất cái cũ. Nhưng nếu mỗi thứ con học đều đặt trong “kho kí gửi ngắn hạn” trong bộ não thì kiến thức của con có thể phong phú được không? Việc đó giống như người kiếm được bao nhiêu tiền bấy nhiêu, không thể tích lũy được.

Hồi học đại học, ba quen một giáo sư rất bình thường. Ông ấy từng đi du học ở Nhật, chỉ biết bê nguyên xi những gì mà giáo sư người Nhật đã dạy ông ấy để dạy lại cho tụi ba. Thế nhưng ông ấy đã nói một câu mà suốt đời ba không thể quên: “Hôm nay những gì tôi giảng, viết lên trên bảng, các em ghi nhớ được thì sẽ trở thành vốn liếng của các em, không còn là những gì mà chỉ tôi hay thầy giáo người Nhật của tôi có nữa, không ai có thể cướp đi được.”

Thử nghĩ xem, trên thế gian này có báu vật, của cải nào mà người khác không thể chiếm đoạt? Những thứ đó đều là vật ở bên ngoài, nếu bị cướp đi thì con chẳng còn nữa. Chỉ có kiến thức đã học được tồn tại ở trong đầu mới là thứ con thực sự lưu giữ được.

Vì thế ba khuyên con nên dùng phương pháp luôn ghi nhớ trong đầu để học tập. Trước hết hãy coi trọng những thứ mà con học được, sau đó thường xuyên nghĩ đến nó, nhớ về nó, làm cho nó cắm rễ sâu trong kho “trí nhớ dài hạn” của con để con sở hữu nó suốt đời.

ảnh đã kéo tay ba, đặt các ngón tay đan chéo vào nhau như thế nào.

Mỗi người đều có thể trải nghiệm tương tự như vậy. Chẳng hạn một hôm, ba hỏi con còn nhớ lần đầu tiên vào công viên Disney, chính là cái hôm ra về con đã ăn vạ, không chịu về nhà.

Con bảo còn nhớ, bởi vì trong băng video quay lại cảnh đó. Thậm chí con còn nhớ căn nhà bên bờ vịnh từng ở khi chưa đầy hai tuổi có ghế sô pha màu vàng. Nhưng lúc ba hỏi vì sao con lại nhớ được, con cũng bảo vì xem trong băng video nên có thể loáng thoáng nhớ ra. Ba lại hỏi, nếu như không có băng video thì liệu con có thể nhớ ra không, con khẽ lắc đầu.

Bây giờ thì chuyển sang chủ đề mà ba muốn nói nhé!

Lần trước ba nói đến phương pháp luôn ghi nhớ trong đầu, liên tục nhớ lại và ôn tập, giúp kiến thức đã học có thể nhớ lâu hơn. Nhưng con làm sao có thể nhớ được toàn bộ những gì đã học dồn lại trong cả năm.

Lúc này, con phải biết cách nắm lấy phần cốt lõi, giống như nhấc một cái móc áo lên sẽ lấy được cả một chiếc áo khoác vậy.

Ba nói như vậy, có thể con vẫn chưa hiểu, để ba lấy tiếp hai ví dụ thường gặp nhất nhé!

Một đoạn quảng cáo trên truyền hình có thể kéo dài gần một phút, thế nhưng phí quảng cáo quá đắt, đoạn phim

quảng cáo một phút đó rất có thể không lâu sau sẽ rút ngắn thành ba mươi giây. Rất nhiều cảnh bị rút gọn, thế nhưng con vẫn hiểu được toàn bộ câu chuyện.

Rồi một thời gian sau, đoạn quảng cáo đó giảm một nửa, rút gọn thành mười lăm giây, thậm chí là mười giây, chỉ lướt qua một số cảnh trọng tâm. Đối với những khán giả chưa từng xem phiên bản hoàn chỉnh thì không thể hiểu rõ nội dung câu chuyện. Thế nhưng con thì khác, con vẫn có thể hiểu được toàn bộ câu chuyện.

Một thời gian tiếp theo, đoạn quảng cáo trên truyền hình không còn nữa. Đến ngày nào đó, con nhìn thấy trên báo có một bức ảnh, đó là một cảnh quay trong đoạn phim quảng cáo nọ.

Chỉ mỗi một bức ảnh như vậy mà có thể khiến cho con nhớ đến cả đoạn phim quảng cáo.

Tấm ảnh đó như thể là một cái móc áo, móc được cả chiếc áo khoác, gợi ra toàn bộ câu chuyện, toàn bộ sự kiện.

Ba lấy tiếp một ví dụ khác, buổi sáng thức dậy, con nhớ lại giấc mơ từ đêm hôm trước, nếu như không viết ra thì có thể vừa đánh răng xong đã quên ngay, chỉ nhớ láng máng mình đã nằm mơ nhưng không tài nào nhớ được nội dung cụ thể là gì.

Thế nhưng nếu con để giấy bút ở đầu giường, vừa thức dậy liền ghi chép lại giấc mơ đó, thậm chí chỉ viết vài chữ,

chẳng hạn như con mơ về trường tiểu học trước đây thì chỉ cần viết mấy chữ “trường tiểu học”.

Đến buổi tối, con tĩnh tâm lại một chút, cầm tờ giấy đó lên, nhìn thấy mấy chữ “trường tiểu học” viết trên đó là có thể nhớ lại từng chút một giấc mơ hôm trước, thậm chí có thể nhớ hết những chi tiết trong giấc mơ.

Vậy những chữ “trường tiểu học” đó là gì vậy? Là cái móc để gợi ra toàn bộ giấc mơ của con.

Trọng tâm của “phương pháp lan tỏa” là “luôn ghi nhớ trong đầu”, thậm chí chỉ nhớ qua đôi ba chữ hoặc một hình ảnh. Giống như ba luôn vô tình nhìn thấy bức ảnh hồi nhỏ nên nhớ như in cả quá trình chụp ảnh.

Phương pháp lan tỏa phải từ phức tạp đến đơn giản, hơn nữa càng đơn giản càng tốt, giống như quảng cáo trên ti vi, dần dần rút ngắn, từ một phút đến ba mươi giây, từ mười giây cuối cùng chỉ còn lại một cảnh chưa tới một giây là có thể đạt được hiệu quả vô cùng mỹ mãn.

Qua việc rèn luyện, phương pháp này có thể khiến cho con nhớ lại và tốc độ liên tưởng tăng lên bội phần, giống như mạng internet có thể truyền đến nhiều nơi khác nhau.

Soi lại chính mình

Đó không chỉ là nhìn thấy những việc con cần làm mà còn thể hiện những việc con đã hoàn thành, thành tích của con và kế hoạch tương lai.

Vì thế, nó cũng là một tấm gương để con soi lại chính mình.

Khi ba đi diễn thuyết, nói đến phương pháp sử dụng thời gian, ba thường đổ mọi người một câu thế này:

"Gia đình tôi sống ở Long Island, cách Manhattan khá xa. Thế nhưng khi chụp ảnh bằng phim, tôi phải mang đến tiệm rửa ảnh chuyên nghiệp ở Manhattan và phải mất chừng bốn tiếng đồng hồ mới rửa xong. Mỗi lần tôi vào thành phố, ngoài việc rửa phim, tôi sẽ tranh thủ đi dạo quanh bảo tàng mỹ thuật và hiệu sách. Ba nơi này đều cách nhau không xa. Vậy tôi nên chọn đi theo lộ trình nào dưới đây?

Trước tiên mang phim đi rửa, tiếp đó đi mua sách, sau nữa đến viện bảo tàng, cuối cùng đi lấy phim đã rửa về.

Trước tiên đến viện bảo tàng mỹ thuật, tiếp đó đi mua sách, cuối cùng đi rửa phim.

Trước tiên mang phim đi rửa, tiếp đó đến viện bảo tàng

mĩ thuật, sau đó đi hiệu sách, cuối cùng mới đi lấy phim đã rửa về.

Trước tiên đi hiệu sách, tiếp đó đi rửa phim, rồi tới viện bảo tàng kĩ thuật, cuối cùng đi lấy phim đã rửa về.”

Vậy đáp án là gì?

Đương nhiên là phương án thứ ba rồi. Bởi vì rửa phim phải mất ít nhất bốn tiếng đồng hồ, ba không thể chọn phương án hai, đứng ở đó chờ đợi khổ sở. Chọn phương án thứ nhất cũng không thỏa đáng, vì tới hiệu sách xong mới đi dạo viện bảo tàng kĩ thuật thì không tiện, không khéo vừa mua được một cuốn sách vừa dày vừa nặng, suốt dọc đường phải mang theo nó thì mỏi cả tay. Còn phương án thứ tư thì không những phải mang theo sách nặng, mà sau khi dạo quanh viện bảo tàng kĩ thuật thì chưa chắc phim đã kịp rửa xong, lại phải đợi dài cổ.

Nếu đem ra so sánh thì đương nhiên là trước tiên đem phim đi rửa, tiếp theo thông dong đi dạo viện bảo tàng kĩ thuật, sau đó tới hiệu sách mua sách, cuối cùng quay lại chỗ rửa phim thì khôn ngoan hơn. Đến lúc đó phim đã rửa xong, chỉ có vài tấm thì chẳng cần hộp đựng, kẹp luôn vào cuốn sách là xong, như thế chẳng phải sẽ rất tiện sao?

Khi con có nhiều việc phải làm mà không thể ngừng lại bất kì việc nào, điều quan trọng nhất chính là sắp xếp thứ tự của chúng, con sẽ thấy sự khác biệt vô cùng lớn.

Còn nhớ hồi trước khi ba công tác ở ban thời sự của đài truyền hình, mỗi sáng trên tám bảng đều viết từng mục tin tức. Chẳng hạn như chín giờ có cuộc họp quan trọng và đại hội thể thao nào đó sẽ khai mạc, mười giờ có khách đến thăm và buổi triển lãm quan trọng sẽ khai mạc, mười một giờ có cuộc diễu hành và buổi họp báo về một vụ án hình sự quan trọng, mười hai giờ có buổi họp liên hoan của một đoàn thể X và buổi biểu diễn văn hóa dân gian ở quảng trường Y...

Vì trong cùng một thời gian thường có hàng tá tin tức cần phỏng vấn, cho nên các sếp sẽ sắp xếp chúng theo lộ trình.

Các sếp bố trí công việc sẽ có sự khác biệt rất lớn. Sếp thông minh chỉ cần sử dụng ba nhóm nhân viên là ứng phó được với lượng tin tức của một ngày. Hơn nữa mỗi nhóm đều làm việc rất trôi chảy, chẳng phải vội vàng, tất bật gì.

Gặp phải sếp không linh hoạt, nhanh nhạy thì lại khác. Có thể ông ấy sẽ dùng năm nhóm nhân viên, ngay cả nhân viên tạp vụ cũng bị cử đi sai vật mà chưa chắc xong việc.

Tại sao lại có sự khác biệt lớn đến thế?

Là do thứ tự trước sau trong điều phối. Vị sếp có kỹ năng cao siêu có thể đánh giá được các vị trí và giao thông đi lại, tiếp đó tính toán lượng thời gian cần dành cho mỗi mục tin và khả năng bị kẹt xe, thậm chí có thể suy xét đến cả việc đưa mục tin đó lên đầu bản tin hay cuối bản tin thời sự. Theo ba quan sát, những sếp nào biết sắp xếp như vậy sẽ luôn dành ra chút thời gian để tính toán kỹ lưỡng, sau đó mới phân công công việc. Còn những người không hiểu quy tắc kia thì lại

thích thể hiện, chẳng nghĩ ngợi kĩ càng đã ra lệnh, kết quả là luôn thất bại, cuống quýt.

Ba còn nhớ hồi bà Thatcher làm thủ tướng Anh, có người hỏi bà ấy rằng hằng ngày bận trăm công nghìn việc thế mà vẫn thường xuyên vào bếp, sao bà ấy làm được như thế?

Bà Thatcher trả lời rất đơn giản:

“Tôi chỉ chuẩn bị sẵn một cuốn sổ nhỏ và viết những việc cần làm vào đó, mỗi khi hoàn thành một việc thì gạch mục đó đi.”

Khi đó ba không tin lắm, thế nhưng sau khi dùng cách tương tự, ba cũng cảm thấy có lí:

Thứ nhất, khi mỗi việc được viết ra thật rõ ràng trước mắt thì có thể sắp xếp chúng theo mức độ nặng hay nhẹ, gấp hay không, giống như sắp xếp lộ trình đi lấy tin tức.

Thứ hai, dù người có trí nhớ tốt đến mấy cũng có lúc sẽ quên. Liệt kê từng mục ra như vậy thì không sợ bị bỏ sót.

Thứ ba, giống như những người nhập ngũ đi lính thường treo thời gian biểu ở đầu giường, mỗi khi con hoàn thành một việc thì xóa đi một dòng, con sẽ có cảm giác thành công và cổ vũ tinh thần.

Thứ tư, một nhật kí công tác rõ ràng như thế sau này có thể giúp kiểm tra và đánh giá bất kì lúc nào.

Đến bây giờ, trên sổ ghi chép, ba còn dùng bút màu để viết như sau:

Bút màu đỏ ghi chép sáng tác về văn học, hội họa.

Bút màu lam ghi chép về nơi gửi bản thảo đến để đăng bài.

Bút màu xanh lục thể hiện tên sách và số lượng bản in.

Bút màu đen ghi chép công việc thường ngày.

Do mọi thứ đều rõ ràng mạch lạc nên trước tiên ba sẽ không để xảy ra sơ suất như cùng một bản thảo gửi tới hai nơi, tiếp đó ba có thể thông qua màu sắc khác nhau để tự kiểm tra và đánh giá đột xuất như khoảng thời gian nào ít sáng tác hoặc khoảng thời gian nào ít đăng bài? Ngoài ra, khi màu đỏ và màu xanh lục được ghi chép quá nhiều thì ba lại phải tự nhìn nhận lại đôi chút, xem mình có trở thành người “cuồng việc” và nên bước chậm lại để ra ngoài nạp năng lượng hay không.

Hi vọng con cũng có thể chuẩn bị một cuốn sổ ghi chép như vậy. Không cần bật máy tính, không cần rê chuột, chỉ cần giở ra xem, chỉ nhìn thoáng qua là thấy rõ chính mình.

Đó không chỉ là nhìn thấy những việc con cần làm mà còn thể hiện những việc con đã hoàn thành, thành tích của con và kế hoạch tương lai.

Vì thế, nó cũng là một tấm gương để con soi lại chính mình.

Bởi vì cách sống của người ấy không giống với thường ngày, ngủ ít đi, việc trao đổi chất vốn dĩ đã không tốt nay lại ăn quá nhiều, do không quen dạ nên có thể sẽ bị đau bụng đúng lúc thi.

Hồi thi vào đại học, vì ba không bình tâm nên bị nôn. Cũng vì không bình tâm nên trong buổi dẫn chương trình đặc biệt trên truyền hình, mặt ba nổi hai cái mụn to tướng.

Trước khi thi, để bồi bổ sức khỏe, ba đã mua mấy chai nước uống bổ dưỡng, thành phần dinh dưỡng chủ yếu trong loại nước uống đó là các amino axit, ba uống không quen nên bị nôn. Còn vụ bị nổi mụn to khi dẫn chương trình là vì tối hôm trước ba soi gương, nhìn thấy mấy cái mụn trứng cá nên nặn, nhưng nặn không hết nên bị viêm tấy.

Bình thường ba hay nặn mụn nhưng rất ít bị viêm, tại sao lại xảy ra sự cố vào đúng hôm đó nhỉ?

Rất đơn giản là vì ba không bình tâm...

Bình thường ba muốn nặn thì nặn, dù gì ngày hôm sau cũng chẳng có chuyện gì to tát, nặn hỏng cũng chẳng sao. Nhưng hôm đó ba nửa muốn nặn nửa không muốn nặn, kết quả là nặn chưa sạch nên hôm sau bị viêm tấy.

Vì thế ba mới nói phải bình tâm. Bình thường con quen làm như thế nào, trước khi thi con vẫn như vậy thì sẽ không xảy ra chuyện gì.

Thậm chí ba khuyên con nên tuân theo thời gian biểu

bình thường, cho dù đã chuẩn bị xong thì cũng đừng ngủ sớm hơn mọi khi, bởi vì do không buồn ngủ lại cộng thêm căng thẳng nên có khi con càng mất ngủ.

Lúc ăn tối mẹ cũng kể đấy thôi, hồi còn là học sinh, trước kì thi lớn, mẹ không gọi đầu, hôm thi cũng không mặc quần áo mới hay đi giày mới.

Hồi còn là học sinh, ba giống hệt mẹ con, đó cũng là biểu hiện bình tâm. Bởi vì khi con mặc bộ quần áo mới hay đi đôi giày mới sẽ dễ bị phân tâm, hoặc đột xuất xảy ra sự cố thì có khi còn ảnh hưởng đến việc thi cử.

Hồi nhỏ có một lần ba thi diễn thuyết toàn thành phố Đài Bắc. Hôm đó là ngày đặc biệt nên ba mặc bộ quần áo và đi giày mới nên suýt nữa thì xảy ra sự cố.

Bởi vì ba mới cúi xuống để buộc dây giày thì đúng quần liền toạc chỉ. Đến khi khâu xong chiếc quần, vội vã lao ra khỏi cửa thì ba lại phát hiện đôi giày da mới tinh nên còn cứng, cọ cả vào chân, khiến ba lên sân khấu mà cứ bước tập tễnh.

Con nói xem, chẳng phải vì ba không bình tâm nên đã “chứa lợn lành thành lợn què” đó sao?

Trải qua quá nửa cuộc đời, ba thấy càng gặp phải chuyện không bình thường thì càng cần phải bình tâm.

Vì thế, một ngày trước khi phẫu thuật cắt gan, ba vẫn viết văn, đọc sách, xem phim truyền hình như bình thường, đi ngủ đúng giờ như mọi khi. Mỗi lần trước khi ra nước ngoài, ba cũng

đi ngủ và thức dậy đúng giờ, chơi cầu lông như bình thường.

Nhiều người trước khi đi du lịch phải vội vàng thu xếp việc cơ quan chưa hoàn thành, đêm hôm trước khi ra sân bay còn nhậu nhẹt linh đình với bạn bè, rồi sắp xếp hành lí đến tận đêm khuya, kết quả là chưa lên đường mà đã vẹo hết cả sườn, vừa lên máy bay thì bắt đầu đau bụng tiêu chảy, đã thế trước khi lên đường không nghỉ ngơi đầy đủ, chỉ vài hôm là lăn đùng ra ốm.

Có lẽ con sẽ nói những việc cần làm trước khi lên đường đương nhiên phải thu xếp cho xong, hành lí cũng cần phải sắp xếp.

Đúng vậy! Đó chính là những gì ba muốn nhấn mạnh.

Càng là lúc sắp phải đối mặt với tình huống không bình thường thì con càng nên thu xếp cho sớm sửa. Còn gánh nặng không bình thường kia, con hãy lấy lượng thời gian dồi dào ở phía trước để phân tán ra. Chẳng hạn như sắp đến kì thi, con muốn bình tâm thì phải sớm chuẩn bị trong lúc bình thường. Con muốn thông thả trước khi đi du lịch thì phải sớm lập kế hoạch, thậm chí từ hai ba ngày trước đã thu xếp xong hành lí. Con muốn mặc trang phục mới ra sân khấu thì nên sớm mặc thử bộ trang phục đó một lần, thậm chí xỏ giày vào đi đi lại lại để xem có bước đi được tự nhiên không, liệu chân có bị giảm vào chân váy không.

“Bình tâm” cần chuẩn bị từ lúc “bình thường” chứ không phải là “nước đến chân mới nhảy”.

Tưởng tượng con đang chìm ngập trong tiếng vỗ tay

Khi đi bộ trên đường, ngồi trên xe hay là không bận việc gì, con hãy vận dụng trí tưởng tượng nhé! Hãy mở rộng thế giới của con, làm cho suy nghĩ của con phi nước kiệu. Con sẽ kinh ngạc phát hiện ra rằng: “Con vẫn ở đó, dường như không hề nhúc nhích, không làm gì hết nhưng lại tiến bộ rất nhiều!”

Hôm nay ba muốn nói với con về một phương pháp ghi nhớ rất đặc biệt - phương pháp tưởng tượng.

Không biết con đã từng đọc tiểu thuyết nói về vùng tuyết thần bí, nơi có những người biết dùng phép thuật vận dụng sức tưởng tượng để biến những gì mình mong muốn trở thành hiện thực hoặc thấy được sự vật ở cách xa ngàn dặm.

Đối với phương pháp dùng tưởng tượng để thay đổi hiện thực thì ba không tin. Nhưng nếu xét từ góc độ khoa học thì nghĩ ngợi sâu xa có thể tạo ra hiệu quả học tập rất tốt. Nghe nói huấn luyện viên Phil Jackson của đội bóng rổ Los Angeles Lakers trước mỗi trận đấu đều ở nhà tưởng tượng trong vòng ít nhất bốn mươi lăm phút, ngay cả vận động viên cũng thường được huấn luyện về tâm lý, tưởng tượng ra khả năng của mình có thể phát huy tốt độ.

Ba từng đọc bài “Giải mã bộ não” do nhà tâm lí học Steven Johnson viết, nội dung nói về một vận động viên nhảy cầu từng bị thương nặng ở lưng có biểu hiện tâm lí không ổn định. Nhưng sau khi được giáo sư Thái Uy thuộc trường Đại học Nebraska-Lincoln, tác giả của bài “Sức khỏe và hành vi của con người”, chữa trị tâm lí thì đột nhiên người đó lại thay đổi.

Phương pháp mà giáo sư Thái Uy đã dùng rất đặc biệt. Ông ấy bảo vận động viên đó trước khi nhảy cầu hãy tưởng tượng rằng mình sẽ thể hiện thật đẹp mắt.

Bản thân ba cũng từng có kinh nghiệm như vậy.

Hồi mới học đánh tennis, ba toàn phát bóng không chuẩn. Thế nhưng khi ba liên tục tưởng tượng ra những động tác đúng mà huấn luyện viên đã dạy, chỉ là tưởng tượng thôi nhé! Ba không hề về nhà luyện tập, thế mà chỉ mấy ngày sau lại tiến bộ rõ rệt.

Vì chuyện này mà ba đã tìm đọc sách về tâm lí học. Trong bài luận văn của một người tên là Sandra Blakeslee có viết: “Trí tưởng tượng có thể nâng cao kĩ năng vận động... Cuối cùng các nhà khoa học đã hiểu vì sao khi một người tưởng tượng bản thân mình có thể ném bóng ghi điểm giống như cầu thủ Michael Jordan thì động tác ném bóng của anh ta sẽ tiến bộ.”

Đó là vì khi chúng ta tưởng tượng, bộ não sẽ phát ra tín hiệu theo sự tưởng tượng, tín hiệu đó tuy không biến thành

động tác thực sự nhưng lại có thể rèn luyện sự phối hợp giữa các cơ bắp. Giống như trước khi đi du lịch, chúng ta xem kĩ bản đồ một lượt, đến lúc đó có thể thành thơi lên đường, như thể là đang du lịch ở vùng đất quen thuộc vậy.

Một người bạn cùng chơi bóng bàn với ba lại càng chứng minh thêm cho việc này.

Hồi mới sang Mỹ, mỗi lần chơi bóng với ba, chú ấy đều bị thua.

Thế nhưng một tháng sau thì chú ấy lại chiếm ưu thế, kĩ năng chơi bóng tiến bộ nhảy vọt.

Vấn đề là, chú ấy chỉ tới nhà ta đánh bóng bàn, không đi tập luyện ở chỗ khác, làm sao bỗng dưng tiến bộ được nhỉ?

Hoá ra chú ấy đã mượn hàng đồng đĩa VCD dạy đánh bóng và các cuộc thi lớn tầm cỡ thế giới. Nhà chú ấy tuy không có bàn đánh bóng, cũng không rủ ai chơi cùng, thế nhưng mỗi buổi tối chú ấy lại ở nhà dán mắt vào ti vi để vừa xem vừa thầm bắt chước trong đầu. Mới chỉ một thời gian ngắn mà chú ấy đã thực hiện được các động tác khó.

Từ đó có thể thấy, con không nhất định phải ra sân bóng mới có thể tập luyện. Người biết luyện bóng có thể tập luyện thông qua sự tưởng tượng. Con cũng có thể dùng phương pháp tưởng tượng để tham gia cuộc thi hay kì thi. Khi tưởng tượng mình ở trong cuộc thi diễn thuyết, con bước lên sân khấu, cúi chào khán giả, xưng tên, rồi bắt đầu say sưa nói,

tưởng tượng ra cả tư thế tay của mình khi đang diễn thuyết thế nào, dưới sân khấu vang lên tiếng vỗ tay như sấm dậy, sau đó con rời khỏi sân khấu với buổi diễn thuyết rất thành công.

Đúng vậy! Con có thể tưởng tượng ra tiếng vỗ tay, bởi vì nhà tâm lí học phát hiện ra rằng, sự tưởng tượng có thể làm tăng thêm sự tự tin. Thậm chí con có thể tưởng tượng về sự thành công. Con tự nhủ với chính mình: “Đừng sợ! Mình nhất định sẽ thành công! Mình là người giỏi nhất!”

Hồi ba học đại học, ở sân bóng bàn của khoa Thể dục, ba từng được chứng kiến phương pháp luyện tập kiểu “tiếng vỗ tay tưởng tượng”.

Thầy giáo ấy thật là thú vị. Mỗi lần sinh viên đang tập luyện, đánh được những cú bóng đẹp mắt, thầy ấy liền reo lên: “Tuyệt quá! Toàn bộ khán giả trong trận đấu đẳng cấp thế giới đều đang vỗ tay cổ vũ cho em, mau cúi chào đi! Mau cúi chào đi!”, rồi ba thấy những sinh viên đó quay mặt chào bốn phía, có người còn giơ cao hai tay lên, đón nhận tiếng hoan hô của hàng vạn người.

Nghe nói việc đó vô cùng có hiệu quả. Những tuyển thủ đó tưởng tượng mình đang ở trong cuộc thi tầm cỡ thế giới và đứng trước hàng nghìn, hàng vạn khán giả và phát huy hết sức mình.

Sức mạnh của trí tưởng tượng quá lớn, các nhà văn nếu không có sự tưởng tượng thì chẳng thể sáng tác ra những tác

phẩm bay bổng, lãng mạn. Các nhà khoa học nếu không có sự tưởng tượng mà cứ mạnh dạn đặt ra giả thiết trước tiên, sau đó mới đi tìm bằng chứng thì không thể có những thành tựu như ngày hôm nay.

Ngay cả “Thuyết tương đối” của nhà bác học Einstein cũng nhờ sự tưởng tượng mà có! Einstein luôn nghĩ rằng: “Nếu mình có thể bay lên với tốc độ ánh sáng thì thế giới sẽ trở thành như thế nào?”

Kết quả là nhà bác học Einstein đã dùng trí tưởng tượng phát hiện ra “Thuyết tương đối” mà hai mươi lăm năm sau mới được các nhà khoa học dùng phương pháp thực nghiệm để chứng minh.

Con nói xem có phải trí tưởng tượng ngày càng vĩ đại không?

Khi đi bộ trên đường, ngồi trên xe hay là không bận việc gì, con hãy vận dụng trí tưởng tượng nhé! Hãy mở rộng thế giới của con, làm cho suy nghĩ của con phi nước kiệu. Con sẽ kinh ngạc phát hiện ra rằng: “Con vẫn ở đó, dường như không hề nhúc nhích, không làm gì hết, nhưng lại tiến bộ rất nhiều!”

Nhờ tiềm thức giúp đỡ

Tại sao ông ấy lại có giấc mơ kì diệu như vậy? Vì khi ông ấy suy nghĩ một cách có “ý thức” thì cũng đặt vấn đề vào trong “tiềm thức”. Kể cả khi đã buông bỏ “ý thức” thì “tiềm thức” vẫn âm thầm làm việc.

Không biết con có những trải nghiệm như thế này chưa:

Con tán gẫu với bạn bè, muốn nói về một người nào đó, thế nhưng lúc chuẩn bị thốt ra thì con lại quên mất tên người đó. Con dừng lại để nghĩ, mọi người đều nhìn chăm chăm chờ con nói. Thế nhưng con không nghĩ ra ngay được, bèn nói: “Mình tự nhiên quên mất rồi!” Thế là mọi người tiếp tục “tám” chủ đề khác. Nhưng khi đã nói chuyện một lúc lâu, con bỗng dưng hét lên như bị điện giật: “Phải rồi! Tên người đó là A.”

Con đã tắt đèn đi ngủ, sắp bước vào giấc mộng thì bỗng dưng kêu to một tiếng: “Thôi chết!” vì phát hiện ra mình đã quên xử lí một việc. Thế là vội vàng nhảy khỏi giường làm cho xong việc.

Những trải nghiệm tương tự trên đây có lẽ mọi người đều trải qua, nhưng chúng ta đã từng nghĩ xem tại sao những thứ đã bị “gác lại” lại đột nhiên lại hiện ra trước mắt chưa?

Khi đang nói chuyện mà quên mất tên người nào đó, con đã không còn mết óc để nghĩ nữa, mọi người cũng chuyển sang chủ đề khác rồi, tại sao cái tên đó vẫn còn “bẩn ra” giữa chừng?

Lúc ngủ, con không kiểm tra sổ ghi chép, cũng không nghĩ ngợi gì nhiều, tại sao lại có việc cần xử lý bỗng dưng xuất hiện trong đầu một cách khó hiểu?

Những thứ từ trên trời rơi xuống đó giống một cậu bé nấp trong góc tối khi chơi trốn tìm, mọi người đều đã chui ra nhưng cậu bé vẫn đang nấp. Khi mọi người tưởng cậu bé đã lên chuẩn về nhà thì cậu lại đột nhiên xuất hiện, tươi cười và nói: “Này! Đừng quên còn có em nữa đấy!”

Hôm nay điều mà ba muốn nói với con chính là cậu bé nấp trong góc đó, hay còn gọi là “tiềm thức”.

“Tiềm thức” không phải là “vô thức”. Mỗi khi vào một căn phòng tối, con đều đưa tay ra chạm vào công tắc trên tường để bật đèn. Hôm nay mở cửa ra, đèn đã bật sáng sẵn nhưng con vẫn chạm tay vào công tắc, động tác đó là “vô thức”, thường do thói quen tạo thành. Còn “tiềm thức” lại sâu hơn một bậc so với “vô thức”, nó thường là thứ khó phân tích và suy đoán. Nó nấp ở đó, có thể xuất hiện bất kì lúc nào, đồng thời cũng có thể tác oai tác quái bất kì lúc nào.

Đương nhiên chúng ta không mong muốn nó tác oai tác quái, chỉ mong muốn tận dụng được nó để giúp chúng ta làm việc.

Rất nhiều người thành công đều biết cách tận dụng tiềm thức. Khi người khác chỉ dùng "ý thức" để suy nghĩ, họ đã nhờ sự giúp đỡ của "tiềm thức", giống như là người ta có thêm nửa bộ não.

Lấy một ví dụ, người giành giải thưởng Nobel văn học năm 1950, triết gia Bertrand Russell đã nói rất rõ trong băng video hồi ức rằng ông ấy đã tận dụng "tiềm thức" như thế nào.

Khi còn trẻ, mỗi lần đối mặt với vấn đề khó, ông ấy đều hoài nghi bản thân mình không đủ năng lực giải quyết, thậm chí còn bức bối đến mức hơi bị thần kinh. Thế nhưng, ông ấy dần dần phát hiện ra rằng, cố nghĩ thì chỉ lãng phí thời gian, chi bằng trước hết cứ lao tâm khổ tứ về vấn đề đó một thời gian, tiếp đó là buông lơi, đặt vào trong tiềm thức để tìm tòi suy nghĩ, một thời gian sau mới nghĩ tiếp thì vấn đề trở nên dễ dàng hơn nhiều.

Russell còn nói làm như thế có một ích lợi là ông ấy có thể tận dụng khoảng thời gian giao cho tiềm thức suy nghĩ để làm việc khác.

Einstein cũng từng nói vì lao tâm khổ tứ mà thường bị quay cuồng và căng thẳng đầu óc, bắt buộc phải trốn tránh vài tuần lễ. Thế nhưng đó không phải là trốn tránh thật sự mà là đặt vào tiềm thức để suy nghĩ. Vì thế, trong cuốn "Einstein - một cuộc đời", Denis Brian đã viết: "Đêm hôm trước (khi phát hiện ra "Thuyết tương đối"), Einstein thất vọng trở về nhà, thầm nghĩ muốn phát hiện chân lí từ những sự thực đã biết là

điều không thể... Tuy nhiên sáng hôm sau khi thức dậy, ông ấy vô cùng xúc động và nói rằng cái đầu của ông ấy dường như đã trải qua một trận bão tố, nhưng lại tìm được câu trả lời. Cuối cùng ông ấy đã mở ra kho trí tuệ của Thượng đế, giải đáp được những điều bí hiểm của vũ trụ.

Còn một ví dụ nữa, đó là nhà hóa học người Đức Friedrich August Kekulé Von Stradonitz. Con có biết ông ấy phát hiện ra kết cấu phân tử của benzen như thế nào không?

Giống như những nhà khoa học thời đó, ông ấy nghĩ mãi không ra. Cho đến một đêm ông ấy mơ thấy có rất nhiều nguyên tử đang quay xung quanh mình. Những chuỗi dài vừa lớn vừa ngoằn ngoèo đó giống như những con rắn. Đột nhiên, một con rắn cắn vào đuôi của chính nó và biến thành vòng tròn. Ông ấy chợt bừng tỉnh như bị sét đánh trúng, sau đó đã tuyên bố kết cấu hình vòng của phân tử benzen.

Tại sao ông ấy lại có giấc mơ kì diệu như vậy? Vì khi ông ấy suy nghĩ một cách có "ý thức" thì cũng đồng thời đặt vấn đề vào trong "tiềm thức". Kể cả khi đã buông bỏ "ý thức" thì "tiềm thức" vẫn âm thầm làm việc.

Bản thân ba cũng có một trải nghiệm sâu sắc đó là khi chú tâm viết bộ sách "Thâm tình", nhìn thấy thứ gì ba cũng đều liên tưởng đến tình yêu và trở thành bài tản văn trữ tình. Thế nhưng một ngày nọ, khi ba chú tâm viết tiểu thuyết, cho

dù là xem ti vi hay là đọc báo thì luôn có những câu chuyện sinh động hiện ra trước mắt.

Vì thế ba đã từng viết trong “Lời thì thầm của đom đóm”:
“Nếu bạn muốn bắt được con chim sơn ca tinh nhanh thì luôn phải chuẩn bị sẵn cái lưới.”

Chúng ta không những “ngày nghĩ về thứ gì, đêm mơ về thứ ấy”, hơn thế khi con giống như Russell và Einstein, trước tiên lao tâm khổ tứ một thời gian, sau đó gác lại những thứ đó nhưng vẫn âm thầm ghi nhớ trong đầu, nó sẽ chuyển vào “tiềm thức”. Cũng có thể nói, sau khi dắt nó chạy một lúc trên đại lộ trong não, con dắt nó vào đám cỏ ven đường để nó tự tìm đường và chạy trong rừng núi sâu thẳm.

Theo nghiên cứu, có một số người bị bệnh nên một bên bán cầu não bị teo lại nhưng vẫn sống tốt. Từ đó có thể thấy, chúng ta có thể dùng não trái và phải để nghĩ về hai việc khác nhau.

Khi nhắc đến chứng xuất huyết não, một vị bác sĩ từng nói: Trong não có rất nhiều lối đi, khi khu vực này bị hỏng hóc, đường không thông thì não sẽ tự động xoay xở đi đường vòng, mở ra một lối đi mới. Chính vì vậy rất nhiều người bị xuất huyết não, không thể nói chuyện và đi lại, nhưng sau đó dần dần hồi phục.

Hơn nữa đường đi trong não có nơi rộng, nơi hẹp, nếu bạn không dùng đường đi hẹp trong một thời gian thì cỏ dại

sẽ mọc đầy. Còn trái lại, càng sử dụng nhiều thì đường lại càng thông suốt, suy nghĩ càng nhanh hơn, ghi nhớ cũng tốt hơn.

Có lẽ chủ đề này hơi sâu xa, nhưng ba tin rằng con đã có một chút khái niệm. Khi con suy nghĩ nung nấu mà không ra, khiến bản thân rơi vào tình trạng lo âu thì chỉ bằng cứ tạm thời gác lại để đi làm việc khác, vấn đề đó sẽ được ấp ủ trong tiềm thức.

Nhưng trước hết con cần coi đó là một chuyện lớn thì mới có thể thúc đẩy được tiềm thức. Nếu con thực sự không quan tâm, hoặc một khi đã buông tay thì buông hoàn toàn, không còn ghi nhớ gì trong đầu nữa thì sẽ không thể làm cho tiềm thức phát huy tác dụng.

Phần II:

Viết cho con trai

- Sẵn sàng nghênh chiến

Chúng ta bẩm sinh đã không hoàn hảo, ai mà chẳng có nhược điểm.

Ý nghĩa của việc học tập là thay đổi và vượt qua con người mình ở quá khứ, tiến thêm một bước về phía con người hoàn hảo.

Vì thế con phải thường xuyên “chiến đấu” với chính mình, đánh bại con người lười biếng, ngạo mạn, yếu đuối trong mình, và trở thành con người siêng năng, khiêm tốn, dũng cảm.

Vua đến muộn

Hồi nhỏ, ba thường nghe người lớn nói: “Dậy sớm thường thông thả, dậy muộn thường vội vã”, rồi khi nhiều người đã dậy từ rất sớm chuẩn bị nhưng cuối cùng vẫn không kịp thì ba lại nghe thấy câu: “Dậy buổi sớm mà vẫn đi chợ chiều”!

Hồi đó ba thầm thắc mắc: Đã nói là người dậy sớm thì được ngắm cả ánh nắng ban mai lẫn ánh sao trên bầu trời, thông thả vô cùng, nhưng sao lại còn nói “Dậy buổi sớm mà vẫn đi chợ chiều” nhỉ?

Câu trả lời rất đơn giản: “Vì tính lề mề, thích trì hoãn!”

Ba chợt nhớ đến thời gian đầu mới đến New York. Những lúc về mẫu thác nước, ba thường hỏi những người tham quan xem họ đã từng tới thác nước Niagara bao giờ chưa. Rất nhiều người lắc đầu. Lí do của họ rất đơn giản: “Vì nhà ở gần đó nên nghĩ lúc nào đi mà chẳng được, vì thế cứ tiếp tục trì hoãn!” Thật buồn cười là những người đó hầu như đã từng tới những nơi cần chạy xe mấy ngày mới tới như Florida hoặc xa hơn là Hawaii.

Việc trì hoãn nực cười như thế đấy, người hay trì hoãn chưa chắc đã không có thời gian, trái lại còn có thời gian rất

dồi dào. Khi trong tay có tiền, người khát nợ lại trì hoãn không trả cho đến khi hết tiền. Người trì hoãn không viết thư hỏi âm cho bạn bè có thể hay để phong bì trên bàn, ngày nào cũng định hỏi âm nhưng vẫn trì hoãn kéo dài tới vài tháng.

Tương tự như vậy, người hay đến muộn dường như luôn luôn đến muộn. Với cuộc hẹn ở xa, anh ta sẽ đến muộn. Với buổi gặp mặt ở ngay cạnh nhà, anh ta vẫn có thể đến muộn. Ngay cả khi con đã đến nhà anh ta từ sớm, ngồi chờ trong phòng khách, nhưng chỉ thấy anh ta làm cái nọ làm cái kia, cuối cùng cũng chẳng thể xuất phát đúng giờ.

Nguyên nhân của việc đó là gì?

Lẽ nào anh ta có vấn đề về tâm lí?

Ba nghĩ anh ta chẳng có vấn đề gì về tâm lí, mà có thể trong đầu anh ta luôn nghĩ rằng: “Không vội mà! Thời gian hãy còn nhiều!”, “Không vội mà! Vẫn còn chút thời gian nữa!”, “Không vội mà! Có lẽ vừa tới lúc đó vẫn còn kịp!”, “Không gấp mà! Nếu gặp may thì cũng không bị muộn lắm!”, “Không vội mà! Người khác chắc gì đã tới đúng giờ!”

Cuối cùng lại là: “Không vội mà! Dù sao thì cũng đã muộn rồi!”

Nhưng việc trì hoãn kiểu này của anh ta sẽ làm mất bao nhiêu thời gian của người khác, hơn thế còn mất đi bao nhiêu thời gian quý báu và cơ hội thành công.

Những sinh viên học vẽ của ba thường nói: “Thầy à! Mực của em mãi mãi mà không ra màu đen, làm sao bây giờ ạ?”

Câu trả lời của ba rất ngắn gọn: “Thì mài thêm một lúc nữa!”

Trừ khi mực của em ấy vốn dĩ là màu xám, còn nếu là mực đen thì đương nhiên không thể có chuyện mài mãi mà không ra màu đen được. Cho nên mực mài ra không đen đâu phải do mực mà do chính bản thân em ấy.

Nếu con hỏi ba: “Tính con hay trì hoãn, làm thế nào bây giờ ạ?”

Câu trả lời của ba là: “Đừng trì hoãn nữa! Hãy lập tức hành động!”

Khi con tránh xa những ý nghĩ trong đầu như: “Không vội mà”, “Hôm nay không vội”, “Thời gian còn nhiều” và tự nhủ với mình “Phải lập tức hành động”, bệnh trì hoãn của con sẽ hết hoàn toàn.

Bởi vì tuy con dậy sớm, nhưng lại chậm trễ khi ra khỏi nhà và thường xuyên đến muộn vào tiết học đầu tiên, nên ba mới phải nói nhiều như thế này. Những người “Dậy buổi sớm mà vẫn đi chợ chiều” còn đáng lo hơn cả những người quên đặt đồng hồ báo thức nên đến muộn. Giống như người có tiền mà trì hoãn không trả sẽ đáng xấu hổ hơn người không có tiền trả.

Hãy nhớ con tuyệt đối không được mắc bệnh trì hoãn, bởi vì cuộc đời của chúng ta không thể trì hoãn! Mặt trời không trì hoãn, ánh trăng không trì hoãn, những ngôi sao không trì hoãn, bốn mùa xuân hạ thu đông không trì hoãn, vạn vật sinh sôi rồi lụi tàn đều không trì hoãn.

Vậy thì làm sao chúng ta lại trì hoãn được nhỉ?

Lời của Liu Xian

Lí do tuyệt vời của sự trì hoãn

Có một người bạn từng nói với tôi: “Sự trì hoãn là một quá trình tất yếu. Không trì hoãn cũng chưa chắc đã làm được việc!”

Lí luận lệch lạc này của cậu ấy phản ánh tâm thế kì diệu của sự trì hoãn. Những người học tốt nhiều môn, vừa cầu thị lại thông minh tuyệt đỉnh đều có thể trì hoãn, ít nhất trong số các bạn cùng học đại học với tôi, cứ mười người thì có tới sáu người như vậy. Vì bản thân tôi cũng có tật này nên đã từng học khóa “Làm thế nào để khắc phục tính trì hoãn” do một trung tâm mở và đã vỡ lẽ ra một số thứ:

Những người sùng bái chủ nghĩa hoàn mĩ thường trì hoãn. Việc gì họ cũng hao tổn tâm trí để suy nghĩ, đồng thời đặt ra cho mình tiêu chuẩn rất cao. Nhưng vì nghĩ quá nhiều, kế hoạch quá phức tạp nên không thể hành động được.

Những người sợ thất bại cũng rất giống với những người ở trên. Cảm giác sợ hãi đó khiến họ chần chừ, cuối cùng là dẫn đến thất bại và khiến suy nghĩ kiểu này biến thành thói quen.

Những người có “hành vi mang tính ép buộc”, như là trước khi ra ngoài liên tục kiểm tra xem có phải mình chưa

khóa bình gas hay chưa đóng cửa không. Hành vi này ở mức độ nghiêm trọng thì trở thành bệnh, càng đến gần *deadline* thì càng có nhiều chuyện vụn vặt nảy sinh khiến cho họ lúc nào cũng bất an.

Còn có một kiểu người rất khó bắt tay vào việc, nhưng một khi bắt đầu thì không dừng lại được. Cho dù họ biết những việc này làm lỡ mất hành trình phía sau nhưng vẫn không thể tự dứt ra được.

Ba nói: “Đừng trì hoãn! Hãy lập tức hành động!” Thực ra trong đầu những người thích trì hoãn đều biết rằng trì hoãn là không nên, nhưng họ vẫn chẳng thể thay đổi được.

Thực ra cách tốt nhất chính là chúng ta cần phải thuyết phục bản thân mình trước: “Đủ rồi đó! Đừng tiếp tục chây ì nữa! Mau mau hành động thôi!” mới có thể khiến cho bản thân không trì hoãn nữa mà đuổi kịp tiến độ.

Vì thế tính trì hoãn khác với tính lười biếng hoặc ỷ lại.

Chuyện kì lạ ở giải thưởng Westinghouse

Trong số những người không lọt vào top 10 vòng chung kết giải thưởng khoa học Westinghouse, về sau lại có bốn người giành giải Nobel. Còn trong số những người đứng trong top 10 lại chỉ có đúng một người đạt giải Nobel.

Giải thưởng khoa học Westinghouse năm nay đã được công bố, nhưng người Hoa lại không có nổi một người nào lọt vào top 10, đây đúng là chuyện xảy ra lần đầu tiên. Tuy nhiên câu nói khi an ủi những người thua cuộc của người chủ trì - tiến sĩ Goth lại rất đáng suy ngẫm:

“Trong số những người không lọt vào top 10 vòng chung kết giải thưởng khoa học Westinghouse, về sau lại có bốn người giành giải Nobel. Còn trong số những người đứng trong top 10 lại chỉ có đúng một người đạt giải Nobel.”

Ba từng nghe người ta nói: Tuổi nhỏ lanh lợi, thông minh, nhưng lớn lên chưa chắc đã làm nên công trạng gì. Bởi vì “tuổi nhỏ lanh lợi, thông minh” thường do cha mẹ, thầy cô chỉ bảo, thậm chí còn được giới truyền thông tâng bốc lên làm nhân tài xuất chúng. Chẳng hạn như trên báo thường xuyên đăng tải tin tức về triển lãm tranh, triển lãm thư pháp của một thần đồng nào đó. Những bức thư pháp, bức tranh đó cũng không

tôi, nhưng nếu làm một thống kê thì trong số những thần đồng đó, có mấy em sau này thực sự trở thành nhà thư pháp hay họa sĩ kiệt xuất?

Hằng năm khi công bố giải thưởng khoa học Westinghouse, ba đều chú ý đến nền tảng gia đình của những người được nhận giải. Ba phát hiện ra rằng người thì có cha mẹ từng học ngành liên quan, người thì từng tham gia các khóa học đặc biệt ở trường, thậm chí ngay cả trường trung học Stuyvesant của con cũng có khóa học “Nghiên cứu về giải thưởng khoa học Westinghouse”, ai dám nói những bậc cha mẹ và các khóa học tại trường không giúp ích gì cho việc nhận giải của họ chứ?

Vấn đề sẽ nảy sinh ở đây! Sau khi bước vào xã hội, những người giành giải thưởng khoa học Westinghouse sẽ tiếp tục được người khác đứng đằng sau thúc đẩy họ nữa không? Nếu trong đấu họ không tự bút phá thì liệu có vẫn đạt được thành tựu xuất chúng?

Chẳng nhẽ những người không lọt vào top 10 của giải thưởng khoa học Westinghouse sẽ có sức bút phá? Vậy để ba lấy tiếp một ví dụ khác, nếu hôm nay một số trẻ có năng khiếu về mỹ thuật, lại có sức bút phá nhưng không được giáo viên dẫn dắt, tới tham dự thi với con. Theo quy định của cuộc thi này, ứng viên có thể vẽ sẵn tác phẩm ở nhà rồi mang đi chấm điểm. Giả sử lượng thời gian mà các con đã tiêu tốn là như nhau, nhưng ai có khả năng giành chiến thắng hơn? Do con luôn được mắt thấy tai nghe thầy cô giảng, thêm vào đó ba còn đưa ra ý kiến tham khảo, đương nhiên là cơ hội giành chiến thắng của con sẽ cao hơn. Vậy những người thua con có thực sự kém hơn? Nếu

bản thân con không có sức bứt phá về hội họa, ba có thể dám chắc rằng, sau này họ nhất định sẽ thắng con.

Đương nhiên chỉ phân tích đơn giản như thế này chưa đủ giải thích cặn kẽ cho hiện tượng lạ ở giải thưởng Westinghouse mà ba đã nói ở trên. Số người lọt vào top 10 thì ít mà số người nằm ngoài top 10 thì nhiều, sự khác biệt này cũng có thể là nguyên nhân dẫn đến tỉ lệ chênh lệch về số người giành giải Nobel sau này. Nhưng dù thế nào đi chăng nữa, con nên biết:

Những người thất bại thuở thiếu thời thì khả năng thành công trong tương lai chưa chắc đã ít đi, thậm chí sự vấp ngã trong quá khứ còn khơi dậy tiềm năng của họ và họ sẽ nổi trội trong tương lai. Những người không thể thi đỗ vào trường trung học danh tiếng đâu phải sẽ không đỗ vào trường đại học danh tiếng, những sinh viên xuất sắc trong trường đại học cũng chưa chắc đã thành công trong xã hội.

Càng là môi trường dân chủ, cởi mở, bình đẳng thì lại càng khiến những người có sức bứt phá, có nghị lực vững vàng, từng bước tiến lên theo kế hoạch của mình, tỏa ra ánh hào quang rực rỡ.

Con hãy liệt kê những thành tích của hôm nay, trong đó có bao nhiêu phần là do ba mẹ và các thầy cô giáo ép buộc mà có? Có bao nhiêu phần là sự kế thừa từ truyền thống gia đình? Rồi có bao nhiêu phần là do sự cố gắng của bản thân con? Tính điểm cho hai mục đầu, mỗi mục chiếm 10% tổng điểm. Điểm tối đa cho mục cuối cùng chiếm 80%.

Vậy con cho mình được bao nhiêu điểm?

Lời của Liu Xian

Không chỉ là tấm giấy thông hành

Tại sao người ta cứ nhất định phải tham dự giải thưởng khoa học Westinghouse nhỉ? Bởi vì hai mươi năm trước, những học sinh trung học được nhận giải Westinghouse thì sẽ có tấm giấy thông hành vào đại học, thậm chí muốn vào học một trường danh tiếng gần như không thành vấn đề. Ở nơi mà áp lực học hành quá lớn như ở trường Stuyvesant, gần như tất cả học sinh người châu Á đều ghi danh tham dự cuộc thi này. Nhưng nếu không phải vì mục đích vào trường đại học danh tiếng ra, liệu có bao nhiêu người thực sự hứng thú với giải thưởng này?

Ở Mĩ, nhiều học sinh người châu Á thường chọn lựa các trường đào tạo về kỹ thuật hoặc trường y, họ đa phần bị ảnh hưởng bởi gia đình, nơi nào có thu nhập cao thì sẽ đến nơi đó, rất ít trong số họ theo đuổi hoạt động văn hóa nghệ thuật.

Cho đến giờ tôi vẫn vô cùng biết ơn ba mẹ, vì từ lúc tôi còn nhỏ, họ đã ép tôi học tốt đàn piano để sau này tôi tìm được niềm đam mê của mình trong âm nhạc. Cho dù giờ đây nghề mà tôi theo đuổi không phải là “cần câu cơm” mà những người bình thường vẫn nghĩ, nhưng nếu ngay lúc này muốn tôi trả lời câu hỏi của ba thì tôi sẽ cho mình điểm cao ở mục cuối cùng.

Không quan tâm

Con nên nhớ khi ngôi nhà năm tầng của người khác đã xây xong thì phần móng của nhà con có thể vẫn chưa xong. Nếu vì ngưỡng mộ thành công của ngôi nhà năm tầng hoặc lòng dạ rồi bởi bởi tiếng pháo mừng khánh thành kia thì e rằng con chẳng đủ bản lĩnh để xây tòa nhà năm mươi tầng đâu!

Không biết con có để ý khi con đang luyện đàn, ba rất ít khi ngồi bên cạnh, thậm chí ba còn cố tình tránh đi? Rõ ràng khi ba có mặt ở đó thì con sẽ dốc sức luyện đàn, tại sao ba lại phải tránh đi nhỉ?

Câu trả lời là: Vì con quá dốc sức đánh đàn!

Khi ba ở phòng khác, con sẽ ôn đi ôn lại từng đoạn, đàn đi đàn lại những phần nhỏ đó. Thế nhưng chỉ cần ba tới gần, để thể hiện mình, con thường lập tức tăng tốc độ và sức lực để đàn một đoạn dài. Có điều đằng sau tiếng đàn có vẻ rất hoành tráng đó, phải chăng chỉ có cảm xúc nghèo nàn và kĩ năng bề nổi?

Ba chợt nhớ đến hồi học trung học, ba tới công viên tham dự cuộc thi vẽ tranh tả thực. Khi có người vây quanh ba

để xem, vì muốn trở tài trước mặt nhiều người, ba cũng mắc bệnh hấp tấp nóng vội, kết quả là chỗ không đáng tô thì lại tô, chỗ nên vẽ bối cảnh thì lại vẽ tiền cảnh. Trong quá trình vẽ, đương nhiên trông ba có vẻ giỏi hơn bạn bên cạnh, nhưng tác phẩm hoàn thành lại là một sự thất bại.

Dần dần ba hiểu ra không cần phải quan tâm đến những người đứng vây quanh. Bởi vì nếu họ không ở trong nghề thì những lời bình phẩm kiểu chân tơ kẽ tóc đó thực ra chẳng có giá trị gì cả. Cho dù họ nói rất có lí thì cũng chỉ để tham khảo, cuối cùng người vẽ chính là mình, không phải là họ.

Còn nhớ năm vừa tốt nghiệp đại học, ba tổ chức biểu diễn vở kịch nói “Vũ lăng nhân”. Sau vở kịch đầu tiên, một diễn viên hơn hờ cầm tờ báo rồi đọc to lời bình về vở kịch. Phụ trách biên kịch - cô Trương Hiếu Phong lại cười nhạt: “Sao phải quan tâm người khác viết gì? Trước hết cần phải nghĩ xem người viết lời bình đó có trọng lượng đến cỡ nào? Nếu anh ta nói hay thì có đáng để chúng ta vui mừng hơn không? Nếu anh ta nói dở thì có thể làm tổn hại gì đến chúng ta không?”

Lúc đó ba vô cùng kinh ngạc khi thấy nữ nhà văn vốn khiêm tốn và đôn hậu này lại có thể thốt ra những lời nói ngạo mạn đến thế. Thế nhưng sau đó nghĩ kĩ, ba lại thấy đây đúng là thái độ nên có của một người nghệ sĩ.

Không thể phủ nhận rằng con người cũng có tính bầy đàn, chẳng hạn như nghe thấy mọi người vỗ tay, thường cũng vỗ tay theo trước khi làm rõ xem đó là chuyện gì. Nhưng

nếu lúc nào chúng ta cũng nghe theo người khác thì còn đâu là chính mình nữa?

Cho dù là chính mình cũng không thể hoàn toàn nghe theo bản thân! Câu nói này nghe có vẻ mâu thuẫn nhưng thực ra rất có lí. Mỗi chúng ta đều có nhược điểm bẩm sinh, chẳng hạn như thiếu nhẫn nại, thích trì hoãn, trễ nải... Khi muốn bắt tay làm một việc nào đó, “con người thích trì hoãn” của chúng ta rất có thể sẽ nói: “Không vội mà! Ngày mai làm tiếp cũng không muộn!” Khi chúng ta vẽ một bức tranh, rõ ràng biết các màu sắc phải vẽ từng lớp từng lớp một, nhưng “con người thiếu nhẫn nại, nóng vội muốn thành công” của chúng ta có thể giục giã: “Mau lên! Tô màu đậm thêm một chút có phải là đẹp hơn không!” Những nhược điểm bẩm sinh đó đã phá vỡ kế hoạch ban đầu của chúng ta và dẫn đến thất bại.

Còn nhớ hồi học lớp mười một, mỗi lần ba viết văn hay bị đầu voi đuôi chuột. Viết chưa đến ba trăm chữ, ba liền kết bài một cách sơ sài, đương nhiên là điểm không cao. Còn người bạn ngồi phía sau ba lại điểm cao hết lần này đến lần khác. Có một hôm, ba lấy bài văn của cậu ấy để đọc kĩ một lượt thì phát hiện ra ngoài việc mở bài hay, cậu ấy còn nhìn nhận ở nhiều góc độ, sau đó thêm phần kết luận. “Oải thật đấy!” Ba thốt lên.

Sau đó ba thử vừa viết vừa tự nhủ với mình: “Đừng sốt ruột!”, cuối cùng ba cũng viết xong một bài văn dài đem đi nộp, nhờ đó điểm số bỗng chốc tăng vọt. Khi cầm cuốn vở tập làm văn được trả lại, ngấm nhìn điểm cao và lời khen ngợi của

thấy, ba thầm nghĩ: “Hóa ra để giành được điểm cao không hề khó, chỉ cần đừng nóng vội!”

Đúng vậy! Chỉ cần đừng nóng vội, đừng vội thể hiện mình trước mặt người khác, càng không nên vì sốt ruột mà phá vỡ kế hoạch vốn có! Nếu con muốn xây tòa nhà năm mươi tầng thì cần phải chuẩn bị phần móng cho năm tầng trở lên. Nếu con muốn xây nhà năm tầng, vậy thì chuẩn bị phần móng cho một tầng là được.

Con nên nhớ khi ngôi nhà năm tầng của người khác đã xây xong thì phần móng của nhà con có thể vẫn chưa xong. Nếu vì ngưỡng mộ thành công của ngôi nhà năm tầng hoặc lòng dạ rối bời bởi tiếng pháo mừng khánh thành kia thì e rằng con chẳng đủ bản lĩnh để xây tòa nhà năm mươi tầng đâu!

Nếu như lúc nào con cũng để tâm đến người khác thì đâu còn là chính mình nữa?

Nếu như con không thể khắc phục được nhược điểm bẩm sinh thì làm sao có thể chiến thắng được người khác?

Hãy suy nghĩ cho kĩ con nhé!

Lời của Liu Xian

Như thế nào là “Không quan tâm”?

Tuy chúng ta đều nói rằng đừng quan tâm đến ánh mắt của người khác, nhưng muốn làm được điều đó rất khó. Ví dụ như tôi tới phòng *gym* sử dụng máy tập chạy, chỉ cần có một đám con gái đi ngang qua, tôi nhất định sẽ chạy thật lực, hơn nữa nhìn những chỉ số hiển thị trên các thiết bị bên cạnh liền biết không phải chỉ có tôi như vậy. Nếu dùng thiết bị chính xác để đo nhịp tim, nhiệt độ cơ thể, phản ứng điện lưu trên da... tôi tin rằng bất kì bạn nam hay bạn nữ nào chỉ cần cảm thấy có ánh mắt người khác đang nhìn mình đều sẽ bị ảnh hưởng.

Làm thế nào để không bị ảnh hưởng, việc này không hề đơn giản. Tôi rất khâm phục một số cầu thủ bóng rổ chuyên nghiệp khi ném phạt có thể chịu đựng được sự quấy nhiễu, thậm chí là những câu chửi thề của *fan* bên đối thủ, mà vẫn có thể bình tĩnh ngắm cho chuẩn, tập trung đưa bóng vào rổ. Tôi tin rằng một khi đã rèn luyện được khả năng giữ vững ý chí thì có thể xoay chuyển tình thế, càng không dễ bị hoang mang rối trí.

Sẵn sàng chiến đấu

Hằng năm trên đường cao tốc ở nước Mĩ không biết có bao nhiêu con hươu bị xe đâm chết. Trên đường phố nói chung cũng thường có mèo và chim bồ câu bị cán nát. Con có biết vì sao không? Vì vào ban đêm khi nhìn thấy ánh sáng mạnh, chúng thường đứng đờ ra tại chỗ, không biết đường chạy đi...

Sáng hôm nay con dậy rất sớm, nhưng mãi ba không thấy con bước ra khỏi phòng. Cho đến khi ba qua kiểm tra mới thấy con vẫn ngồi ngây người bên giường.

Con có tật cứ gặp phải chuyện gì khẩn cấp là lại ngây người ra. Ba vẫn nhớ hai năm trước, khi mẹ bị ốm đột ngột lúc nửa đêm, sau khi ba gọi con dậy, con cũng chỉ đứng đó ngây người ra cho tới lúc xe cấp cứu vào đến cửa thì mới choàng tỉnh.

Gần đây ba có nói chuyện với phụ huynh của bạn con về vấn đề này. Cô ấy cũng có chia sẻ tương tự. Sau khi quan sát trong nhiều năm, cô ấy phát hiện những đứa trẻ mười mấy tuổi thường dùng cách này để thả lỏng mình. Cô ấy nói xã hội hiện đại và áp lực ở trường học quá lớn, lũ trẻ không chịu nổi nên phải dùng cách này để thư giãn, khiến bản thân được thả lỏng tạm thời.

Ba đồng ý với quan điểm của cô ấy, nhưng nói đúng hơn phải là: Một đứa trẻ mà mọi việc từ trước đến nay đều do ba mẹ sắp xếp, khi dần dần phải đối mặt với thế giới thì chúng thường có biểu hiện này. Nói thẳng ra thì đó là sự trốn tránh. May mà sau khi tạm thời trốn tránh, chúng đều có thể tiếp tục đứng lên đối mặt với vấn đề trước mắt.

Thế nhưng nếu một người trẻ tuổi liên tục trốn tránh, luôn dùng cách ngây người ra để đối mặt với vấn đề, chờ đợi người khác giải quyết hoặc để sự việc qua đi, giả vờ không liên quan đến mình thì sẽ ra sao đây? Kiểu người thế này có rất nhiều! Thậm chí một số người trưởng thành cũng có thể biểu hiện như vậy - đó chính là chứng buồn bã và trầm uất.

Có một người bạn mắc chứng trầm uất nói với ba rằng khi chú ấy bắt buộc phải gọi điện cho một người nào đó thì lại thường hi vọng người đó đi vắng. Chú ấy vừa phải đối mặt với vấn đề nhưng lại không dám đối mặt, chỉ suốt ngày nằm trên giường, lấy chăn bông trùm lên đầu và tự thu mình lại.

Chiếc chăn bông đó là gì?

Là lớp cát sa mạc mà chim đà điểu rúc đầu vào! Cũng là vòng tay của người mẹ dành cho em bé!

Khi gặp khó khăn, con cũng thường trốn vào vòng tay mẹ. Sau khi trưởng thành, tuy biết rằng mẹ không thể giải quyết vấn đề hộ con được nữa, nhưng trong tiềm thức của con vẫn tồn tại suy nghĩ trốn tránh và tìm kiếm sự an ủi đó.

Bởi vì nó là phản xạ nguyên thủy nhất, trong kí ức tuổi thơ của con thì đó cũng là cách làm hiệu quả nhất.

Chính vì vậy, nhiều thanh niên đã cao lớn, thậm chí những người trung niên tóc đã điểm bạc cũng có thể trốn vào trong vòng tay mẹ để khóc thỏa thuê.

Nhưng nếu mẹ không còn nữa thì làm thế nào?

Anh ta sẽ lấy chăn bông trùm lên đầu hoặc trốn trong góc và ngậy người ra!

Vì thế, khi phát hiện con có thói quen ngậy người ra, ba liền nghĩ việc đó là việc rất tự nhiên! Người trẻ tuổi trong quá trình trưởng thành đều như vậy, đó là cách tích lũy sức lực cho cuộc chiến đấu tiếp theo của họ. Nhưng ba cũng có một suy nghĩ khác, đây là thời khắc rất quan trọng, ba cần phải dạy con làm thế nào giảm bớt suy nghĩ trốn tránh, bước ngay vào đối diện với hiện thực, bởi vì thế giới đầy cạnh tranh này không hề chờ đợi người ta.

Chắc con cũng từng nhìn thấy nhiều loài côn trùng nằm ngửa bất động để giả chết khi bị bắt được.

Tất nhiên con đã đọc câu chuyện ngụ ngôn về hai người gặp phải gấu, người không chạy thoát bèn nằm dưới đất giả chết nên không bị con gấu tấn công.

Con thấy những hành vi giả chết này là rất thông minh? Ba xin khẳng định rằng việc đó không những chẳng thông minh tí nào mà còn cực kì nguy hiểm, bởi vì họ dùng cách bỏ

cuộc đối mặt với khó khăn, ngay cả cơ hội chống đỡ cũng không còn nữa.

Hằng năm trên đường cao tốc ở nước Mỹ không biết có bao nhiêu con hươu bị xe đâm chết. Trên đường phố nói chung cũng thường có mèo và chim bồ câu bị cán nát. Con có biết vì sao không? Vì vào ban đêm khi nhìn thấy ánh sáng mạnh, chúng thường đứng đờ ra tại chỗ, không biết đường chạy đi. Cho nên cho dù chúng sở hữu những cái chân chạy giỏi nhất, khả năng bay lượn linh hoạt nhất, nhưng lại phải chịu chung số phận bị thảm.

Vì thế không phải bất kì tình huống nào cũng cho phép con tạm thời trốn tránh. Khi đối mặt với tình huống khẩn cấp, con cần phải lập tức phản xạ, chủ động ra đòn!

Trong lúc khốn khó nhất, chúng ta không có thời gian để rơi lệ. Trong lúc khẩn cấp nhất, chúng ta không có thời gian để chần chừ.

Sau này, mỗi khi đối mặt với áp lực mà con cảm thấy do dự phân vân, con hãy nhớ đến những lời dặn này, bắt mình phải quay trở lại hiện thực, sẵn sàng chiến đấu!

Lời của Liu Xian

Cuộc chiến trong bộ não

Phản xạ sẵn sàng chiến đấu giống như việc tháo lắp súng trong quân ngũ, dùng các động tác cơ bản để thiết lập trình tự, tiếp đó huấn luyện nhiều lần, rèn luyện sao cho tốc độ thực hiện nhanh chóng. Việc này rất cần thiết bởi vì mỗi động tác đều cần tính toán kĩ thì mới kịp.

Muốn khắc phục thói quen ngây người ra mỗi sáng thức dậy, chúng ta phải tạo ra thói quen khi thức dậy, từ đánh răng rửa mặt đến xỏ giày đi ra khỏi nhà, diễn tập nhiều lần cho đến khi thành thục. Làm như vậy tuy bộ não vẫn có thể trì trệ nhưng cùng lúc đó cơ thể lại đang hoạt động.

Thế nhưng khi gặp chuyện lớn, không biết phải phản xạ như thế nào, mọi người đa phần vẫn sẽ bị ngây người ra, phải suy nghĩ một lúc, sau đó mới hành động. Không suy nghĩ kĩ mà đã xông ra chiến trường ngay thì chỉ đi đến chỗ chết. Vì thế tôi muốn nói rằng: Hành động thì cũng cần chút thời gian để suy nghĩ và rèn luyện.

Thức dậy khó khăn

Người mà không thể tin tưởng bản thân là điều đáng buồn nhất! Giao phó sự thành bại của mình vào tay người khác cũng là chuyện đáng buồn nhất!

“Con hãy chuyển lời tới bạn Joanna rằng, nếu bạn ấy đồng ý gọi điện đánh thức con dậy mỗi sáng, ba đồng ý trả công ba đôla cho mỗi cú điện thoại!” Ba không nói đùa mà là nói thật lòng đấy! Ba mẹ đã gọi con đến ba, bốn lần mà vẫn chẳng ăn thua gì, trong khi chỉ một cú điện thoại của Joanna là con lập tức bật dậy khỏi giường.

Haiz! Sao ba mẹ lại không bằng bạn học hay bạn gái chứ?

Đương nhiên là con có lí của mình, con sẽ nói vì Joanna đang chờ ở đầu dây bên kia. Nhưng tại sao con không thử nghĩ xem, ba mẹ đang chờ con ở ngay cạnh giường nhỉ? Đầu tiên ba gọi con, sau đó là lay con, cuối cùng phải ném một chiếc khăn mặt ướt lên mặt con, thế mà con vẫn tiếp tục ngáy khò khò. Nhưng tại sao ba chỉ nói nhỏ “có Joanna gọi đến” thì con lập tức tỉnh như sáo? Xem ra việc con không thể dậy được chỉ là giả vờ!

Ban đầu con chê chiếc đồng hồ báo thức điện tử quá chói

tai nên không thích dùng. Thế là ba lại mua cho con một chiếc đồng hồ báo thức kiểu lên dây cót. Cứ đến nửa đêm, khi con lên dây cót thì ngay cả người ngồi ở dưới phòng đọc sách cũng nghe thấy. Hằng sáng, khi chiếc đồng hồ đó đột nhiên réo lên, tất cả mọi người trong nhà đều bị đánh thức. Chỉ có con - người đã đặt báo thức vẫn đang ngủ khò khò, chẳng thèm nhấn nút tắt.

Tuy buổi sáng ba không phải đi dạy học nhưng vẫn phải dậy sớm để gọi con dậy. Vì thế ba mới nói, con đã dùng chiếc đồng hồ báo thức đó để kiểm soát đồng hồ báo thức sinh học của ba, thậm chí kiểm soát giấc ngủ của cả nhà! Con không tôn trọng thời gian của bản thân, lại càng không tôn trọng sự yên tĩnh của người khác!

Còn nhớ hồi ba dạy vẽ ở Nam Carolina, có một lần đến thăm căn lều gỗ của các nghệ sĩ ở ven hồ. Trong căn lều đó chỉ có một cái sạp lớn nhưng lại có năm, sáu thanh niên ăn mặc kiểu hippy ngủ trên đó.

Trên lò sưởi sát tường đặt một hàng đồng hồ báo thức đủ màu sắc. Khi đó ba tò mò hỏi: "Tại sao không để đồng hồ báo thức bên cạnh từng người nhỉ?"

Họ trả lời: "Vì như vậy mới không ngủ quên! Mỗi người đều nghe thấy tiếng chuông đồng hồ báo thức của mình và sợ reo thêm tiếng nữa thì sẽ làm phiền tới người khác. Vì thế bất kể thời tiết lạnh đến mấy, lửa trong lò sưởi không đủ ấm

đến mấy, chỉ cần đồng hồ báo thức reo lên một tiếng, họ sẽ lập tức bật dậy tắt đi, thậm chí đồng hồ còn chưa reo thì đã tự mình thức dậy rồi.”

“Các anh là nghệ sĩ tự do, không cần đến công sở thì việc gì phải đặt báo thức nhỉ?” Tôi vừa cười vừa hỏi.

“Con người ta có thể không cần thức dậy nhưng phải dậy được!”

Ngay cả những người có cuộc sống phóng túng nhất cũng biết kiểm soát mình, thế mà con là một học sinh hằng ngày phải đến trường đúng giờ lại cứ lần lữa mãi.

Vì con biết ba mẹ sẽ không để cho con đến muộn, ba sẽ thúc giục đến năm lần bảy lượt, còn mẹ sẽ ngồi lên xe nổ máy chuẩn bị xuất phát để đợi con. Thế nhưng đến một ngày nào đó, con cần phải tự mình thức dậy thì làm thế nào?

Con sẽ suốt đêm không dám ngủ, hoặc là một đêm tỉnh giấc đến mấy lần, có đúng không? Đây cũng là nguyên nhân hồi con tham dự cuộc thi diễn thuyết toàn tiểu bang New York, vì tinh thần không được tốt nên mất đi lợi thế. Con sợ bạn cùng phòng tham dự cuộc thi sẽ ích kỉ đến mức không gọi con dậy nên con chẳng dám ngủ!

Hãy nhớ! Mọi người cần đồng hồ báo thức vì không dám tin tưởng đồng hồ sinh học của mình. Còn những người ngoài việc nhờ đồng hồ báo thức ra còn nhờ người khác gọi mình dậy thì nghĩa là họ không tin tưởng vào nghị lực của mình.

Không thể tin tưởng bản thân là điều đáng buồn nhất! Giao phó sự thành bại của mình vào tay người khác cũng là chuyện đáng buồn nhất! Vì thế đừng cho rằng việc không dậy nổi chỉ là chuyện nhỏ, thế có nghĩa là con không chịu trách nhiệm hoàn toàn với bản thân, là căn bệnh nghiêm trọng của sự khiếm khuyết về tính cách.

Đương nhiên, có thể không phải là con không dậy nổi mà chỉ đang trì hoãn.

Nhưng việc cứ trì hoãn nên đến muộn với việc không dậy nổi thì có khác nhau là mấy?

Vì vậy, tốt nhất là con hãy chuyển lời tới Joanna rằng ba muốn nhờ bạn ấy giúp.

Lời của Liu Xian

Chính trong khoảnh khắc đó

Về chuyện này, tôi chẳng có gì để bào chữa, bởi vì tôi thừa nhận đây là tật xấu của mình!

Có nghiên cứu đã chỉ ra rằng, thanh thiếu niên ở giai đoạn dậy thì cần ngủ nhiều hơn người trưởng thành. Họ không giống như người già chỉ cần ngủ bốn, năm tiếng một ngày là đủ. Từ nhỏ tôi đã thích ngủ nướng, từng ngủ quên trên tàu điện ngầm cho tới khi ra khỏi thành phố New York mấy trạm liền mới tỉnh dậy.

Sau này tự kiểm điểm mình, tôi thấy chuyện “không ngủ nướng” mà chỉ dựa vào ý chí thì không đủ. Tại sao dù tôi đã đặt đồng hồ báo thức mà vẫn không dậy nổi? Bởi vì tâm thế lúc đặt đồng hồ báo thức và tâm thế lúc đồng hồ báo thức kêu là khác nhau, tôi toàn để đến lúc đã ngủ quá giờ mới tự sủi vả mình, việc này dễ trở thành thói quen. Thực ra chuyện thức dậy có thể rèn luyện được. Chỉ cần rèn luyện thật nhiều những động tác phản xạ khi đồng hồ báo thức kêu lên, dần dà ta có thể bật dậy ngay từ phút đầu tiên, đây chính là kỹ năng mà giờ tôi đang sử dụng!

Chuyển bại thành thắng

Dù là giáo viên hay học sinh đều nên suy nghĩ độc lập. Tin hoàn toàn vào sách, thà rằng chẳng có sách còn hơn!

Chiều tối nay, con vừa bước vào nhà đã đổ vật người xuống ghế sofa, rồi gác chân lên chiếc xe đồ chơi của em gái, vừa ôm đầu vừa than vãn: “Bài thi môn Lịch sử cuối học kì tệ quá! Lần này lại thi chung đề, những gì mà thầy ra sức dạy lại chẳng trúng được câu nào, còn những gì mà thầy ấy cho là không quan trọng thì lại thi vào hết!”

Khi ba vừa bước vào để hỏi tình hình thế nào thì con lại xua mạnh hai tay: “Ba đừng nhắc tới nữa! Ba đừng nhắc tới nữa! Con chẳng muốn nghĩ đến nữa đâu!”

Nhưng khi ba cũng nổi giận và mắng con tại sao lại mang nỗi bức tức ở trường về nhà thì con lại ngẩng mặt lên, nước mắt ngân ngấn: “Ba à! Ba phải biết rằng trong học kì vừa rồi, chỉ riêng viết bài nghiệm thu cho môn Lịch sử thôi mà con đã phải viết hơn một trăm trang, con toàn học đến tận hai, ba giờ sáng, đâu phải là con lười, nhưng tại sao con làm bài thi lại không tốt?”

Đúng vậy! Ba biết con luôn tìm tòi tư liệu để viết bài

nghiệm thu cho môn Lịch sử, bạn tối mắt tối mũi đến tận nửa đêm gà gáy, nhưng tại sao con không thử nghĩ trên thế gian này không có kiến thức nào là thừa cả. Quan điểm của thầy giáo con có lẽ khác với giáo viên ra đề. Trong cuốn sách dày cộp như viên gạch đỏ, thầy ấy chỉ chọn ra những gì mà thầy ấy cho là quan trọng để dạy, các con theo đó mà học nên làm bài thi thật tệ. Tuy rằng lần thi này làm bài không tốt nhưng kiến thức vẫn tồn tại trong đầu con!

Có lẽ con sẽ nói đa số giáo viên khác dạy phần trọng tâm đều tương đối sát, chỉ có thầy giáo dạy lớp con là không được như thế. Vậy tại sao con không nghĩ những gì mà con đã học cũng chính là những gì mà các lớp khác không chú ý tới nhỉ? Những gì mà con thất bại trong ngày hôm nay đâu phải không thể trở thành những gì xuất sắc trong tương lai? Nếu một ngày nào đó mọi người nói về những thứ liên quan tới lịch sử, con chuyển sang chủ đề nói về kiến thức mà con đã học được hôm nay, đó chẳng phải là biết những gì mà người khác không biết ư?

Còn nhớ hồi học lớp mười, ba tham gia cuộc thi diễn thuyết do một tòa báo tổ chức. Ở vòng thi sơ khảo, ba vô cùng kinh ngạc khi phát hiện ra một đối thủ rất mạnh, người đó sử dụng ngữ điệu và nội dung hơi giống ngâm thơ. Ba vô cùng ngưỡng mộ và lập tức về nhà bắt chước, ngờ đâu vì thế mà ba mất đi phong cách vốn có. Vì bắt chước không thành thực nên vào tới vòng chung kết, ba bị rớt xuống vị trí á quân.

Ba đã thất bại ư? Không hề! Vì trên thế gian này có chuyện đầu tư bị trắng tay nhưng không có chuyện học bị uổng phí. Sau cuộc thi lần đó, ba đã kiểm điểm sâu sắc và quyết định đi sâu nghiên cứu về ngâm thơ. Do đó ngay trong thời gian học đại học, ba đã bốn lần làm đạo diễn về ngâm thơ, tham gia thi đấu và giành giải quán quân. Việc nghiên cứu về thơ mới giúp ba giành giải thưởng nhà thơ trẻ ưu tú, thậm chí trở thành đại biểu tham dự đại hội các nhà thơ thế giới.

Vậy có phải ba đã thất bại trong cuộc thi ở trường trung học năm đó? Ba có thể khẳng định với con rằng, đứng dậy sau vấp ngã có thể chính là sự bắt đầu để con đến với thành công lớn hơn!

Có lẽ con muốn than thở rằng mình đã theo học nhầm thầy, giống như lính giỏi theo nhầm tướng nên rơi vào trận địa mai phục của kẻ thù. Nếu như vậy thì con đúng là không hiểu gì! Bởi vì trong quân đội, chỉ huy bảo con đi về phía Đông thì con không thể đi về phía Tây. Nhưng trong học hành thì con có thể thỏa sức bay nhảy. Khi thấy cả buổi học giáo viên chỉ nói về Hitler và có sự thiên lệch, lúc đó con phải tự phán đoán để học!

Để ba kể tiếp một câu chuyện nữa nhé!

Khi học lớp năm, ba biết một thầy giáo dạy mỹ thuật vừa tốt nghiệp trường đại học sư phạm mới về. Thầy ấy không dạy các bạn nhỏ vẽ tranh mà chỉ treo tấm lịch có hình bức họa nổi tiếng thế giới lên bảng đen, sau đó yêu cầu mọi người viết

cảm tưởng và bình luận xem bức tranh đó xấu hay đẹp. Hồi đó ba đã là “họa sĩ nhí” có tiếng ở trường, ba rất không phục bèn viết vẽ loạn lên. Kết quả là khi công bố điểm, ba là người duy nhất bị gọi ra đánh vào bàn tay. Thầy giáo đó còn nói: “Thấy người em gầy gò nên thầy đã đánh ít hơn rồi đấy!”

Cho tới vài năm sau khi đã tốt nghiệp tiểu học, ba vẫn còn có ác cảm với thầy giáo đó. Thế nhưng sau này ba biết tin thầy ấy đã bỏ công việc dạy học để ra nước ngoài đào tạo thêm, rồi trở thành một nhà phê bình nghệ thuật khá nổi tiếng. Còn ba, cậu học sinh bị đánh vào bàn tay cũng đã bước vào con đường nghệ thuật của mình.

Hôm nay nghĩ lại xem thì ai đã sai nhỉ? Chẳng có ai sai cả! Giống như thầy giáo dạy Lịch sử hiện tại của con, con có thể không đồng ý với thầy ấy nhưng không thể phủ nhận thầy ấy. Bởi vì thầy giáo giỏi thường có quan điểm khác thường, cũng có thành tựu khác thường. Dù là giáo viên hay học sinh đều nên suy nghĩ độc lập. Tin hoàn toàn vào sách, thà rằng chẳng có sách còn hơn!

Hi vọng con có thể lấy bài kiểm tra hôm nay làm bài học và suy nghĩ lại thật kĩ: Con đã vấp ngã như thế nào? Có thật là vấp ngã không hay chỉ là bắt đầu từ vị trí thấp của thành công?

Lời của Liu Xian

Không tranh đua nhất thời

Vì đề thi “lệch tử” nên tôi làm bài không tốt, khi đó tôi buồn lắm. Cảm ơn ba đã đưa ra những lời khuyên nhủ tích cực cho tôi.

Bây giờ nghĩ lại, tôi thấy học được kiến thức ở ngoài vẫn có thu hoạch nhiều hơn là chăm chăm học theo mỗi chương trình học để thi cho qua. Đây mới là những gì tôi đã đúc rút ra sau rất nhiều năm.

Yêu con không phải là hại con!

Vì tương lai của con, vì sự an toàn của con, ba mẹ không thể cứ bưng bít tận miệng cho con, trừ khi ba mẹ mãi mãi nhốt con trong lồng như một chú chim.

Hồi mới sang Mỹ, ba từng gặp một đầu bếp người Hoa tại Virginia. Anh ấy xin phép bệnh viện về nghỉ lễ, cổ tay trái còn quấn lớp băng dày cộp, anh ấy nói với ba:

“Nghe nói anh đại diện cho phía Đài Loan sang để làm công tác văn hóa, đáng lí ra phải làm mấy món ngon để anh nếm thử nhưng tay tôi lại bị thương, bác sĩ bảo sau này tôi rất khó cầm nắm vật nặng!”

Ba hỏi lí do bị thương ở tay, anh ấy nói tại hay dùng một tay để bê chảo thức ăn rất nặng, lâu dần khớp cổ tay bị biến dạng.

Khi ba thở dài, anh ấy cười gượng và nói mình còn may mắn hơn một lưu học sinh người Hoa khác nhiều. Cậu học sinh đó tới nhà hàng của anh ấy xin làm thuê. Anh ấy bảo cậu học sinh đi bưng một cái chảo ở trên bếp. Chưa kịp dứt lời thì cậu học sinh đã lao đi bưng cái chảo lên luôn, lúc này mới phát hiện ra trong chảo toàn là dầu ăn sôi sùng sục, nếu buông tay thì dầu sẽ đổ hết vào người, thế là đành nghiêng

răng từ từ đặt cái chảo xuống, hai tay bị bỏng nặng, hơn thế còn bỏng sâu vào tận trong, gần như bị tàn phế.

“Chảo dầu nóng sẽ bốc hơi lên, chẳng nhẽ không nhìn thấy hay sao?”

Anh đầu bếp thở dài, “Vi ở nhà được chiều chuộng quen rồi! Như là con chim bị nhốt trong lồng, được thả ra thì không biết làm thế nào để tồn tại. Thế nhưng khi sang Mỹ du học thì ai cũng phải đi làm thuê. Kết quả là chẳng biết làm gì, lúc xảy ra chuyện thì không chỉ có một mình cậu ta đâu! Cha mẹ ở nhà không dạy làm thì khác gì làm hại con mình.”

Ông chủ thuê sửa nhà cho chúng ta cũng kể từng có một lưu học sinh đến chỗ ông ấy làm thuê. Ông ấy bảo cậu học sinh đi lấy tấm thạch cao, cậu học sinh lại vẹo cả người cố vác liền một lúc cả hai tấm, ai ngờ vì cách khuân vác không đúng nên một nửa cột sống chịu áp lực quá lớn, chẳng bao lâu sau thì bị lệch phần sụn, cậu ấy không thể làm việc nặng được nữa. Thế là ông ta bảo cậu ấy chuyển sang lát gạch nền. Thế nhưng làm được chưa bao lâu thì vết thương cũ tái phát, ngay cả đứng cũng khó. Vì vậy ông ấy đành phải cho cậu ấy nghỉ việc.

“Nghe nói căn bệnh này sẽ theo cậu ấy suốt đời!” Ông chủ nói, “Trách ai được đây? Người ta vác liền một lúc cả bốn tấm cũng không sao, điều quan trọng là cách vác phải đúng, chỉ trách cậu ấy trước đây chưa làm việc nặng bao giờ, cho nên ngay cả việc nên sử dụng cơ bắp ra sao cũng không biết,

chắc chắn ở nhà được chiều chuộng quen rồi!”

“Cha mẹ ở nhà không dạy làm thì khác gì làm hại con mình.”, “Chắc chắn ở nhà được chiều chuộng quen rồi!” Đối tượng mà họ trách cứ đều là ba mẹ của người bị thương, khiến ba phải xem xét lại phương pháp giáo dục con.

Ba chợt nhớ lại một chuyện xảy ra vào hai mươi năm trước. Hồi đó chúng ta ở trong một khu tập thể rộng, hàng xóm hai bên trái phải chỉ cách nhau bằng một tấm liếp. Một hôm, vợ chồng hàng xóm bên phải cãi nhau, người chồng gầm lên: “Món gì thế này? Có bỏ muối vào cũng không nên hôn! Cô mà cứ thế này thì tôi sẽ li hôn!”

Lúc đó ba lại nghe thấy ông bố của nhà hàng xóm bên trái nói với cô con gái đang học trung học: “Chịu khó học đi con! Không thì không giữ được chồng đâu!”

Tâm trạng lúc đó của ông bố kia liệu có đúng như cảm giác của ba lúc này không nhỉ? Ba mẹ thường nói với con rằng: “Cứ chăm chỉ học hành, việc trong nhà không cần con phải lo”, nhưng quên mất đến một ngày nào đó, con cũng phải tự chăm sóc bản thân, việc này có thể đột nhiên phát sinh khi con vào đại học và ở nội trú. Thế là ngày hôm trước con vẫn còn không biết rửa bát thế nào, mở chai nước rửa chén ra làm sao, sang ngày hôm sau ngay cả ga giường cũng phải tự mình giặt, bỗng dưng con rơi vào một thế giới xa lạ khó mà thích nghi ngay được.

Chưa kể con cũng phải ra ngoài làm thêm, nếu ở nhà chưa làm việc gì nặng nhọc, xoong nồi cũng không đụng tới, thì liệu có xảy ra những bi kịch giống như ba đã kể ở trên không?

Ba phải nhìn nhận lại: "Yêu con phải chăng là làm hại con?"

Còn nhớ hồi trung học, ba quen một người bạn nhà rất giàu. Trong thời gian đi lính cậu ấy đã nói với ba:

"Trời đất! Tôi từng phải nếm nước tiểu, đã thế còn là nước tiểu đóng thành lớp cặn màu vàng, cậu có tin không? Một hôm sĩ quan chỉ huy bảo tôi đi cọ nhà vệ sinh. Tôi chưa làm việc này bao giờ, nhưng vẫn vừa bịt mũi vừa cọ nhà vệ sinh. Ai ngờ chỉ huy lại đi kiểm tra, ông ấy chẳng nói chẳng rằng, dùng ngón cái cạo một lớp cặn dưới chỗ bệ đi tiểu, sau đó thọc luôn ngón tay vào miệng tôi. Trời đất! Tôi nghĩ đến mà chỉ muốn ói!"

Cậu ấy nói tại không biết cọ nhà vệ sinh, nếu không thì đâu đến nỗi bị sỉ nhục như thế! Giả sử từ nay trở đi, ba muốn con cọ rửa khu vực nhà tắm với bốn cầu thì có quá đáng lắm không?

Vì tương lai của con, vì sự an toàn của con, ba mẹ không thể cứ bưng cơm tận miệng cho con, trừ khi ba mẹ mãi mãi nhốt con trong lồng như một chú chim.

Đương nhiên là con không muốn bị nhốt, con muốn bay nhảy!

Vậy thì, con hãy tự học cách bay lượn, cách kiếm mồi, làm việc, học cách chịu đựng gian khổ nhé!

Lời của Liu Xian

Đến lượt tôi phải lo lắng...

Bạn là một sách hay là người biết ứng dụng thực tế? Càng học hỏi được từ những trải nghiệm, bạn càng có kinh nghiệm phong phú để đối mặt với những thách thức mới. Tôi thấy những bài học và sự từng trải trong cuộc sống giống như bị lên thủy đậu, phát ra ngoài càng sớm càng tốt. Đến năm hai mươi tuổi, mọi người xung quanh đều mong bạn có thường thức cơ bản về xã hội, không phạm phải những sai lầm mà trẻ con sẽ mắc phải, đồng thời cũng sẽ dùng những tiêu chuẩn khá khắt khe để đánh giá bạn.

Khi viết bài này, dường như ba lo cho tôi khi bước ra ngoài xã hội mà vẫn lơ ngơ, yếu đuối. Bây giờ tôi đã trưởng thành thì ba lại lo cho em gái tôi. Môi trường trưởng thành của em gái đơn thuần hơn, trường trung học mà nó theo học chỉ cách nhà vài phút đi xe. Dạo này vì nó nộp đơn xin học vào trường đại học nên phải đến New York để phỏng vấn. Tôi đưa nó vào thành phố, thả nó ở địa điểm đã định, sau đó hẹn trước anh em sẽ gặp nhau ở chỗ nào đó. Nói thực, khi tôi đợi nó, trong lòng cũng cảm thấy rất lo lắng, bởi vì từ trước tới

Đánh thắng trận đầu tiên mỗi ngày

Ba có một người bạn, bạn đầu chú ấy làm sếp lớn ở ban thời sự, sau khi bị đẩy đi một cách khó hiểu liền chuyển nghề làm môi giới bảo hiểm, rồi rất nhanh chóng trở thành triệu phú môi giới. Không lâu sau, chú ấy lại làm tạp chí, chỉ vài tháng sau đã thống lĩnh một lĩnh vực khiến cho người khác phải thềm muồn.

Do hôm trước ngủ quá ít nên hôm nay ăn cơm tối xong, con liền bảo muốn đi nằm một lát, sau đó chuẩn bị cho kì thi vào ngày kia. Thế nhưng lúc chín giờ ba gọi con dậy, con lại lấy chăn trùm kín đầu và nói:

“Thôi con cứ ngủ luôn đến sáng mai rồi dậy học bài, dẫu sao ngày mai con cũng được nghỉ ôn tập mà!”

Bà nội con cũng cảm thấy có lí liền ở bên cạnh phụ họa. Thế nhưng khi ba hỏi con sáng mai định dậy lúc mấy giờ, con trả lời:

“Sáu giờ ạ!”

“Thế con thử tính xem, tổng cộng con sẽ ngủ bao nhiêu tiếng? Mười một tiếng cơ đấy! Ngày kia sẽ thi ba môn mà con vẫn ngủ nướng được ư? Vậy ngày mai con định mấy giờ đi ngủ? Nếu tận hai giờ sáng mới đi ngủ theo thói quen thì sẽ

là hai mươi tiếng, con có thể học bài liên tục trong vòng hai mươi tiếng mà vẫn hiệu quả à? Rồi đôi mắt phải đeo kính áp tròng của con có chịu nổi không?”

Con trằm chằm nghĩ ngợi giây lát rồi bật dậy.

Điều gì đã thay đổi ý định ban đầu của con? Chính là sự phân tích, phán đoán sau khi tỉnh táo!

Khi con lơ mơ ngủ thì không thể có phán đoán chính xác. Thậm chí con sẽ nhận ra nếu buổi sáng không thức dậy được thì ý chí chiến đấu ban đầu sẽ tiêu tan, rất có thể con sẽ nói với chính mình: “Ây da! Kế hoạch này phiền phức quá, sao mình cứ phải như thế nhỉ? Thôi bỏ, để hôm khác tính!”

Rất nhiều kế hoạch hay ho đều bị bỏ qua như vậy! Nhiều dịp có thể thay đổi cả cuộc đời đã bị bỏ lỡ như thế!

Gần đây ba đọc một bản báo cáo y học nói rằng sau khi ngủ nướng, những người mắc chứng trầm uất, bệnh tình thường trở nên nghiêm trọng hơn. Trái lại, khi họ ngủ ít, bệnh tình lại thuyên giảm.

Bản báo cáo không phân tích nguyên nhân, nhưng ba tin rằng những người mắc chứng trầm uất không dám đối mặt với hiện thực, giấc ngủ nướng sẽ khiến họ càng rời xa hiện thực hơn.

Giấc mơ trong lúc ngủ đưa chúng ta đến một thế giới khác - ở đó có thể đạt được những gì mà trong thế giới hiện

thực không được thỏa mãn, vì thế giấc mơ có tác dụng thư giãn tinh thần.

Vấn đề là, khi chúng ta đang dạo chơi trong giấc mơ hư ảo thì cơ thể hãy còn ở trên thế gian này. Vì vậy, khi chúng ta tỉnh dậy từ trong giấc mơ đẹp, phát hiện ra sự thực trái ngược với giấc mơ là lúc đau khổ nhất.

Còn nhớ cuốn sách mà ba từng dịch “Life after life” (Cuộc sống sau cuộc sống), tác giả Raymond Moody viết một đoạn thế này trong lời tựa:

“Thực ra cái chết có khác gì giấc ngủ? Điều là mất đi cảm giác đối với thế giới này! Sự khác nhau duy nhất chính là giấc ngủ còn có lúc tỉnh lại, sự tỉnh lại đó thật đáng yêu biết bao!”

Mỗi lần khi từ trong giấc mơ vô cùng đẹp để quay về với thế giới thực tại gian khó và cảm thấy vô cùng đau khổ, ba đều lấy đoạn văn trên để an ủi bản thân.

Một người rơi vào trạng thái hôn mê sau tai nạn xe hơi và được đưa vào trung tâm Coma Center dành cho người hôn mê của Boston. Chồng cô ấy thậm chí đã nghỉ việc, đem theo đứa con nhỏ hai tuổi đến sống cạnh bệnh viện. Hằng ngày anh ta dẫn con gái đến bên giường để gọi mẹ. Điều mà họ cầu nguyện là gì?

Là kì tích!

Kì tích gì vậy?

Cô ấy tỉnh dậy!

Khi con nghĩ đến cái chết, nghĩ đến những người đang hôn mê kia thì sẽ thấy rằng, trên thế gian này không gì đáng mừng hơn việc có thể tỉnh dậy!

Nửa đêm ba tỉnh dậy, nhờ có kinh nghiệm hâm sữa cho em gái con bằng lò vi sóng nên mới phát hiện, sự phán đoán về thời gian lúc nửa tỉnh nửa mơ và lúc tỉnh táo hoàn toàn có sự khác biệt rất lớn.

Khi hâm sữa vào ban ngày, ba luôn quan sát con số hiện trên lò vi sóng và nhắm tính. Lâu dần, không cần nhìn con số, ba cũng tính được thời gian tương đối sát. Cũng có nghĩa là ba đứng yên đếm trong ba mươi giây thì lò vi sóng cũng vừa vận nhảy đến con số ba mươi giây.

Thế nhưng vào ban đêm, khi ba bị đánh thức bởi tiếng khóc của em con, lúc vừa ngái ngủ vừa hâm sữa thì ba lại thấy thời gian hiển thị trên lò vi sóng nhảy cực nhanh, ba mới nhắm được mười tám giây thì lò vi sóng đã reo lên.

Có phải lò vi sóng chạy nhanh hơn không? Không hề! Mà là ba đã chậm hơn!

Người chậm chạp sẽ thấy thế giới này trở nên quá nhanh và thời gian cũng ít hơn của người khác.

Trong cùng một khoảng thời gian, với cùng một người, cảm nhận tốc độ có thể khác biệt, huống hồ là những người khác nhau. Ba đánh trống ngực thành thịch khi nhận ra điều này, đồng thời cũng hiểu vì sao người muốn ngủ thêm chút

xíu thường phát hiện ra rằng cái “chút xíu” đó lại khiến anh ta lờ dờ “rất nhiều”.

Trên thế giới này có những chiếc đồng hồ báo thức được thiết kế để ngủ thêm. Khi chúng reo lên, bạn chỉ cần nhấn một cái vào nút “ngủ thêm” là chúng sẽ chờ thêm mười phút nữa mới kêu tiếp.

Ba ghét kiểu đồng hồ báo thức như thế, bởi vì nó khiến chúng ta phải mặc cả với quyết định trước khi ngủ. Nếu trước khi ngủ, con định dậy lúc sáu giờ, tại sao phải trì hoãn đến sáu giờ hai mươi? Nếu có thể trì hoãn đến sáu giờ hai mươi thì tại sao trước khi ngủ con phải đặt báo thức lúc sáu giờ? Con không thể thỏa hiệp với bản thân. Thử nghĩ mà xem, những người thỏa hiệp với bản thân về quyết định của mình từ mấy tiếng trước còn có thể giữ vững được lí tưởng cao xa đến cùng không?

Từ rất nhiều trải nghiệm ở trên, dần dà ba quyết tâm chiến đấu với chuyện thức dậy mỗi ngày. Ba luôn dậy đúng giờ, đồng thời khi tỉnh giấc giữa chừng, ba cố gắng giữ tỉnh táo, bởi vì chiếc xe khởi động không nhanh thì làm sao có thể thể hiện xuất sắc trong cuộc đua? Còn mỗi khi mệt đến nỗi không dậy nổi, ba đều giận dữ lắm nhắm một mình: “Lại thua ngay trong trận đánh đầu tiên trong ngày, làm sao mà chịu nổi cơ chứ!”

Ba có một người bạn, ban đầu chú ấy làm sếp lớn ở ban thời sự, sau khi bị đẩy đi một cách khó hiểu liền chuyển nghề làm môi giới bảo hiểm, rồi rất nhanh chóng trở thành triệu phú môi giới. Không lâu sau, chú ấy lại làm tạp chí, chỉ vài tháng sau đã thống lĩnh một lĩnh vực khiến cho người khác phải thềm muốn.

Còn nhớ khi chú ấy lặng lẽ rời khỏi ban thời sự, một người đã nói: “Đừng lo! Khi gặp cú sốc, anh ấy sẽ không hé răng nửa lời, chỉ núp mình trong góc để ngủ một giấc dài. Thế nhưng sau khi thức dậy thì tinh thần sẽ phấn chấn, anh ấy dường như biến thành một người khác, tràn đầy sức sống khi bắt đầu đối mặt với thách thức tiếp theo!”

Sẽ chẳng ai nói: “Cuộc chiến đấu vào ban ngày là vì giấc ngủ vào ban đêm”, nhưng có thể nói “Giấc ngủ ban đêm là vì cuộc chiến đấu vào ban ngày”!

Ngủ là để đi được xa hơn sau khi thức dậy con ạ!

Lời của Liu Xian

Cuộc đấu tranh giữa hai người

Buổi sáng sớm mới đẹp biết bao, chúng ta đừng nên lãng phí vì giấc ngủ. Thế nhưng trong lúc mắt nhắm mắt mở phải cố ép bản thân trở dậy, đó quả là việc đã khó lại càng thêm khó. Chúng ta phải phân biệt rõ giữa người đi ngủ lúc hai giờ sáng tự thể thốt mình nhất định sẽ thức dậy vào lúc sáu giờ sáng, với người đang ngủ khi đồng hồ báo thức kêu liên lập tức tắt nó đi, là hai người hoàn toàn khác nhau! Đây không phải là vấn đề ý chí mà là vấn đề đặt ra mục tiêu. Nếu muốn dậy sớm thì phải đi ngủ sớm một chút.

Ba đã từng đề cập đến việc có thể trả công ba đô la cho Joanna để hằng ngày cô ấy gọi tôi dậy. Tôi nói chi bằng ba cứ đưa ba đô la cho tôi để hằng ngày tôi hẹn Joanna đi ăn sáng, cứ nghĩ đến việc đi ăn sáng cùng cô ấy là tôi sẽ tự khắc dậy thôi!

Giấc mơ Harvard

Hôm nay, vào đêm trước lễ Giáng sinh này, ba từ nửa vòng bên kia Trái Đất viết thư cho con, trong lòng tràn ngập niềm xúc động và thâm tạ ơn Thượng đế. Còn cuối thư, ba muốn nói rằng: “Chúc mừng con đã trở thành sinh viên trường Harvard! Ba mẹ hãnh diện vì con!”

Con có biết hồi ba còn nhỏ, trường đại học đầu tiên của nước Mỹ mà ba được nghe đến là trường nào không?

Đó là trường Harvard!

Hồi học phổ thông trung học, sau khi đọc cuốn Bách khoa toàn thư, ba mới biết lịch sử của trường Harvard còn dài hơn cả lịch sử nước Mỹ, hơn nữa vào những năm sáu mươi của thế kỉ hai mươi, trường Harvard đã đào tạo được sáu vị tổng thống cho nước Mỹ. Những nhà văn, nhà thơ mà ba sùng bái nhất như Eliot, Thoreau và Emerson đều là những người tốt nghiệp trường Harvard.

Chỉ có điều, hồi đó ngay cả việc thi vào đại học ở Đài Loan, ba cũng còn không chắc chắn, thì tất nhiên trường Harvard trở thành cái tên rất xa vời.

Cho đến khi ba quen biết Robert Unger, con trai của

ngài đại sứ Mĩ Leonard S. Unger, thì ý nghĩ muốn vào trường Harvard mới lại nhen nhóm. Ông ấy nói với ba rằng, thành tích hồi trung học của ông ấy không được khả quan lắm, nhưng qua vòng thi phỏng vấn, ông ấy lại được trường Harvard nhận vào, lúc đó người phỏng vấn đã nói: "Điều mà chúng tôi coi trọng không phải là anh 'đã chứa được bao nhiêu' mà là 'trong tương lai sẽ chứa được bao nhiêu'!"

Thế là ba liền nghĩ: Biết đâu với thành tích không lấy gì làm nổi bật của mình thế này, đến một ngày nào đó lại lọt vào viện nghiên cứu Harvard thì sao?

Sau đó ba đến nước Mĩ. Vừa đặt chân đến nơi, ba đọc thấy trên báo đăng trường Đại học Harvard đã cải cách chương trình học, yêu cầu mỗi sinh viên tốt nghiệp đều phải tinh thông viết lách, toán học và vi tính. Họ cho rằng đó là kĩ năng cơ bản của sinh viên đại học, nếu không thể sử dụng một cách linh hoạt ba kĩ năng trên thì sẽ rất khó trở thành người giỏi nhất trong tương lai.

Trên báo còn viết, trường Harvard cho rằng giáo dục ở đại học không phải là để đào tạo ra một đội ngũ một sách chỉ biết học vẹt, mà là hướng dẫn cho sinh viên làm thế nào để nghiên cứu sâu hơn trong các lĩnh vực khác nhau.

Chính vì vậy, họ hủy bỏ các nội dung nhập môn trước đây, chẳng hạn như "Chủ đề về lịch sử nước Mĩ" và "Bài hướng dẫn về hóa học", thay vào đó bằng "Chủ nghĩa lãng mạn thời Trung cổ", "Tiểu thuyết Đông Á", thậm chí là "Nghệ thuật và thần thoại của những lễ nghi ở châu Phi". Còn trong chương

trình học bắt buộc, “Văn hóa nước ngoài” và “Văn học và nghệ thuật” lại chiếm tới một nửa.

Điều trường Harvard cần là “con người quốc tế”, cũng chính là những người có triển vọng quốc tế chứ không phải là những người chỉ bó hẹp trong chuyên ngành của mình. Dù học tốt chuyên ngành đến mấy mà không có thế giới quan và giáo dục nhân văn thì vẫn chưa đủ.

Trường Harvard càng ngày càng hợp gu của ba, thậm chí sau khi giành được chức danh phó giáo sư của trường đại học, ba chỉ muốn từ chức rồi chuyển đến Cambridge để làm “người của trường Harvard”.

Đáng tiếc là những lo lắng trong cuộc sống cùng với việc con vào học ở trường Stuyvesant đã khiến ba từ bỏ ý nghĩ đó. Đặc biệt khi nhìn thấy trên báo cáo thống kê viết rằng, ngay cả học sinh trung học đạt điểm bình quân là 97,27 cũng bị trường Harvard từ chối, ba lại càng tự nhủ: “E rằng ngay cả con trai mình cũng không vào nổi!”

Thế mà con lại không nản lòng. Con đã tới thư viện lục tìm hồ sơ của các trường, ở đó tập hợp những bài phát biểu cảm tưởng khi vào học ở các trường đại học danh tiếng của các anh chị khóa trên.

Con nói với ba: “Trường Harvard thực sự quá hấp dẫn! Tuy các anh chị trong trường nói ở đó có những món ăn khó nuốt nhất trần đời, nhưng họ đều nói điều cuốn hút người ta nhất không phải là các giáo sư, mà chính là những sinh viên, không phải là khung cảnh trong trường mà là bầu không khí, nửa

đêm vẫn còn có người đàn hát trong khuôn viên trường. Đi dạo ở đó cứ như thể được đến phố Soho của New York, mỗi người đều thật sự khác biệt!”

Điều mà họ muốn là sự khác biệt! Không phải là sự tương đồng! Những ‘sản phẩm’ của nền giáo dục cứng nhắc là giống nhau, thế nhưng trường Harvard lại để sinh viên tự do phát triển và trở thành kiểu con người của chính anh ta! Ánh mắt con sáng lấp lánh khiến ba nhớ đến mình hồi niên thiếu cũng ước mơ trở thành sinh viên trường Harvard.

Sau này, con bắt đầu viết đơn xin học, viết bài giới thiệu bản thân để đề nghị trường Harvard phê duyệt cho nhập học.

“Con có thể kể về những việc con đã làm giúp ba!” Ba gợi ý.

“Việc đó không quan trọng ạ! Vì nhà trường không tính những thành tích đạt được nhờ dựa vào người thân.”

“Chúng ta có thể nhờ thầy hiệu trưởng trường đại học viết thư giới thiệu.” Mẹ con nói.

“Việc đó cũng không quan trọng ạ! E rằng để thầy giáo của con viết thư giới thiệu còn đáng tin cậy hơn.”

Ba mẹ không nói gì thêm nữa mà để con tự mình thực hiện ước mơ. Chỉ có điều lúc con đưa bài giới thiệu của mình cho ba xem, mắt ba đã nhòe đi. Con viết:

“Là một người di cư, tôi có thể nhìn nhận văn hóa Mĩ bằng con mắt hoàn toàn mới mẻ. Hơn nữa, tôi còn có thể đứng trên quan điểm của phương Tây để nhìn nhận lại di sản văn hóa

Trung Hoa. Vì trong mình mang dòng máu Trung Hoa, nếu được vào trường Harvard, tôi mong muốn tìm được điểm hòa hợp giữa chủ nghĩa cá nhân của phương Tây và tư tưởng Nho giáo của Trung Quốc. Tôi muốn sử dụng vốn kiến thức Trung văn được học từ nhỏ để hoàn thành công tác làm cầu nối giữa hai nền văn hóa này...”

Ba thấy từ khi con sang Mỹ hồi bảy tuổi, hằng ngày ba ép con học tiếng Trung, không biết giữa hai ba con đã nổ ra bao nhiêu cuộc tranh cãi, cũng không biết đã tốn bao nhiêu tâm sức của ba, nhưng hôm nay bỗng dưng lại có thu hoạch và được thừa nhận.

Hôm nay, vào đêm trước lễ Giáng sinh này, ba từ nửa vòng bên kia Trái Đất viết thư cho con, trong lòng tràn ngập niềm xúc động và cảm tạ ơn Thượng đế. Còn cuối thư ba muốn nói rằng: “Chúc mừng con đã trở thành sinh viên trường Harvard! Ba mẹ hạnh diện vì con!”

Lời của Liu Xian

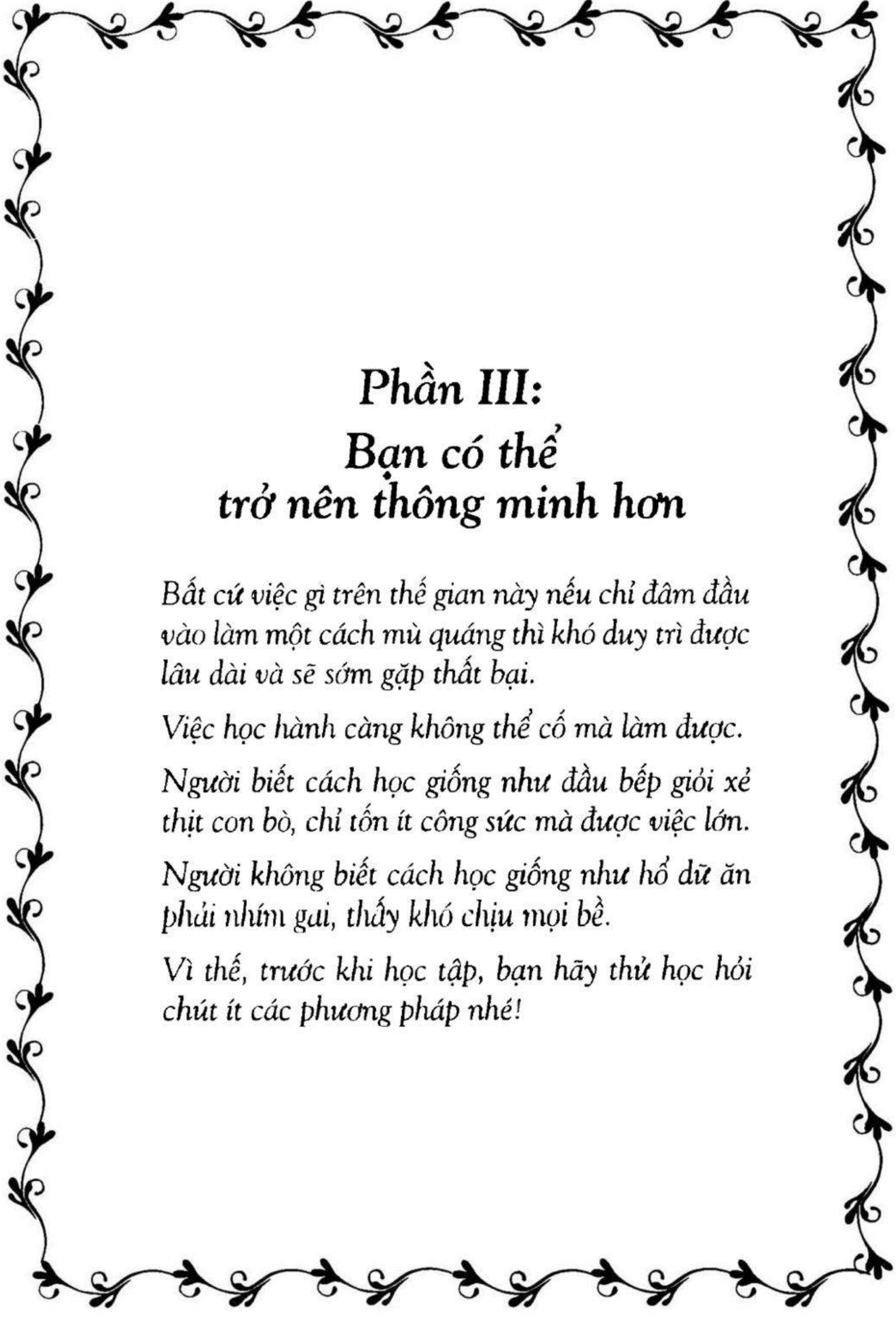
Kinh nghiệm để vào trường Harvard

Khi đọc bài viết này, tôi tin rằng rất nhiều bậc phụ huynh sẽ nói: “Mình phải mua cuốn sách này thôi!”

Thực ra, tôi không nhớ rõ việc hồi đó mình đã làm thế nào mà được vào trường Harvard. Tôi cũng chẳng để tâm việc này lắm, bởi vì hồi đó không ai tin là tôi có thể vào được. Sau này, từ giáo viên hướng dẫn, các bạn học, đặc biệt cậu bạn tên là J. D. Larock ngồi đối diện với tôi trong buổi học đầu tiên - những người từng nói rằng chắc chắn tôi không có cơ hội (không biết bây giờ cậu ấy đang làm gì) đều té ngửa vì bất ngờ.

Bây giờ quay lại phân tích quá trình nộp đơn xin học của mình, tôi thấy điều mấu chốt có thể nằm ở bài giới thiệu và suy nghĩ cá nhân của tôi rất đậm nét trong đó. Tôi đã chứng minh rằng mình hiểu được ý nghĩa của việc là một Hoa kiều ở Mỹ, đồng thời cũng hiểu rõ sở trường và ưu thế của bản thân. Tôi thích vui chơi đây đó, thích được tham gia những hoạt động về kịch nói, âm nhạc, điện ảnh... có thể những điều này cũng giúp đơn xin học của tôi được bổ sung thêm nhiều màu sắc.

Tôi rất muốn nói cho mọi người biết làm thế nào để vào được trường Harvard, nhưng tôi không dám chắc lắm. Thậm chí tôi nghĩ ngay cả bộ phận tuyển sinh của trường Harvard cũng chẳng dám chắc. Tôi chỉ có thể nói rằng, nếu thực sự có một danh sách “các phương pháp tuyển sinh” được công nhận thì trường Harvard nhất định sẽ không làm theo!

Phần III: Bạn có thể trở nên thông minh hơn

Bất cứ việc gì trên thế gian này nếu chỉ đâm đầu vào làm một cách mù quáng thì khó duy trì được lâu dài và sẽ sớm gặp thất bại.

Việc học hành càng không thể cố mà làm được.

Người biết cách học giống như đầu bếp giỏi xẻ thịt con bò, chỉ tốn ít công sức mà được việc lớn.

Người không biết cách học giống như hổ dữ ăn phải nhúm gai, thấy khó chịu mọi bề.

Vì thế, trước khi học tập, bạn hãy thử học hỏi chút ít các phương pháp nhé!

Học tập sinh động, ghi nhớ mới lâu

Sở trường ghi nhớ của mỗi người khác nhau. Nếu bạn không thể học thuộc lòng nhanh như người khác thì đừng trách mình không thông minh mà nên phân tích kỹ về bản thân, tìm ra phương pháp có lợi cho mình nhất.

Các học sinh, sinh viên và phụ huynh đều vô cùng quan tâm đến những phương pháp tăng cường ghi nhớ.

Không biết có phải vì các bạn đọc giả từng nghe nói tôi học thuộc lòng sách lâu lâu, hoặc biết thành tích học tập hồi trung học của tôi chỉ ở mức trung bình, trước mỗi lần thi đều phải nỗ lực hết sức, thế mà lại đỗ vào trường đại học danh tiếng nên nghĩ tôi có trí nhớ rất tốt.

Thực ra, các bạn đoán vừa đúng vừa không đúng. Không đúng ở chỗ trí nhớ của tôi rất “đặc biệt”, không phải là đọc đến đâu nhớ đến đấy mà là mới đọc xong đã quên ngay. Đặc biệt tôi không nhớ nổi tên người, địa danh, cũng không thuộc được từ mới tiếng Anh. Đúng ở chỗ tôi có nhiều phương pháp bù đắp cho nhược điểm của mình, hơn nữa chỉ cần học thuộc lòng là nhớ được rất lâu, thậm chí quá nửa cuộc đời cũng không quên. Bây giờ tôi sẽ “bật mí” dần dần với mọi người về

những phương pháp vô cùng “dân dã” này.

Có những giáo viên biết làm cho học sinh dễ hiểu bài và biến những thứ cứng nhắc thành những thứ sinh động, đồng thời khơi gợi hứng thú của học sinh. Tại sao hiệu quả dạy học của giáo viên giỏi lại cao hơn rất nhiều? Vì ngoài việc biết phân tích và giải thích ra, họ còn biết dạy cho học sinh cách ghi nhớ như thế nào. Thế là những thứ mà bình thường học sinh phải mất nửa tiếng mới nhớ được thì qua sự dạy dỗ của giáo viên đó, chỉ cần năm phút là nhớ được rất lâu. Những thứ mà người bình thường chỉ cần thi xong là quên hết thì những học sinh mà giáo viên đó dạy lại ghi nhớ đến nửa cuộc đời.

Nếu không tin, các bạn hãy nghe tôi kể về một thầy giáo dạy môn Sinh hồi trung học của tôi nhé! Thầy ấy giảng bài vô cùng sinh động. Có một lần thầy ấy mang cả một cái đầu lâu cho mọi người chuyển tay nhau xem. Sau đó thầy giảng giải về thóp đầu của trẻ sơ sinh: Khi chào đời, phần đầu của em bé làm thế nào để chui qua âm đạo, rồi giảng cả về sự khép lại của phần thóp đó. Thầy còn nói với học sinh rằng, nếu muốn bỏ đôi hộp sọ ra không khó, chẳng cần dùng búa để gõ mà chỉ cần đổ đầy hạt đỗ tương vào trong, sau đó đổ nước, khi đỗ tương trương lên thì xương sọ sẽ tự mở banh ra.

Bạn nói xem, thầy giáo đó có tuyệt vời không? Bất kì đứa trẻ mười bốn tuổi nào cũng hồi hộp khi được cầm chiếc đầu lâu trong tay, lại còn được nghe thầy ấy giảng những thứ như vậy thì đương nhiên có ấn tượng sâu sắc. Cứ như vậy, thầy ấy

đã truyền đạt toàn bộ những kiến thức liên quan về hộp sọ trong bài cho học sinh.

Tiếp đó thầy ấy yêu cầu mọi người học thuộc lòng mười hai đôi dây thần kinh sọ não, đó chính là dây thần kinh khứu giác, dây thần kinh thị giác, dây thần kinh vận nhãn, dây thần kinh ròng rọc, dây thần kinh tam thoa (sinh ba), dây thần kinh vận nhãn ngoài, dây thần kinh mặt, dây thần kinh tiền đình ốc tai, dây thần kinh thiệt hầu, dây thần kinh lang thang, dây thần kinh phụ (dây thần kinh gai), dây hạ thiệt. Trời đất, sao mà khó thuộc lòng thế! Thế nhưng thầy ấy lại có tuyệt chiêu riêng đó là dạy mọi người cùng hát theo mình, lại còn vừa hát vừa biểu diễn bằng tay: “Một khứu, hai thị, ba vận nhãn, bốn ròng rọc, năm tam thoa, sáu vận nhãn ngoài, bảy mặt, tám tiền đình, chín thiệt hầu, mười lang thang, mười một phụ, mười hai hạ thiệt”. Chẳng mấy chốc, mọi người đều thuộc hết. Còn tôi thì đến năm mươi năm sau cũng chẳng quên.

Khi học thì phải học và vận dụng một cách sinh động, đừng học vẹt. Học một cách sinh động không những tiếp thu nhanh mà còn nhớ lâu. Từ những ví dụ nêu trên, chúng ta có thể thấy muốn tăng cường ghi nhớ thì dùng phương pháp kể chuyện, phương pháp vần điệu nhịp điệu, phương pháp minh họa bằng tay và phương pháp vẽ hình...

Trước hết tôi xin giới thiệu phương pháp kể chuyện.

Trí lực của mỗi người không giống nhau, sự phát triển

của bộ não cũng khác. Nhiều người có thể ghi nhớ rất lâu những thứ ở tận đầu tận đuôi. Nhiều người thì dù học thuộc lòng như thế nào cũng chẳng nhớ nổi. Có người có thể nhớ được khuôn mặt và tướng mạo, có người hay nhớ tên người khác. Chẳng hạn như vợ tôi rất hay nhớ tên người khác, còn tôi thì không, cho nên khi đi dự tiệc, tôi đều kéo vợ theo. Nếu nhìn thấy một người trông quen quen đi tới mà tôi quên mất tên thì chỉ cần huých nhẹ vợ và hỏi: “Người đó tên là gì nhỉ?” “Ai cơ?” “Chính là anh chàng bị vợ bạt tai hôm ở sân bay ấy.”

Xin các bạn đừng cười, đây không chỉ là chuyện cười thôi đâu! Việc này chứng tỏ vợ tôi hay nhớ tên người khác, còn tôi thì hay nhớ chuyện xảy ra. Các thầy cô cần phải hiểu điều này, nhiều đứa trẻ có thể thuộc vẹt nội dung trọng tâm mà bạn viết cho chúng, nhưng có những đứa trẻ lại không thể. Bạn cần phải giảng bài thật sinh động, sau đó đưa phần trọng tâm vào. Các bạn học sinh cũng cần biết rằng, sở trường ghi nhớ của mỗi người khác nhau. Nếu bạn không thể học thuộc lòng nhanh như người khác thì đừng trách mình không thông minh mà nên phân tích kĩ về bản thân, tìm ra phương pháp có lợi cho mình nhất.

Có một thí nghiệm nổi tiếng về tâm lí học như sau:

Người ta chuẩn bị hai bàn cờ tướng quốc tế. Một bàn bày ván cờ của các cao thủ đang chơi dở và một bàn cờ bày lộn xộn. Thế nhưng số lượng quân cờ trên hai bàn đều như nhau, sau đó mời chuyên gia cờ tướng tới xem, rồi tiếp tục

đưa chuyên gia sang một căn phòng khác, đề nghị anh ta nhớ lại hai bàn cờ đã được xem. Khi chuyên gia xem ván cờ mà cao thủ đang chơi dở, anh ta có thể nhớ lại một cách rất dễ dàng, thế nhưng với bàn cờ bày lộn xộn thì anh ta không thể nhớ được. Lí do là ván cờ trước có tuần tự lôgic, ván cờ sau không có tuần tự lôgic. Có lôgic thì dễ nhớ, không có tuần tự lôgic thì khó nhớ. Về mặt tâm lí học, nơi quản lí những thứ có tuần tự lôgic thì gọi là “trí nhớ trần thuật”, nơi quản lí những thứ không tuần tự lôgic gọi là “trí nhớ phi trần thuật”.

Đừng chỉ ghi nhớ qua đôi mắt và đôi tai

Nếu bạn không thích học thuộc sách vở một cách máy móc mà có thể học và vận dụng một cách sinh động, nhưng kết quả thi lại không được tốt thì cũng đừng tự trách mình. Biết đâu trong tương lai khi bước ra ngoài xã hội, bạn lại phát huy được tất cả sở trường của mình.

Chắc mọi người từng thấy qua phim ảnh, đặc biệt là trong các bộ phim Mĩ, người Inca có thể dí tai xuống mặt đất để lắng nghe; nhìn dấu chân trên mặt đất, hướng vươn ra của cành cây, thậm chí sử dụng cả khứu giác để phán đoán hành tung của kẻ thù hoặc thú dữ. Về điểm này, người thành thị có làm được không? Không phải trẻ em thành thị từ khi sinh ra đã không có khả năng này, mà là bởi vì không được huấn luyện. Những người sinh sống trong rừng núi có thể suốt ngày đi chân trần ở những nơi đầy bùn đất, sa mạc, rừng rậm đầy lá mục, đầm lầy, sông suối... Cảm nhận qua đôi chân trần của họ đương nhiên là tốt hơn nhiều so với những người thành thị luôn đi giày dép và ở trong nhà. Các bạn thử nghĩ tiếp xem, có phải việc học hỏi của chúng ta chỉ cần đôi mắt và đôi tai là đủ? Nếu đem cả khứu giác, xúc giác và cảm nhận qua làn da,

cảm nhận về độ cứng mềm dưới bàn chân vào nữa thì sự ghi nhớ sẽ càng sâu sắc hơn.

Nói kĩ hơn một chút nhé! Theo khảo sát của các nhà tâm lí học thì những đứa trẻ ở các khu vực lạc hậu do ít được đọc sách nên không quen ghi nhớ nội dung một cách máy móc, vì thế khả năng đọc của chúng có thể kém hơn trẻ con thành thị rất nhiều. Thế nhưng, khi bạn kể chuyện cho chúng nghe, hoặc dẫn chúng đi vào một con đường lạ hoắc thì chúng lại có thể nhớ dai hơn trẻ con thành thị. Đó là vì trẻ con ở thành thị từ sáng đến tối thường chỉ ở trong lớp học, phòng đọc thư viện, thứ chúng tiếp xúc là sách vở, máy vi tính, nên luôn sử dụng mắt và tai. Nếu là người học một cách máy móc và chỉ dùng mắt để nhìn và dùng bộ não để suy nghĩ ra thì những cơ quan cảm giác khác đều bị bỏ phí. Trí tưởng tượng và khả năng quan sát môi trường xung quanh của kiểu người này đương nhiên không bằng những đứa trẻ sống ở nơi thôn dã. Tương tự như vậy, nếu bạn không thích học thuộc sách vở một cách máy móc mà có thể học và vận dụng một cách sinh động, nhưng kết quả thi lại không được tốt thì cũng đừng tự trách mình. Biết đâu trong tương lai khi bước ra ngoài xã hội, bạn phát huy được tất cả sở trường của mình.

Chỉ cần tìm hiểu về sự vật hiện tượng thì sẽ hiểu được lí lẽ bao hàm trong đó

Rất nhiều bạn trẻ nói rằng họ không có cảm hứng, thậm chí đọc đề bài tập làm văn xong, họ không biết phải bắt đầu viết như thế nào. Thực ra chỉ cần biết cách nắm bắt về sự vật hiện tượng thì sẽ hiểu được lí lẽ bao hàm trong đó.

Có lần tôi muốn viết một bài văn về cà phê. Lúc lên mạng tra cứu, tư liệu mà tôi cần tìm thì không thấy nhưng lại phát hiện ra rất nhiều chuyện thú vị. Chẳng hạn như trên mạng người ta nói dân Thổ Nhĩ Kỳ khoái uống cà phê, thậm chí có thể dùng bã cà phê trong cốc để xem tướng cho người uống.

Đâu chỉ dùng bã cà phê để xem tướng, từ những mầm mống của sự việc, ta có thể thấy được bản chất và xu thế phát triển của nó. Từ nhiều biểu hiện nhỏ của sự việc, ta có thể thấy được tình thế lớn. Chẳng hạn như có một phe lí luận rằng, tương bàn tay sẽ thay đổi khi sử dụng những loại công cụ khác nhau: Người cầm bút thì đường trí tuệ tự nhiên sẽ dài, người thường cầm cuốc hay búa thì đường tình cảm sẽ tương đối thẳng, ở một số người những đường này có thể phát triển thành "bàn tay đứt" (đường trí tuệ và đường tình cảm chập

thành một đường thẳng). Người xem tướng tay chỉ suy đoán từ hình dáng những đường chỉ tay đó mà thôi. Lại có ý kiến của một phe là: Bất kì thứ gì cũng đều trải qua quá trình tiến hóa từ rất lâu cho tới tận ngày nay, vì thế trên bề mặt của mỗi thứ đó có thể nhìn thấy cái “lí” của trời đất. Cho dù từ một hòn sỏi nhặt được dưới lòng suối cũng có thể suy đoán được những gì xảy đến với nó trong quá khứ.

Trên đây là phương pháp “từ nhỏ thấy lớn”, tức là nghiên cứu và quan sát từng sự vật, hiện tượng để hiểu được kiến thức và lí lẽ bao hàm trong đó.

Lấy thêm vài ví dụ sau:

Lúc tôi đang vui đầu viết bản thảo thì nhìn thấy một con dao trở ở trước mặt. Tôi có thể sử dụng phương pháp “từ nhỏ thấy lớn” để viết như sau:

“Bên trong con dao trở chỉ lắp một lưỡi dao, thế nhưng nhà sản xuất đã tạo rất nhiều rãnh nhỏ song song trên đó, vì thế khi đoạn phía trước bị cùn, chỉ cần bẻ gãy nó theo rãnh nhỏ, để sử dụng đoạn sắc nhọn tiếp theo. Còn những lưỡi dao kiểu cũ thì chỉ trợn phẳng một lượt, và khi mũi dao không đủ sắc nhọn thì phải bỏ đi. Tương tự như vậy, nhiều người sử dụng thời gian không có kế hoạch, tuy thời gian không phải là ít nhưng chỉ tận dụng được một chút, đa phần còn lại đều bị lãng phí. Chi bằng hãy lập kế hoạch từ trước, chia nhỏ theo từng giai đoạn để xử lí công việc sao cho hữu hiệu.”

Đó chẳng phải là “từ nhỏ thấy lớn”, từ chuyện con dao trở mà nói đến phương pháp sử dụng thời gian ư?

Tiếp đó, nhìn thấy cái dập ghim trên bàn, tôi cũng có thể sử dụng phương pháp “từ nhỏ thấy lớn” để suy nghĩ như sau:

“Dập ghim là một thứ vừa đơn giản lại vừa kì diệu. Rất khó để người ta tin rằng cái dập ghim vừa ngắn vừa mảnh, trông chẳng có vẻ gì cứng cáp ấy, lại có thể đâm xuyên qua hàng trăm tờ giấy. Tôi ngắm nó hồi lâu cuối cùng nghĩ ra rằng: Do nó có thể tập trung sức mạnh vào hai điểm rồi đâm thẳng thật mạnh. Nhiều người trên thế gian này trông có vẻ rất yếu ớt, cũng chẳng có tài cán gì nổi trội nhưng lại đạt được nhiều thành tựu. Đó là vì họ có thể giống như cái dập ghim kia: Nhắm rõ mục tiêu, tập trung toàn lực, không chần chừ, không do dự, phấn đấu đến cùng.”

Như vậy chẳng phải tôi cũng từ chuyện cái dập ghim mà suy ra đạo lí cuộc đời ư?

Tiếp theo, tôi lại trông thấy cái kéo trên bàn, vẫn có thể sử dụng phương pháp “từ nhỏ thấy lớn” để viết như sau:

“Hai lưỡi kéo trông có vẻ rất sắc nhọn nhưng thực ra thì chưa chắc. Lưỡi kéo hoàn toàn không giống lưỡi dao, không dễ làm người ta bị thương. Thế nhưng khi hai cái lưỡi bằng kim loại này kết hợp lại với nhau thì trở thành công cụ có thể cắt giấy, cắt vải, thậm chí là cắt miếng kim loại. Nếu như con người có thể giống như cái kéo thì tốt biết bao! Hai người bình thường chỉ cần hợp tác mật thiết với nhau thì có thể biến kẻ ngốc trở nên sắc sảo, làm nên sự nghiệp xuất chúng.”

Nếu bạn không tin thì có thể cầm chiếc kéo lên mà xem, hai lưỡi của nó đúng là không sắc nhọn, kéo dành cho trẻ em sử dụng thì hai lưỡi tuy rất cùn nhưng vẫn cắt được giấy. Thậm chí lúc không có kéo, tôi còn dùng hai cái thước thẳng ghép lại với nhau để làm kéo đấy!

Nhắc đến cái thước, tôi liền nghĩ đến compa, chúng ta cũng có thể dùng compa để “từ nhỏ thấy lớn”, chẳng hạn:

“Hồi nhỏ, mỗi lần đi qua tấm biển quảng cáo trước rạp chiếu phim, phía trên có hình tròn, ba tôi đều chỉ lên đó và nói: ‘Con có tin không, ở giữa mỗi hình tròn đều có thể tìm được một cái lỗ thủng nho nhỏ, đó là tâm hình tròn, là thứ người vẽ quảng cáo cần phải cố định trước tiên khi vẽ hình tròn. Đôi khi chiếc compa không đủ lớn, họ bèn đóng một cái đinh ở giữa tâm hình tròn, tiếp đó buộc một sợi dây vào, một đầu của sợi dây buộc một cây bút, kéo căng sợi dây quay quanh một vòng là có thể vẽ thành hình tròn đẹp mắt.’

Nghe ba nói về chuyện đó đến nay đã hơn năm mươi năm rồi, thế nhưng mỗi lần đi qua tấm biển quảng cáo giống như thế, tôi đều nhớ đến lời ba nói. Ba còn nói: ‘Người ta làm việc cần phải có kế hoạch, cần phải có tâm. Con muốn vẽ hình tròn của cuộc đời ư? Hãy trụ cho vững cái ‘tâm’ của con trước đã!’

Đây chẳng phải là một bài văn ngắn vừa cảm tính, vừa đầy hàm ý sao? Vì thế viết văn không hề khó chút nào. Chỉ cần bạn đọc nhiều sách, đồng thời suy nghĩ theo hướng từ “người, đất, việc, thời, vật”, cộng thêm phương pháp “từ nhỏ thấy lớn” thì nhất định sẽ suôn sẻ, thuận lợi.

Cuối cùng, để tôi lấy hai bài văn trong tác phẩm đầu tay “Lời thì thầm của đom đóm” để làm ví dụ. Bài thứ nhất viết về việc lĩnh hội các dấu câu từ thời tôi còn học sinh.

Cuộc đời giống như một bài văn, ở cuối bài văn có người dùng dấu chấm, có người dùng dấu chấm than, lại có người dùng dấu hỏi chấm để kết thúc. Khổng Tử, Mạnh Tử đều là thánh nhân, xây dựng nên hệ tư tưởng của mình, cho nên họ đã dùng dấu chấm cuối câu. Nhạc Phi⁽¹⁾, Vương Bột⁽²⁾ chưa thực hiện được chí lớn thì đã lìa đời, cho nên là dấu chấm than. Còn những người không biết tại sao mình lại có mặt trên đời này và sống một cuộc đời được chăng hay chớ thì đành phải dùng dấu hỏi chấm để kết thúc.

Tiếp theo là bài văn thứ hai khi tôi bắt đầu học phương pháp “từ nhỏ thấy lớn”:

Giả sử trái tim có cánh cửa thì cánh cửa đó chắc chắn sẽ đổi thay theo năm tháng.

Khi người ta mười mấy tuổi, cánh cửa trái tim bằng pha lê, mong manh và trong suốt, tuy vẫn đóng chặt nhưng người ở bên trong vẫn không ngừng nhìn ngó ra bên ngoài, người ở bên ngoài cũng có thể nhòm trộm vào bên trong cánh cửa. Khi người ta ngoài hai mươi tuổi, cánh cửa trái tim bằng gỗ quý hiếm và

(1) Danh tướng, nhà quân sự nổi tiếng trong lịch sử Trung Quốc.

(2) Một trong bốn nhà thơ kiệt xuất giai đoạn đầu của nhà Đường, Trung Quốc.

được chạm trổ đẹp mắt, tuy trong ngoài bị ngăn cách nhưng chỉ cần có đốm lửa của tình yêu là có thể đi xuyên qua nó. Khi người ta ngoài ba mươi tuổi, cánh cửa trái tim là cánh cửa sắt chống cháy, lạnh lùng và chắc chắn, tuy ngọn lửa nhiệt tình không dễ bùng cháy nhưng thứ vốn dĩ mềm mại là nước lại có thể thấm qua. Khi người ta ngoài bốn mươi tuổi, cánh cửa trái tim là cửa thép bảo hiểm kho vàng, vừa nặng hàng tấn vừa kín mít như bưng, vừa chống cháy lại vừa chống nước, chỉ có người biết mật mã của nó và có chìa khóa hoặc siêu trộm cực kì giỏi mới mở ra được.

Tôi nói rất nhiều như vậy cũng chung quy về một câu: Vạn vật đều có những thứ đáng để ngắm nhìn, chỉ cần bạn chịu dụng tâm, chịu quan sát nhiều thì có thể viết những câu văn, bài văn tuyệt vời!

Viết văn không khó chút nào

Mục đích của viết văn chính là kể lại sự việc, chỉ cần viết rõ ràng, làm người khác cảm động và khâm phục thì chính là bài văn hay.

Tôi từng nhận được rất nhiều thư của các bạn độc giả gửi đến hỏi về phương pháp tăng cường khả năng viết văn.

Mọi người thường nói viết văn khó. Thực ra chẳng khó chút nào, đặc biệt là trong thời đại ngày nay không còn cần phải “khoe chữ” để thể hiện sự uyên bác của mình, cũng không cần phải viết nhiều những từ quá văn vẻ. Mục đích của viết văn chính là kể lại sự việc, chỉ cần viết rõ ràng, làm người khác cảm động và khâm phục thì chính là bài văn hay. Vì thế mỗi khi nghe học sinh nào phàn nàn rằng không biết làm văn thì tôi đều hỏi em ấy: “Em có biết nói chuyện không? Em nói chuyện có lưu loát không? Em có thể nói một cách rõ ràng mạch lạc và khiến người khác cảm động không?” Nếu học sinh trả lời là làm được thì tôi sẽ nói: “Việc viết văn là dùng ngòi bút viết thay lời nói, dùng lời nói nói thay trái tim. Cứ viết ra những gì mình nghĩ trong lòng, những gì mình muốn nói ra miệng là được.”

Đừng tưởng những gì tôi nói quá đơn giản, bạn không tin thì tôi lấy ví dụ thực tế nhé! Một học sinh nói với tôi là văn của em ấy thường không hay, ngay cả việc viết ra những gì mình muốn nói mà cũng chẳng ra hồn. Tôi liền lấy một chiếc máy ghi âm đặt ở bên cạnh, sau đó nói chuyện với em ấy về thứ mà em ấy muốn viết. Ban đầu em ấy nhìn thấy máy ghi âm thì khá căng thẳng, nói năng không tự nhiên. Nhưng nói được một lúc lâu, có lẽ thầm nghĩ chắc tôi chỉ làm ra vẻ thôi, thế là em ấy thả lỏng tâm lý để phòng, càng nói càng lưu loát hơn. Tiếp đó tôi bật băng ghi âm lên, bảo em ấy viết lại đầy đủ không sót một chữ nào mấy đoạn thoại đó là sẽ thành một bài văn rất hay. Ngay cả chính em ấy cũng hơi kinh ngạc và nói: "Kì lạ thật! Tại sao trước đây em không viết luôn một mạch, mới viết được vài ba dòng đã xé giấy nháp đi và viết lại từ đầu, kết quả là đã vứt đi một giỏ giấy lộn mà vẫn không viết nổi một đoạn cho ra hồn. Giờ đây khi viết lại theo băng ghi âm thì sao lại vô cùng trơn tru nhỉ?" Tôi liền bảo trước đây tôi cũng như vậy, chỉ viết được đôi ba dòng liền đọc lại từ đầu, hơi không xuôi một chút liền bỏ đi. Thế nhưng có một lần vì phải nộp gấp một bài viết, vì vội quá nên cố viết tiếp, chẳng mấy chốc khi nhìn lại thì đã viết xong, lấy ra đọc lại cảm thấy cũng không tệ. Bắt đầu từ đó trở đi, tôi hiểu ra rằng viết văn thì cần phải khắc phục trở ngại tâm lý, cái gọi là "soạn bản thảo trong đầu". Trong đầu bạn phải nghĩ trước cả bài văn, nghĩ thông về đạo lý rồi mới bắt tay vào viết một mạch trôi chảy từ đầu đến cuối. Đừng bao giờ vừa viết vừa nghĩ, ngay cả chính mình còn nghĩ chưa thông thì làm sao có thể viết văn suôn sẻ được. Với

lại, bạn cần quan niệm rằng những gì mình viết là cả một bài văn chứ không phải mỗi một câu. Có lúc một câu không hay lắm nhưng ghép thành một đoạn thì lại hay. Có lúc một đoạn cũng không hay lắm nhưng nhiều đoạn cộng lại thì hay. Nếu bạn mới viết được một câu, một đoạn mà đã nôn nóng muốn thể hiện toàn bộ suy nghĩ thì đương nhiên sẽ viết không hay. Vì thế, viết văn có thể vội nhưng không thể nôn nóng.

Viết văn không trôi chảy còn có một nguyên nhân nữa là bạn nghĩ quá nhiều. Kết quả là một đống thứ nhồi vào trong não nhưng lại không biết nên bắt tay viết từ đâu. Có những người bình thường viết văn không trôi chảy, nhưng khi uống rượu vào văn thơ liền lai láng tuôn ra như suối. Chưa chắc do rượu làm cho người ta nảy sinh cảm hứng mà là rượu có thể làm cho người ta can đảm hơn, những gì ban đầu không dám viết thì lại dám viết ra. Rượu khiến bộ não của người ta không còn nhay bén nữa, việc này bỗng dưng hóa ra lại có ích. Nghĩa là bình thường khi người ta cầm bút viết, có mười thứ hiện ra trong đầu và cảm thấy thứ nào cũng hay, không biết chọn thứ nào. Nhưng khi uống rượu vào trong đầu lại chỉ hiện ra có một thứ, người ta liền viết luôn chứ không cần đắn đo chọn lựa nữa, thế là trôi chảy.

Ngoài ra, chúng ta còn có thể thử một phương pháp giống như “viết tự động”, nghĩa là mặc cho suy nghĩ của bản thân tự do bay nhảy, nghĩ đến đâu thì viết đến đấy, hoàn toàn

không nghĩ đến bố cục và văn phạm. Bởi vì nếu làm như vậy, bạn sẽ thể hiện tối đa suy nghĩ trực tiếp của mình, cũng khắc phục được bệnh suy nghĩ quá nhiều nên không dám cầm bút viết. Đến khi đã xây dựng được lòng tin thì tốc độ của bạn mới chậm lại.

Việc viết văn cũng cấm kị thói khoe khoang. Nếu là trước đây giáo dục chưa phổ cập, bạn khoe khoang vài câu danh ngôn, điển tích thì còn có thể dọa chơi người khác. Ngày nay ai cũng được học hành đến nơi đến chốn, việc tra cứu tư liệu trên mạng lại tiện lợi, những thứ hồi xưa phải giam mình trong thư viện ba ngày vẫn không tìm thấy thì ngày nay chỉ cần kích chuột vài cái là toàn bộ đã bày ra trước mắt. Vì thế bạn càng không thể tham đưa danh ngôn, điển tích vào, ngoài ra cần đặc biệt chú ý, không nên trích dẫn hàng tá thành ngữ, điển tích, nhưng lại chẳng nói ra được đạo lý nào hết, kết quả là chỉ thấy được cổ nhân mà không thấy được chính mình. Những thầy cô giáo dạy văn hoặc những người chấm bài thi ngày nay nếu không coi trọng nội dung của bài văn mà chỉ chú trọng từ ngữ thì cũng là bỏ gốc lấy ngọn, chỉ biết đào tạo ra đội ngũ "mọt sách" chỉ học vẹt và sáo rỗng.

Một người khi nói chuyện có thể nói liến thoắng, nhưng viết văn thì không được thế vì còn có một nguyên nhân khác, đó là khi nói thì nhanh, viết thì chậm, thêm vào có thể gặp phải những chữ mà mình không rõ nhưng vẫn cố nghĩ hoặc

đi tra từ điển thì lại càng chậm hơn. Để bù đắp nhược điểm này, trước hết bạn có thể dùng phương pháp mà tôi đã nói ở trên, ghi âm lại sau đó chuyển thành văn viết. Thứ hai là phải tránh bị ngắt quãng khi đang viết, bởi vì bạn viết đã chậm lắm rồi, nếu lại bị ngắt quãng nữa thì văn sẽ càng không liền mạch. Bạn có thể nghĩ trước cả đoạn, nhắm lại trong đầu vài lần, khi đã trôi chảy thì viết ngay ra với tốc độ nhanh nhất mà không cần quan tâm đúng sai thế nào. Hãy nhớ, tuyệt đối không được quay đầu lại, tuyệt đối không được do dự, giống như bạn nghĩ ngay nói thẳng liền một mạch. Ngoài ra, gặp phải từ không biết hoặc không chắc chắn, bạn đừng tra từ điển ngay lập tức, bởi vì việc đó sẽ làm đứt đoạn dòng suy nghĩ, bạn có thể tạm thời để trống, đợi đến khi cả bài văn hoàn thành mới quay lại sửa. Mạnh dạn đặt bút, rà soát cẩn thận chính là ý này.

Viết văn cũng phải thường xuyên luyện tập, phương pháp tốt nhất là viết nhật kí. Một ngày dài như thế, nhiều sự việc xảy ra như thế, bạn chắc chắn phải chọn những thứ trọng tâm, việc này giúp bạn luyện tập cách lựa chọn, bỏ đi những phần không tốt và giữ lại những phần tốt. Với một người không thường xuyên viết nhật kí, buổi tối bạn yêu cầu người ta lập tức nhớ lại những việc đã xảy ra trong một ngày thì đa phần sẽ chậm hơn người mà ngày nào cũng viết nhật kí. Hơn nữa, chẳng hạn như khi bạn nghĩ đến việc đã chơi bóng với ai, cãi nhau với ai, đi ăn với ai... thì trước mắt bạn sẽ

hiện ra cảnh tượng đó trước, điều này cũng giúp ích cho việc “trau dồi tình ý” khi bạn viết văn. Thế nào là “tình ý”? Lấy một ví dụ, khi đọc văn của một số người, cảnh tượng như hiện ra trước mắt thì chính là “tình ý tốt”. Lại có một số người dù là văn tả cảnh, nhưng đọc cả ngày cũng chẳng có khái niệm gì thì có nghĩa là anh ta thiếu mất năng lực “trau dồi tình ý”.

Hiểu được mấy điểm trên đây thì bạn nên bắt tay vào viết nhật kí. Lúc bạn mới bắt đầu viết có thể giống như ghi chép liệt kê sự việc hằng ngày, điều này giúp rèn luyện khả năng hồi tưởng. Tiến thêm một bước, bạn chỉ cần ghi lại vài thứ đặc biệt, điều này giúp rèn luyện khả năng chọn lọc. Bước tiếp theo, bạn có thể chọn một sự việc trong số đó, chẳng hạn như câu nói nào đó mà người khác đã nói, đồ ăn nào đó mà bạn đã ăn, cảnh sắc nào đó mà bạn đã nhìn thấy... để phát huy, hơn nữa cần đổi sang cuốn nhật kí nhỉnh hơn một chút để khi bạn muốn viết nhiều hơn thì vẫn đủ chỗ. Lần này khả năng viết và kiểm soát độ dài của bài văn cũng sẽ tiến bộ.

Bạn nói xem, việc nào khó hơn? Chẳng có việc gì khó cả! Vậy thì, từ hôm nay trở đi bạn hãy năng viết nhật kí nhé! Khi bạn bịu thì viết mấy chục chữ, lúc rảnh rồi viết mấy trăm chữ, phải làm ngay chứ tuyệt đối đừng trì hoãn. Tôi đảm bảo rằng khả năng viết văn của bạn sẽ tiến bộ vượt bậc.

Trong cuộc đời đâu đâu cũng thấy văn chương

Thấy được cái đẹp, thấy được những điều thú vị và đáng để suy ngẫm từ những việc rất đời thường, rất nhỏ nhặt là vô cùng quan trọng.

Dường như khi viết văn không hay, người ta toàn đổ thừa cho việc không có cảm hứng. Vậy xin hỏi thế nào là “cảm hứng”? Có người cho rằng cảm hứng là linh khí, thậm chí có liên quan với cả tâm hồn. Tôi cảm thấy cái đó quá trừu tượng, chi bằng hãy dùng cách nói tương đối đơn giản thì “cảm hứng” là “cảm xúc nhạy bén”.

Một con người cứng nhắc không dễ gì có cảm hứng. Bạn nghĩ xem, một chiếc lá mới chuyển sang màu đỏ hoặc mới rụng xuống liền biết là mùa thu đang đến, cảm xúc đó có nhạy bén không? Người đa sầu đa cảm chắc chắn dễ có cảm hứng hơn, bởi vì khi người khác còn chưa cảm nhận được thì anh ta đã cảm động đến mức nước mắt tuôn rơi rồi. Nhà văn nổi tiếng Nhật Bản Kuriyagawa Hakuson từng nói: “Văn học là tượng trưng của sự buồn khổ”, bởi vì có rung động, có đau thương, có buồn khổ, mong muốn bày tỏ, thế là viết thành bài văn cảm động.

Viết đến đây, tôi phải thở dài, bởi vì nhiều nền giáo dục quá coi trọng thi cử, áp lực học hành của các em học sinh quá lớn. Khi các em đeo cặp sách nặng trĩch trên lưng, trong lòng chỉ nghĩ xem có bao nhiêu kì thi, liệu chúng có thể rung động trước một nhành hoa lấp ló nơi đầu tường hoặc một vài ngọn cỏ mọc ra từ khe tường không? Vì vậy, muốn có sự nhạy bén thì trước hết hãy để tâm hồn mình được tự do.

Việc thi cử lên lớp gò bó như hiện nay không thể ngày một ngày hai có thể thay đổi. Lúc này nếu bạn thấy tâm hồn mình đã bị tê liệt bởi áp lực, tới khi viết văn chỉ biết nghĩ đến thành ngữ, điển tích hoặc những câu nói nổi tiếng của danh nhân trong sách vở, rất khó có dấu ấn cá nhân, thì việc bạn cần làm là tăng mức nhạy bén của bản thân. Lấy ví dụ, bây giờ bạn đang đọc cuốn “Tiếng nói từ trái tim”, mắt chợt liếc sang bên cạnh và nhìn thấy một lọ hoa. Bạn đã bao giờ ngắm kĩ lọ hoa đó chưa? Cho dù nó bình thường hay tao nhã, đáng tiền hay không đáng tiền, bạn đều có thể nhẹ nhàng cầm nó lên ngắm nghía một lúc. Kể cả màu sắc của nó cũng bình thường, tạo hình không có gì đặc biệt, bạn vẫn có thể tìm ra được những điểm đáng yêu của nó. Đừng quên nếu quan sát kĩ càng vạn vật trên thế gian, chúng ta đều có thể thấy được vẻ đẹp tự nhiên của chúng. Thấy được cái đẹp, thấy được những điều thú vị và đáng để suy ngẫm từ những việc rất đời thường, rất nhỏ nhặt là vô cùng quan trọng. Bạn nghĩ mà xem, nếu với một chiếc lá, một hòn đá bất kì, bạn cũng có thể rung động,

có thể liên tưởng thì khi gặp đề bài tập làm văn, bạn có còn bị thiếu cảm hứng nữa không? Còn nếu bạn đi đến nơi danh lam thắng cảnh, dù nhìn thấy tận mắt hoa mẫu đơn, hoa thược dược mà vẫn không thể rung động thì thật đáng lo. Vì cảm nhận của bạn chậm chạp và trì trệ, thậm chí kể cả bạn vẫn còn trẻ nhưng tâm hồn đã già rồi.

Già thì có một đặc điểm chung đó là không còn hiếu kỳ nữa. Đa số trẻ con đều thích xem phim hoạt hình, thế nhưng có mấy người tuổi trung niên vẫn thích xem? Thanh thiếu niên thích xem phim khoa học viễn tưởng, thế nhưng trong số những người quá năm mươi tuổi còn có mấy ai vẫn thích xem? Đặc biệt là những phụ nữ hơn năm mươi tuổi xem phim khoa học viễn tưởng càng ít hơn. Tại sao lại như vậy? Nói dễ nghe một chút thì bởi vì khi người ta lớn tuổi, đã trải qua vô số áp lực trong cuộc sống nên càng thực tế hơn, phải xem những bộ phim tả thực mới rung động. Nói khó nghe một chút thì bởi vì người ta đã già, không còn linh hoạt nữa, ít ảo tưởng hơn, giống như làn da bị lão hóa, ít có cảm giác về sự thay đổi nóng lạnh. Vì thế nếu bạn còn rất trẻ nhưng khi trông thấy cảnh núi non hùng vĩ mà không thể rung động, vậy thì hiển nhiên bạn đã không còn nhạy bén và hơi giống các cụ già rồi.

Hồi còn là thanh thiếu niên, tôi rất thích leo núi. Ở vùng ngoại ô của Đài Bắc chẳng có ngọn núi cao nào, chỉ có núi Quan Âm, núi Đại Đồn, núi Thất Tinh, chúng đều không cao và

hùng vĩ lắm. Điều kì diệu là số lượng bài thơ tôi viết về những ngọn núi đó lại nhiều hơn những bài sau này tôi viết về Thái Sơn, Hoàng Sơn khi đi du lịch. Tôi còn nhớ lần đi du lịch ở Ô Lai, suốt dọc đường cảnh sắc tuy đẹp nhưng so với những nơi danh lam thắng cảnh sau này tôi đến thì thực sự chẳng là gì cả, thế mà tôi lại cực kì rung động, khi trở về đã vẽ được một cuộn tranh dài. Về sau cuộn tranh đó được một nhà sưu tập để mắt tới, còn mang đi nhờ một nhà thư pháp đề thơ, sau đó đưa sang Tokyo để bồi tranh.

Sau này tôi thường nhớ lại chuyện đó, tại sao hồi niên thiếu, cho dù những cảnh sắc rất đối bình thường cũng đều có thể khiến tôi rung động? Câu trả lời rất đơn giản, bởi vì hồi đó tuy vốn hiểu biết của tôi không rộng nhưng “có linh, có cảm và có hành động”. Tâm hồn tôi như tờ giấy trắng, lại có sức khỏe, có sự hăng say để biến sự rung động đó thành hành động.

Vì thế tôi muốn nhấn mạnh, người từng vượt qua đại dương sâu rộng vô biên thì nước ở nơi khác khó lòng cuốn hút được anh ta. Bởi vì sau khi bạn trải qua núi cao biển rộng thì đã chẳng còn rung động với núi thấp biển nông nữa. Người không có rung động thì cuộc đời còn phong phú nhiều màu sắc được nữa không?

Ở đây, từ chỗ viết văn tôi lại nói đến sự rung động, nói đến cuộc đời. Thế nhưng tôi không hề đi lạc đề, bởi vì cuộc đời cũng là một bài văn. Đến một ngày nào đó, khi chúng ta

trút hơi thở cuối cùng cũng chính là lúc đặt dấu chấm câu cuối cùng cho bài văn của mình. Nội dung bài văn đó nhiều hay ít không nằm ở số chữ, tuổi tác già hay trẻ, mà nằm ở nội dung, ở lúc chúng ta rời khỏi thế giới này, có bao nhiêu rung động, bao nhiêu cảm động và nhận thức.

Còn bài văn mà giờ đây bạn cần viết cũng tương tự như vậy. Muốn cảm xúc được tuôn trào thì thường ngày bạn hãy rèn luyện cho mình rung động trước những việc nhỏ nhỏ ở xung quanh. Hãy nghĩ xem mỗi người lướt qua bạn trên đường cũng có thể cả đời chỉ có một cơ hội như thế, vậy là chuyện “lướt qua nhau” cũng là cái duyên hiếm có. Nghĩ tới ngọn cỏ mọc từ khe tường cũng là một sinh mạng kiên cường, thế là bạn có được sự gợi mở trong đời.

Chỉ cần bạn mở to mắt, mở rộng cánh cửa trái tim thì thực ra việc viết văn không khó, bởi vì trong cuộc đời đâu đâu cũng là văn chương.

Năm yếu tố chính trong viết văn (1)

Dù nói chuyện, viết văn hay phỏng vấn, trước hết bạn hãy nghĩ về “người, đất, việc, thời, vật”, tiếp đó thêm vào động thái, âm thanh hoặc màu sắc, giống như việc xây nhà vậy, trước hết bạn cần có phần móng và vật liệu xây dựng, tiếp đó bổ sung thêm phần trang trí, thiết kế đẹp mắt.

Tôi là người ham học hỏi. Mỗi lần thấy phóng viên chụp ảnh, tôi thường hỏi anh ấy đang dùng loại máy gì. Lâu dần, tôi cũng biết tự chụp lấy. Làm như vậy có hai lợi ích. Một là khi phóng viên nhiếp ảnh bận bịu thì tôi có thể tự mình xung trận. Chẳng hạn như có lần đi phỏng vấn ở một khu du lịch, trước buổi phỏng vấn, giám đốc khu du lịch đã mời mọi người ăn cơm uống rượu, tất cả phóng viên nhiếp ảnh đều uống say hết, còn tôi vì bị hen nên không uống rượu được. Kết quả là người khác không biết chụp ảnh thì tôi lại làm được, tôi được độc quyền đưa tin. Còn có một lợi ích khác nữa là tôi có thể chụp ảnh dựa theo cách viết bản thảo để hình ảnh và nội dung viết ra thống nhất với nhau. Chẳng hạn như khi đi phỏng vấn ở một hội nghị lớn, trước hết tôi chụp quang cảnh kiến trúc bên ngoài hội trường, sau đó đi vào bên trong chụp

toàn cảnh, tiếp đó chụp chân dung người chủ trì đang phát biểu, tiếp nữa chụp các vị khách mời và toàn hội trường. Còn bản thảo thì viết: Hội nghị X được tổ chức lúc mấy giờ tại địa điểm Y do ai chủ trì, những ai có mặt, nội dung hội nghị gồm những gì và hội nghị kết thúc lúc mấy giờ.

Tôi liệt kê ra những việc đó là muốn nói đôi chút về năm chữ “W” trong viết văn, đó chính là Who (ai), Where (ở đâu), Why (tại sao), When (khi nào) và What (làm gì). Mấy câu ngắn gọn ở trên đã bao hàm năm yếu tố chính “người, đất, việc, thời, vật”. Đó không chỉ là nguyên tắc mà người đưa tin tức nhất định phải tuân thủ, mà hầu như có thể dùng trong bất cứ công việc viết lách nào. Lấy ví dụ, hôm nay thấy giáo chỉ vào cây chuối bên ngoài cửa sổ, yêu cầu bạn viết một đoạn văn ngắn về đề tài cây chuối, hơn nữa không cho bạn chuẩn bị một phút nào mà phải lập tức nói ngay, bạn có thể nói được lưu loát hay là lắp bắp, mới nói được vài câu đã dừng lại, bởi vì chẳng nghĩ ra cái gì để nói cả? Nếu vậy tôi khuyên bạn nên thử suy nghĩ về năm yếu tố chính trên xem, rất có thể việc này sẽ không khó nữa đâu.

Lấy ví dụ, khi nói về đề tài cây chuối. Bạn có thể nghĩ như sau:

“Người” là bạn và ba bạn, “đất” là bên cạnh cửa sổ, “việc” là trồng cây chuối, “thời” là thời gian trồng và các mùa khác nhau, “vật” là cây chuối.

Thế là bạn có thể nói: “Mùa xuân năm nay, ba tôi trồng

một cây chuối bên cạnh cửa sổ. Chỉ mấy tháng sau, nó đã mọc cao quá khung cửa sổ. Những tàu lá chuối to bản khi nhìn ngược sáng cứ ánh lên màu xanh biếc. Khi trời mưa, nước mưa rơi xuống tàu lá chuối kêu lộp độp, nhịp điệu đó nghe thật vui tai. Thế nhưng sang thu, trời mới chuyển lạnh vài hôm mà những tàu lá chuối lần lượt trở nên vàng úa, đầu tiên là màu vàng tươi như màu lá phong bình thường, tiếp đó lại chuyển thành màu vàng đen. Ba bảo: 'Một lá non mọc lên thì một lá héo khô đi'. Tôi hỏi ba: 'Cây chuối bị khô héo rồi thì phải làm thế nào ạ? Cây chuối này sắp chết thì phải?' Ba lại chỉ vào phần rễ cây và nói: 'Đừng lo! Con xem này, dưới đây đang có chồi non nhú lên. Cây già chưa chết đi mà cây non đã mọc lên, cây chuối cũng giống như con người vậy...'

Quay lại đọc thử đoạn văn trên, chúng ta đã đưa toàn bộ "người, đất, việc, thời, vật" vào trong đó, sau đó thêm màu sắc và âm thanh vào, khung cảnh liền trở nên sinh động.

Bây giờ chúng ta sẽ tiếp tục lấy đối tượng là "chim nhận", đưa "người, đất, việc, thời, vật" và âm thanh, màu sắc vào để thành một đoạn văn. Giả sử "người" là "tôi", "đất" là "hồ nước", "việc" là "đàn chim nhận kéo đến", "thời" là "sự thay đổi của thời tiết", "vật" là "chim nhận".

Bạn chỉ cần dựa vào thứ tự là có thể ghép lại thành một câu: "Nhìn thấy rất nhiều chim nhận từ phía hồ nước kéo đến, tôi liền biết rằng mùa đông sắp về."

Nếu như tiếp tục thêm vào một số tưởng tượng, âm thanh và màu sắc thì đoạn văn sẽ càng phong phú hơn:

“Ban đêm tôi nghe thấy tiếng kêu “két két két két” từ bên ngoài cửa sổ vọng tới. Buổi sáng đẩy cửa sổ ra, tôi thấy mặt hồ vốn trống trải yên tĩnh bỗng dưng có rất nhiều chim nhạn. Mùa hè chúng bay tới phương Bắc để sinh sản. Khi hè qua đi, chim nhạn non đã trưởng thành, thời tiết cũng chuyển rét, chúng liền bay về phương Nam để tránh rét.

Hồ nước ở đây là nơi tạm dừng chân của chúng, chúng ở khoảng vài ba tuần, sau đó sẽ một lần nữa bay đi xa. Vì thế hằng năm tôi chỉ cần quan sát việc đi đi về về của chim nhạn là có thể biết mùa xuân hay mùa thu sắp tới.

Tôi thích nhất là được ngắm nhìn lũ chim nhạn tập bay trên không trung vào lúc hoàng hôn. Chúng vừa bay vừa kêu dường như là đang gọi nhau: “Phải bay theo đàn đấy! Đừng để lạc đàn nhé!” Rất có thể là nhạn bố, nhạn mẹ đang dẫn dò nhạn con, nhạn con đáp lời: ‘Bố mẹ cứ yên tâm! Con sẽ cẩn thận mà!’

Tôi say sưa ngắm nhìn đàn chim nhạn hạ cánh trong ánh chiều tà. Chúng đã ngừng đập cánh từ lâu, chỉ từ từ liệng xuống, đậu trên mặt nước trong thoáng chốc, rồi lại giương đôi cánh lên cao, vỗ phạch phạch thật mạnh. Tiếp đó trên mặt hồ gợn lên một đợt sóng lăn tăn, nghiêng nghiêng phản chiếu ráng chiều, tỏa ra từng đốm sáng vàng lấp lánh...”

Trước hết bạn không quên “người, đất, việc, thời, vật”, bạn còn sử dụng tiếng kêu, động tác đập cánh, chao liệng của chim nhạn cùng với gợn sóng và ráng chiều để làm cho khung cảnh trở nên sinh động.

Vì thế viết văn không hề khó. Người ta yêu cầu bạn ứng khẩu đọc văn tại chỗ cũng không khó, chỉ cần bạn dựa vào trình tự đó để nghĩ tiếp thì sẽ không bị lạc đề.

“Người, đất, việc, thời, vật” là những nội dung cần đưa vào khi phóng viên viết bản tin. Một phóng viên cầu thủ rất có thể viết một bài báo về đại hội thể thao, ghi chép một đồng danh sách những người đạt giải nhưng vì quên không viết về địa điểm của đại hội thể thao đó mà trở thành bài báo dở tệ. Khi viết tin về một cuộc triển lãm, anh ta lại mãi ba hoa về các sản phẩm và quên không viết về ngày tháng triển lãm cũng như thời gian mở cửa. Dù nói chuyện, viết văn hay phỏng vấn, trước hết bạn hãy nghĩ về “người, đất, việc, thời, vật”, tiếp đó thêm vào động thái, âm thanh hoặc màu sắc, giống như việc xây nhà vậy, trước hết bạn cần có phần móng và vật liệu xây dựng, tiếp đó bổ sung thêm phần trang trí, thiết kế đẹp mắt.

Đọc đến đây, bạn còn cảm thấy việc ứng khẩu diễn thuyết tại chỗ và viết văn khó khăn nhiều đến thế nữa không?

Năm yếu tố chính trong viết văn (2)

Khi viết nhật kí, ngoài việc ghi lại những gì xảy ra trong một ngày, đôi khi bạn cũng nên chọn riêng một chủ đề để phát huy, chẳng hạn như bắt đầu viết về một người đã gặp, một câu nói đã nghe, một cảnh tượng đã chứng kiến, thậm chí là một món ăn của ngày hôm đó.

Ở bài trước, tôi đã phân tích năm yếu tố chính “người, đất, việc, thời, vật” khi viết văn, đồng thời đưa ra các ví dụ về “cây chuối” và “chim nhạn”. Các bạn độc giả có thể sẽ nói đề tài làm văn kiểu đó ít khi gặp, nên lấy ví dụ những đề tài phổ biến hơn một chút. Tôi còn nhớ có kì thi đề văn là “Về nhà”. Đề bài này rất đơn giản phải không nào? Thế mà khi đó lại có rất nhiều học sinh nói là không biết viết như thế nào. Một học sinh nói: “Về nhà thì chỉ ăn cơm với đi ngủ, ngày nào cũng diễn ra như thế, về nhà chỉ là về nhà thôi! Có gì để viết cơ chứ? Viết thế nào cũng chả có gì đặc biệt.”

Tôi lại cảm thấy đề bài “Về nhà” này rất hay, hay ở chỗ nó có thể rất thô, cũng có thể rất tao nhã, có thể trải nghiệm được trí tuệ của học sinh. Tuy những học sinh suốt ngày từ sáng đến tối chỉ biết học vẹt sẽ thiếu đất dụng võ, nhưng

những học sinh đầu óc linh hoạt sẽ có cơ hội thể hiện xuất sắc. Nói ngược lại, những người không biết nên bắt đầu viết từ đâu là do không biết tìm đường, nhưng chỉ cần suy nghĩ theo năm hướng “người, đất, việc, thời, vật” là phát hiện được những điều tuyệt diệu.

Lấy vài ví dụ nhé! Ở bài trước tôi đã nhấn mạnh, trong cùng một bài văn cần phải đưa cả năm yếu tố chính vào. Ở đây tôi khuyên các bạn đọc giả có thể thử bằng cách mỗi lần suy nghĩ về một yếu tố bất kì trong số đó.

Đầu tiên suy nghĩ từ góc độ của “người”, bạn có thể viết về việc mình về nhà, cũng có thể viết về việc ba về nhà, mẹ về nhà. Nếu viết về ba, bạn có thể viết: “Sau nhiều năm xa nhà công tác, cuối cùng ba cũng sắp trở về nhà. Từ mấy ngày trước, mẹ đã bắt đầu dọn dẹp, còn dặn dò tôi sắp xếp phòng cho gọn gàng, ngăn nắp. Ba đi chuyến bay tối và khẳng khái bảo sẽ tự mình đón taxi về nhà. Hai mẹ con tôi vô cùng hồi hộp, chỉ cần nghe thấy tiếng đóng cửa xe liền vội ló đầu ra ngoài ngó...” Tiếp theo bạn có thể mô tả tiếng bước chân của ba, dáng vẻ mệt mỏi của ba, ba gầy đi hay béo ra... Chẳng phải rất dễ viết hay sao?

Tiếp tục suy nghĩ từ góc độ “đất”, bạn có thể viết: “Từ khi lên thành phố học, tôi đã có hai nhà, một ở thành phố, một ở dưới quê. Thế nhưng không biết vì sao hằng ngày trở về căn nhà ở thành phố, tôi không cảm thấy đó là nhà. Chỉ khi được nghỉ lễ dài ngày trở về căn nhà ở dưới quê, tôi mới cảm

thấy yên ổn trong lòng. Có lẽ vì sống một mình ở bên ngoài quá cô đơn nên nơi đó không được coi là nhà, chỉ khi được về bên cạnh mẹ, nhìn thấy những người thân quanh mình thì mới có cảm giác về nhà..." Tiếp theo bạn có thể viết về tâm trạng trên đường trở về nhà, rồi mang theo thứ gì về, món ăn mà bạn thích nhất là gì, cảm giác của bạn trong giây phút nhìn thấy ba mẹ mình... Chẳng phải cũng rất dễ viết hay sao?

Tiếp tục suy nghĩ về "việc", bạn có thể viết: "Ai cũng đều có gia đình, cũng đều phải về nhà. Thế nhưng ngôi nhà mà người ta trở về không giống nhau. Lúc còn nhỏ ở với ba mẹ, về nhà là về nhà của ba mẹ. Sau khi vào trường nội trú thì chúng ta có ngôi nhà của mình, về nhà là về kí túc xá. Sau đó chúng ta tìm được bạn đời, lập gia đình, về nhà là về ngôi nhà chung của mình với người ấy. Mấy chục năm trôi qua, chúng ta già đi, có thể sẽ ở với con cái, về nhà là về nhà của con cái. Cuối cùng đến một ngày kia, chúng ta phải rời khỏi thế giới này, lại trở về ngôi nhà trên thiên đường..."

Thuận theo cách này, bạn còn có thể suy nghĩ từ góc độ "thời", chẳng hạn bạn viết: "Từ khi lên lớp mười hai, chỉ có bầu trời sao và ánh trăng đưa tôi về nhà. Hằng ngày mỗi khi bước ra khỏi cửa và quay lưng về phía ngôi nhà, tôi chẳng có lòng dạ nào mà ngoảnh đầu lại nhìn. Mỗi tối khi trở về, trời đã tối đen như mực, tôi không nhìn rõ cửa nhà nữa. Có một hôm được tan học sớm, buổi chiều đi về nhìn thấy ngôi nhà từ xa, tôi lại có một cảm giác kì lạ, bởi vì đã quá lâu rồi tôi

không nhìn rõ nhà mình, còn quên mất cả cây ngọc lan cao cao trước cửa. Về nhà vốn dĩ phải là chuyện đẹp đẽ vô cùng, thế nhưng do áp lực của bài vở và thi cử, tôi đã trở nên mất cảm giác, chỉ cảm thấy như là về nơi ở trọ, ngủ một giấc rồi lại lên đường...”

Cuối cùng suy nghĩ từ góc độ “vật”, bạn có thể tùy chọn một đồ vật trong nhà để viết về nó. Chẳng hạn như cái đèn trước cửa: “Cứ đến chiều tối, mẹ đều thắp sáng ngọn đèn trước cửa. Không biết có phải mẹ đã chọn được cái bóng đèn siêu sáng hay không, chỉ cần tôi vừa mới bước vào ngõ là đã nhìn thấy ngọn đèn sáng nhất đó và biết ba mẹ vẫn đang chờ tôi trở về. Đôi khi đi học cả ngày trời, thi cử liên miên, vai đeo cặp sách nặng trĩu, tôi thực sự mệt mỏi vô cùng. Thế nhưng chỉ cần ngẩng mặt lên nhìn thấy ngọn đèn đó là tôi bỗng dưng cảm nhận được sự ấm áp, tôi bèn rào bước thật nhanh để đi về phía nhà mình...” Ngoài ngọn đèn trước cửa, đương nhiên bạn cũng có thể từ ánh đèn trong phòng đọc sách mà nghĩ đến ba, nhìn thấy ánh đèn trong bếp là nghĩ đến mẹ. Bạn còn có thể viết về một cái cây, một tòa nhà, thậm chí là một hòn đá to, một cây cầu gỗ nhỏ. Thông qua những “vật” đó để nói lên cảm nhận và tâm trạng khi về nhà.

Trên đây tôi đã đưa ra nhiều ví dụ, chúng còn khiến người ta cảm động hơn cả việc trích dẫn thành ngữ, điển tích, khoe mẽ văn chương, giảng giải đạo lý. Hơn nữa, tuy

đều viết về “Về nhà” nhưng vì góc độ tiếp cận đặc biệt nên chúng có thể không theo khuôn mẫu nào hết. Điều quan trọng hơn là cách suy nghĩ này sẽ không làm bạn bối rối khi gặp bất kì chủ đề nào, bạn sẽ không phải bầu víu hết chỗ này đến chỗ kia mà chẳng được gì hoặc là thứ gì cũng muốn viết, kết quả là viết về mỗi thứ một ít, làm mất trọng tâm của bài văn. Cũng chính vì vậy, ở phần trên, tôi đã khuyên khi viết nhật kí, ngoài việc ghi lại những gì xảy ra trong một ngày, đôi khi bạn cũng nên chọn riêng một chủ đề để phát huy, chẳng hạn như bắt đầu viết về một người đã gặp, một câu nói đã nghe, một cảnh tượng đã chứng kiến, thậm chí là một món ăn của ngày hôm đó...

Cuối cùng tôi muốn nói rằng, thực ra ngoài năm chữ “W” là “người, đất, việc, thời, vật” này, còn có một chữ “H”, đó là “How”, nghĩa là “như thế nào”. Bây giờ bạn thử nghĩ về chủ đề “Về nhà”, có thể suy nghĩ từ góc độ “như thế nào” ra sao? Bạn về nhà như thế nào? Đi xe buýt công cộng, đi xe đạp, bố mẹ đến đón, hay là đi bộ, chạy bộ?

Chẳng hạn như bạn có thể viết rằng sau khi biết mình đã giành được giải thưởng lớn gì đó ở trường, bạn nóng lòng muốn về nhà báo cho bố mẹ biết tin, vì thế đã chạy bộ một mạch về nhà. Không biết có phải nét mặt bạn biểu lộ quá rõ niềm vui hay không mà người đi đường đều cảm nhận được bạn đang hớn hờ, dường như ai cũng đều mỉm cười với bạn, ai cũng đều chúc mừng bạn vừa đạt giải. Cảnh sắc trên con đường mà bạn đi qua hằng ngày cũng trở nên khác hẳn. Bạn

phát hiện ra có bao nhiêu bông hoa dại ven đường đang đua nhau khoe sắc. Ráng chiều nơi cuối chân trời hôm đó cũng thật đẹp, tạo thành một dải dài như thể chiếc khăn ngũ sắc...

Vậy là chỉ riêng con đường mà bạn chạy bộ về nhà đã có thể phát huy khả năng viết lách của bạn rồi.

Con đường làm văn cũng vậy, chỉ cần bạn biết địa chỉ, đi đúng hướng thì rất dễ tìm được mục tiêu.

Học làm một cây nho

Con người ta cần cắm rễ thật sâu, thường xuyên được cắt tỉa thì học vấn mới thực tế.

Tôi đến tham quan một vườn nho người ta trồng để ủ rượu.

"Vụ nho năm 1994 là tốt nhất." Chủ vườn nói, "Bởi vì năm đó mùa hè khô hạn, nho được sản xuất ra vô cùng ngọt."

"Cây nho không sợ chết vì khô hạn ư?" Tôi hỏi.

"Cây non mới thì sợ, cây già thì không! Bởi vì phần rễ của cây già cắm rất sâu, có thể hút được nước ở chỗ sâu nhất trong lòng đất." Chủ vườn nói, "Ngoài ra, những cây nho đã được cắt tỉa kĩ lưỡng cũng không lo, còn những cây để mặc sinh trưởng tự do mới đáng ngại."

"Vì sao vậy?" Tôi không hiểu.

Bởi vì lá nho càng mọc nhiều thì tay leo càng phải vươn xa hơn, lượng nước cần dùng cũng nhiều hơn. Vì thế, khi trời khô hạn thì chúng sẽ không chịu nổi."

Cây nho cần cắm rễ thật sâu và thường xuyên được cắt tỉa thì những trái nho mới ngon ngọt.

Con người ta cũng cần cắm rễ thật sâu, thường xuyên được cắt tỉa thì học vấn mới thực tế.

Lược bỏ trước khi viết

Thời gian chuẩn bị trước khi viết văn càng nhiều, việc loại bỏ càng cẩn thận tỉ mỉ thì bài văn viết ra lại càng có sức hút.

Hồi học phổ thông trung học, tôi từng cầm cuốn tiểu thuyết ngắn mà mình viết đến nhờ một nhà văn có tiếng xem hộ.

“Nội dung em viết hơi phức tạp chút xíu.” Nhà văn xem xong rồi nói, “Trước khi viết, em nên quyết định xem những tình tiết nào có thể bỏ đi không viết.”

“Nếu muốn bỏ thì phải đợi sau khi đã viết xong. Trước khi viết, làm sao người ta có thể nghĩ trước về những phần mình sẽ không viết được ạ?” Tôi thắc mắc.

“Viết văn giống như là nấu ăn vậy. Khi em đã có đề tài để viết, đã xây dựng xong phần cốt truyện thì cũng giống như mua được thực phẩm, nguyên liệu ở chợ về và quyết định sẽ nấu món gì. Em nói xem bước tiếp theo nên làm gì?”

“Bắt đầu nấu nướng thôi ạ!”

“Sai rồi! Nếu em mua rau củ thì đương nhiên phải rửa sạch, gọt vỏ. Nếu em mua cá thì phải đánh vảy và moi nội tạng. Nếu em mua thịt lợn, thịt bò thì cũng phải nhổ lông,

róc xương, bỏ phần mỡ, thái miếng hoặc băm nhỏ. Làm gì có chuyện không qua sơ chế và loại bỏ những thứ không ăn được đã bỏ vào nồi nấu luôn?" Nhà văn nói tiếp, "Cho nên sau khi em đã có tư liệu và ý tưởng, trước hết cần sắp xếp chúng lại, đồng thời loại bỏ những chi tiết không cần thiết, sau đó mới bắt đầu viết."

Thời gian và công sức chuẩn bị trước khi nấu càng nhiều, sơ chế càng chu đáo thì món ăn được làm ra sẽ càng thơm ngon và tinh tế. Thời gian chuẩn bị trước khi viết văn càng nhiều, việc loại bỏ càng cẩn thận tỉ mỉ thì bài văn viết ra lại càng có sức hút."

Học trong lúc không khốn khó

Học trong lúc khốn khó là nhanh nhất, học trong lúc không khốn khó là khó nhất.

Vừa sang Mỹ, một người bạn đã nói với tôi: “Hai năm đầu cậu mới sang thì tiếng Anh sẽ tiến bộ rất nhanh, sau đó thì sẽ chậm lại.” Khi đó tôi không nghĩ như vậy, cho rằng anh ta quá vô đoán. Thế sau nhiều năm ở Mỹ, tôi thấy trình độ tiếng Anh của mình về sau này không được tiến bộ nhanh như hai năm đầu. Vì thế, khi gặp lại người bạn đó, tôi đã khen anh ấy liệu việc như thần.

“Việc này thì có gì lạ!” Anh ấy vừa cười vừa nói, “Mà đâu phải chỉ có một mình cậu như thế, mọi người đều giống nhau cả thôi! Khi mới sang thì vốn tiếng Anh nghèo nàn, luôn phải tiếp xúc với từ ngữ mới từng giờ từng phút, không học thì không thể tồn tại qua ngày, nên đương nhiên sẽ tiến bộ rất nhanh. Thế nhưng sau hai năm, chúng ta đều có thể ứng phó được với các cuộc trò chuyện bình thường, người khác nói cũng gần như nghe hiểu được hết, đọc quảng cáo trên báo hay xem hướng dẫn sử dụng sản phẩm càng không thành vấn đề, vì nhu cầu giảm đi mà sinh ra tự mãn, vì tự mãn nên lơ là và khó có tiến bộ vượt bậc.”

Việc học tập là như vậy đấy, học trong lúc khốn khó là nhanh nhất, học trong lúc không khốn khó là khó nhất.

Cỗ xe ngựa của văn chương

Người ta vừa phải cẩn thận khi điều khiển cỗ xe ngựa của văn chương, lại vừa phải thận trọng khi ngồi lên đó!

Nếu như nói văn chương là một cỗ xe ngựa, thế thì câu chữ là cỗ xe, nội dung là ngựa, chủ đề là người đánh xe. Có ngựa mà không có cỗ xe thì không thể trở thành xe ngựa, có cỗ xe nhưng không có ngựa thì xe không thể đi được, có cả ngựa và cỗ xe nhưng không có người đánh xe thì tất nhiên không biết đi về hướng nào.

Có những tác phẩm văn chương toàn là những lời trau chuốt hoa mỹ, nhưng vì nội dung ba hoa rỗng tuếch nên người đọc không hiểu định nói cái gì, giống như là cỗ xe được chạm trổ đẹp nhưng lại không có ngựa kéo.

Rất nhiều người có đầy ắp những ý tưởng trong đầu nhưng lại không thể viết thành văn, giống như con ngựa không có cỗ xe, không tài nào thể hiện được

Còn có một số nhà văn vừa có phong cách lại vừa có tài hoa, thêm nữa là học vấn cao và tu dưỡng dồi dào nhưng lại

lỡ mang thành kiến, giống như người đánh xe ngựa có vấn đề, vậy thì xe có thể chở đầy người nhưng lại đi nhầm đường, thậm chí là bị đổ kênh.

Người ta vừa phải cẩn thận khi điều khiển cỗ xe ngựa của văn chương, lại vừa phải thận trọng khi ngồi lên đó!

Bạn có thể trở nên thông minh hơn

Muốn khỏe mạnh thì hãy ăn uống đủ chất, không nên kén ăn. Muốn thông minh thì hãy học tập toàn diện, không được thiên lệch.

Không biết bạn đã từng gặp bệnh nhân bị tai biến mạch máu não chưa? Căn bệnh này vô cùng đáng sợ, có thể vì mạch máu não bị vỡ gây ra xuất huyết não, cũng có thể vì mạch máu não không thông gây ra tắc nghẽn. Rất nhiều người bị tai biến chưa kịp đưa tới bệnh viện đã chết. Thế nhưng cũng có những người vì bệnh tình tương đối nhẹ hoặc là được cấp cứu kịp thời nên được cứu sống. Chỉ có điều tai biến mạch máu não thường gây ra di chứng về sau, đó là bị liệt nửa người. Nếu tổn thương nửa não phải thì bệnh nhân bị liệt nửa người bên trái, còn nếu tổn thương nửa não trái thì nửa người bên phải bị liệt. Rất nhiều người sau khi bị tai biến mạch máu não không những vận động gặp khó khăn mà ngay cả việc nói chuyện cũng có nhiều vấn đề, đôi khi họ phải tập đi, tập cầm thìa lại từ đầu giống như trẻ con, thậm chí tập nói từng câu.

Điều kì diệu là nhờ sự kiên trì không mệt mỏi, rất nhiều người từng bị tai biến mạch máu não đã hồi phục sức khỏe. Sau một thời gian, họ gần như hoàn toàn hồi phục như bình

thường, vì chỗ mạch máu bị tổn thương trong não đã được khơi thông.

Vấn đề là có thật là nó đã được khơi thông không? E rằng mạch máu bị tắc nghẽn đó mãi mãi chẳng bao giờ khơi thông được. Thế tại sao người bệnh lại có thể hồi phục như bình thường nhỉ? Là do dây thần kinh não đã vòng qua chỗ bị tổn thương rồi mở ra tuyến đường khác, giống như đường quốc lộ, một đoạn đường nào đó bị sạt lở và không thể sửa chữa, thế là công nhân mở một con đường khác ngay bên cạnh để nối các đoạn đường bị gián đoạn lại với nhau, giao thông lại được thông suốt.

Bộ não của chúng ta giống như một quả địa cầu, bên trong chứa gần một trăm tỉ nơron thần kinh, gần tương đương với số lượng sao trong dải Ngân Hà. Nói thế này cho dễ hiểu nhé, nếu trong một giây bạn đếm được một ngôi sao thì phải cần tới ba mươi triệu năm mới đếm xong. Những nơron thần kinh này hoạt động vô cùng sôi nổi, chúng như những công nhân làm đường liên tục khai thông những tuyến đường mới. Bệnh nhân bị tai biến mạch máu não nhờ có sự nỗ lực của những công nhân này cộng thêm sự cố gắng không ngừng nghỉ của bản thân mới hồi phục sức khỏe bằng cách xây dựng lại mạng lưới đường sá.

Một quốc gia có rất nhiều tỉnh thành, một thành phố có rất nhiều quận huyện, mỗi quận huyện có những điểm đặc sắc riêng. Bộ não cũng giống như vậy! Các nhà khoa học từ lâu đã phát hiện ra dường như ở trong não, thị giác, thính

giác, ngôn ngữ, vận động, tình cảm... đều có các vị trí phụ trách chính, đặc biệt là sau khi kĩ thuật chụp CT scan não ra đời, khi bạn cho người ta nhìn những thứ khác nhau, nói về những việc khác nhau thì có thể quan sát được phản xạ ở các vị trí khác nhau trong não.

Tương tự như vậy, mỗi người đều có hình dáng khác nhau, ngay cả trong thế giới của bộ não, sự phát triển cũng có thể khác biệt. Người thì rất giỏi về mảng logic toán học, người lại mạnh về mảng tư duy trừu tượng hoặc sáng tác nghệ thuật, người thì đặc biệt giỏi ghi nhớ. Có lẽ cũng chính vì vậy mà từ khi sinh ra, chúng ta đã có sẵn một số tư chất nên tốn ít công sức khi học một số tài nghệ nào đó. Thế nhưng điều này cũng dẫn đến việc có người là thiên tài toán học nhưng viết văn lại không trơn tru, có người là bậc thầy về văn học nhưng môn toán lại dở tệ.

Vậy câu hỏi đặt ra là, chúng ta nên xác định đúng những thứ mà mình có năng khiếu để đi mở mang những vùng đó trong não là đủ? Còn những thứ khác dù sao cũng không có hứng thú, có học thì cũng chẳng tốt, thà rằng không quan tâm đến còn hơn?

Câu trả lời rất đơn giản, bình thường khi đi làm đi học, có thể chúng ta chỉ đi trên cùng một con đường, đường quen lối cũ, chẳng bao lâu thì đến nơi. Thế nhưng nếu đến một ngày, con đường đó không thông suốt nữa thì làm thế nào?

Đương nhiên bạn phải tìm con đường khác, lúc này những người giỏi cảm nhận phương hướng, hay len lỏi luồn lách khắp chốn sẽ rất biết cách tìm đường. Họ rẽ trái rẽ phải, rồi chẳng mấy chốc thì tìm được lối ra. Trái lại, những người bình thường chỉ biết đi vài tuyến đường cố định, chưa bao giờ đặt chân đến những lối nhỏ thì có thể sẽ đi lòng vòng mất cả ngày cũng không tìm được đường ra.

Tế bào não của chúng ta cũng như vậy. Nếu từ nhỏ tới lớn, bạn từ bỏ những môn học mà bản thân mình không thích thì cũng giống như người tài xế hoàn toàn mù tịt về khu vực nào đó, đến khi cần phải đi đường vòng thì chỉ biết ngẩn tò te.

Thời đại ngày nay đã hoàn toàn khác với trước đây. Tri thức của ngày trước đã kém xa so với hiện nay. Đặc biệt là trong chế độ khoa cử ngày xưa, người ta chỉ toàn học thơ, đọc sách thánh hiền theo lối ghi nhớ máy móc là cố gắng thuộc lòng, viết toàn những bài văn theo khuôn mẫu có sẵn. Thế nhưng bây giờ người ta lại đòi hỏi đầu óc phải “rẽ gấp”, ở chỗ rẽ ngoặt đó sẽ thử thách phản xạ của bạn có tốt hay không, có thuộc đường đi hay không.

Cũng chính vì vậy, ở các trường đại học trên thế giới bây giờ, ngoài việc giáo dục chuyên ngành, người ta cũng mở rất nhiều khóa học cơ bản. Một người học luật có thể chọn học ngành khoa học vũ trụ, một người học toán có thể chọn học lịch sử mỹ thuật, người học về ngành tài chính ngân hàng có

thể chọn học địa chất và khảo cổ, người học kiến trúc có thể chơi nhạc...

Như nhà thơ Eliot từng nói, ông thích làm bạn với họa sĩ. Còn Picasso lại thích làm bạn với nhà thơ. Bởi vì từ lâu họ phát hiện ra rằng, người khiến mình có sự đột phá và rung động không nhất định là bạn cùng nghề, mà chính là những tia sáng lóe lên từ lĩnh vực khác.

Bộ não cần không ngừng được kích thích và gợi mở, không ngừng được mở mang một cách toàn diện. Nếu hiểu được điều này, hỏi những bạn nhỏ ham học hỏi, kể cả có những môn học bạn không thích thì cũng nên ép mình phải học. Đặc biệt là khi còn trẻ, bộ não đang phát triển thần tốc thì bạn càng nên cố gắng mở mang từng vùng trong bộ não, hình thành một mạng lưới giao thông dày đặc.

Nhắc đến mạng lưới giao thông, tôi lại nhớ đến nghiên cứu về xe buýt công cộng và taxi của trường Đại học London, Anh năm ngoái. Người ta phát hiện ra rằng vùng hồi hải mã⁽¹⁾ của tài xế taxi tương đối rộng, chất xám trong não cũng nhiều hơn rất nhiều so với tài xế xe buýt công cộng. Bởi vì hằng ngày tài xế xe buýt công cộng chỉ đi theo vài tuyến đường cố định, còn tài xế taxi lại phải ghi nhớ hơn 25.000 con phố của London. Từ đó có thể thấy, ngay cả bộ não của người trưởng thành

(1) Một phần của não trước, là một cấu trúc nằm bên trong thủy thái dương. Nó liên quan đến hoạt động lưu giữ thông tin và hình thành ki ức trong trí nhớ dài hạn và khả năng định hướng trong không gian.

cũng có sự phát triển khác nhau do sử dụng nhiều hay ít.

Còn ở lứa tuổi nhi đồng thì lại càng thể hiện rõ rệt. Từ rất lâu rồi, các nhà khoa học đã phát hiện ra rằng, những đứa trẻ từ nhỏ được học đàn piano, do tay trái luôn nhấn những phím đàn vô cùng phức tạp nên bán cầu não phải phát triển hơn rất nhiều so với những đứa trẻ bình thường.

Kính thưa các bậc phụ huynh và các bạn trẻ thân mến, khi bạn trách con cái hoặc bản thân mình không thông minh, bạn cần phải biết rằng, giờ đây chính là lúc bạn có thể khai thác năng lực của bộ não, làm cho bộ não phát triển hơn.

Muốn khỏe mạnh thì hãy ăn uống đủ chất, không nên kén ăn. Muốn thông minh thì hãy học tập toàn diện, không được thiên lệch.

Phần IV: Hãy hỏi tiếp “Tại sao?”

Trong cuộc đời đâu đâu cũng thấy kiến thức.

Một đôi mắt biết quan sát và một tâm hồn tràn ngập sự hiếu kì có thể nhìn thấy điều lớn lao từ những điều nhỏ nhất, từ thứ này biết tới thứ kia, tích lũy được thêm kiến thức, sự giác ngộ và nhận thức trong cuộc sống.

Vậy bạn có phải là người giỏi phát hiện không?

Kính hiển vi và kính viễn vọng

Chỉ cần bắt tay vào việc từ nơi sâu thẳm, từ bên trong cái nhỏ, từ bên ngoài cái lớn, thì sẽ luôn có thu hoạch.

Cùng là vận dụng nguyên lí quang học, có người đã phát minh ra kính viễn vọng để quan sát những vì sao ở nơi rất xa, có người lại phát hiện ra kính hiển vi để nghiên cứu về những vi khuẩn ở xung quanh mình.

Cùng là thám hiểm, có người đi tàu con thoi bay vào vũ trụ để bước vào thám hiểm Mặt Trăng lạnh lẽo, có người lại đi tàu ngầm lặn sâu xuống đại dương để khám phá những điều bí ẩn của Trái Đất.

Vì thế, cùng là theo đuổi kiến thức, chúng ta có thể theo đuổi tất cả những gì xa xôi rộng lớn, cũng có thể tìm hiểu những sự vật nhỏ bé trước mắt. Chúng ta có thể suy nghĩ sâu xa, cũng có thể suy nghĩ thận trọng, tỉ mỉ. Chỉ cần bắt tay vào việc từ nơi sâu thẳm, từ bên trong cái nhỏ, từ bên ngoài cái lớn, thì sẽ luôn có thu hoạch.

Học tập và tiếp thu

Học tập giống như ăn uống, tiếp thu lại là chuyển hóa thức ăn thành năng lượng cho cơ thể.

Không ăn uống thì làm sao có sức lực? Không học hành thì tiếp thu bằng cách nào?

Một anh bạn người Mĩ dạy tiếng Anh ở Đài Loan nói với tôi: “Lạ thật, có những người dám trả hàng nghìn đô cho một tiếng đồng hồ để mời tôi đến nhà họ dạy tiếng Anh, thế nhưng họ chỉ nghe tôi nói, chứ bản thân họ lại không chịu nói, cũng không thuộc từ mới. Chả nhẽ họ cho rằng tiếng Anh không cần phải học, chỉ cần kiếm một ông Tây ngồi bên cạnh để ‘tiếp thu’ là được? Như thế không thể tiến bộ được!”

“‘Học tập’ với ‘tiếp thu’ thì khác gì nhau?” Tôi hỏi.

“Đương nhiên không thể phân chia rõ ràng, thế nhưng học tập giống như ăn uống, tiếp thu lại là chuyển hóa thức ăn thành năng lượng cho cơ thể. Không ăn uống thì làm sao có sức lực? Không học hành thì tiếp thu bằng cách nào?”

Học tập, phán xét, chẩn liệu

Vốn từ vựng thường ngày chúng ta sử dụng phần lớn là do những từ khác nhau hợp thành. Chẳng hạn như “học tập”, “học” là “học hỏi”, “tập” là “luyện tập”; “phán xét”, “xét” là xem xét tường tận, “phán” là phán đoán; “chẩn liệu”, “chẩn” là chẩn đoán, “liệu” là trị liệu. Những từ này nếu tách riêng ra thì chẳng có ý nghĩa gì lắm, nhưng khi ghép lại thì ý nghĩa sẽ sâu sắc hơn.

Học nhiều để có vốn kiến thức sâu rộng, siêng năng ôn luyện để khắc sâu trong tâm khảm, kiểm tra kĩ càng để biết tường tận chân tơ kẽ tóc, quan sát chẩn đoán để biết bệnh, trị liệu để sửa chữa lệch lạc sai lầm thì mới có thể thành công.

Cà sấu

Lão nông nhìn tôi và mỉm cười: “Lẽ nào làm việc với chữ nghĩa thì không cần phải cà sấu ư?”

Mùa đông năm nọ, tôi về nông thôn vẽ tả thực. Trên bờ ruộng, tôi gặp một lão nông đang chuẩn bị xuống ruộng. Tôi liền hỏi: “Ông ơi, muốn có vụ mùa bội thu thì việc đầu tiên cần làm là gì ạ?”

“Cà sấu.” Lão nông đáp lại.

“Cà sấu ư?” Lúc đó tôi không hiểu được hai từ giản đơn này.

“Đúng vậy! Cà sấu! Nghĩa là ra ruộng thật sớm, cà thật sâu xuống để lật đất ruộng lên, như vậy đất sẽ trở nên tơi xốp và trộn đều với nhau, hơn nữa do toàn bộ chỗ đất đã lật lên được phơi nắng cả ngày nên có thể giảm bớt sâu bệnh có hại.” Lão nông lại thở dài, “Tôi thực sự không hiểu nổi một số thanh niên bây giờ, họ lúc nào cũng thanh thoi như không, đến khi phải cấy lúa thì mới vội vàng xuống ruộng, cà nông choèn choẹt, sau đó ra sức bón phân hóa học. Lâu dần, đất ruộng và phân hóa học kết thành những hòn đất chai cứng, cả thửa ruộng đều bị tàn phá.” Lão nông nhìn tôi và mỉm cười: “Lẽ nào làm việc với chữ nghĩa thì không cần phải cà sấu ư?”

“Là gì?” và “tại sao?”

Khi chúng ta học tập, đằng sau câu hỏi “là gì” nên tiến thêm một bước bằng việc suy nghĩ “tại sao”.

Tôi có một người bạn đang dạy tiểu học. Cô ấy nói ở lớp mình có mấy học sinh là thiên tài. Tôi liền hỏi: “Cô thấy học sinh thiên tài với học sinh bình thường khác nhau nhiều nhất ở chỗ nào?”

“Rất đơn giản, học sinh bình thường đều hỏi ‘là gì’, còn học sinh thiên tài lại hay hỏi ‘tại sao’. Chẳng hạn như dạy đến bài ‘Bốn mùa’, đối với học sinh bình thường, anh chỉ cần nói cho chúng biết một năm có bốn mùa xuân hạ thu đông là xong, nhưng đối với học sinh thiên tài thì phải giảng giải về sự thay đổi của bốn mùa. Đó chính là vì học sinh bình thường chỉ cần biết khái niệm, còn học sinh thiên tài lại mong muốn tìm hiểu sâu hơn.

Không ngờ chỉ khác nhau một chữ mà lại có nhiều thứ khác biệt đến thế. Vì thế khi chúng ta học tập, đằng sau câu hỏi “là gì” nên tiến thêm một bước bằng việc suy nghĩ “tại sao”.

Nấu món sủi cảo

Tuy đã học kỹ nhiều lý luận cao siêu, nhưng chúng ta lại quên mất những thứ cơ bản nhất, kết quả là chỉ vì thiếu một khâu nhỏ mà không thể hoàn thành công việc.

Có lần tôi mời một người bạn nước ngoài đi ăn sủi cảo. Ngoài việc ra sức tán dương là ăn ngon, anh ấy còn muốn tôi dạy cho cách làm. Thế là tôi sắp xếp riêng một buổi, giảng giải từng bước cho anh ấy về cách trộn nhân, cán bột... Người bạn nước ngoài đó học vô cùng nghiêm túc. Anh ấy không những đích thân mó tay vào làm mà còn ghi chép lại, không những học được kiểu gói đơn giản mà còn biết làm thế nào để gói sủi cảo theo kiểu con chuột, tam giác... Sau khi học xong, anh ấy hớn hờ vô cùng, bèn lập tức gọi điện cho bạn bè và tuyên bố rằng anh ấy đã biết cách làm sủi cảo và quyết định ra tay trở tài.

Không ngờ mới được hai ngày, anh ấy bỗng dưng gọi điện cho tôi, nhờ tôi mau đến giúp đỡ. Khi tôi đến nhà anh ấy mới phát hiện ra rằng, các bước anh ấy thực hiện đều không

sai, chỉ có điều anh ấy lại thả sỏi cỏ vào trong nồi nước lạnh sau đó mới đun lên, chả trách sỏi cỏ đều nát bét.

Khi học tập, chúng ta cũng thường mắc phải sai lầm tương tự, tuy đã học kĩ nhiều lí luận cao siêu, nhưng chúng ta lại quên mất những thứ cơ bản nhất, kết quả là chỉ vì thiếu một khâu nhỏ mà không thể hoàn thành công việc.

Cái đinh ốc

Học hành kiểu nhồi nhét không thể nào thấm sâu bằng học kiểu mưa dầm thấm lâu.

Chắc bạn đã từng vạy đinh ốc rồi chứ? Thế thì tất nhiên bạn đã biết trước hết là tìm đúng vị trí, lấy búa gõ nhẹ hai cái để cho cây đinh gắn vào mặt phẳng, sau đó dùng tuốc nơ vít ép mạnh xuống đầu đinh (với điều kiện phải giữ cho đầu đinh không bị xiêu vẹo) và xoay tròn đầu đinh để cho cây đinh dần dần cắm sâu xuống.

Học tập giống như vạy đinh ốc. Trước hết cần tìm đúng mục tiêu, khắc phục trở ngại lúc mới học, sau khi đã nắm vững phương hướng chính xác thì miệt mài học tập.

Đinh ốc cần xoáy vào từ từ, học vấn cũng cần phải nghiên cứu tìm tòi dần dần, không được vội vàng nhồi nhét tức thời. Học hành kiểu nhồi nhét không thể nào thấm sâu bằng học kiểu mưa dầm thấm lâu.

Trường trung học Eton

Môi trường sống càng đơn giản thì trái lại hiệu quả học tập càng tốt hơn.

Trường trung học Eton là một ngôi trường nổi tiếng của nước Anh. Nghe nói do có quá nhiều người muốn vào học ở trường nên rất nhiều bạn trẻ vừa mới kết hôn đã bắt đầu nộp đơn xin học cho con cái của họ trong tương lai.

Tuy trường Eton nổi tiếng như thế, nhưng khi tôi tới đó để tham quan thì lại thấy bàn ghế trong lớp toàn là đồ cổ lỗ sĩ đã bị sứt sẹo lung tung.

“Trường trung học Eton giàu như thế mà tại sao bàn ghế và thiết bị không cải thiện chút để học sinh ngồi học cho thoải mái hơn nhỉ?” Tôi hỏi một giáo viên trong số họ.

“Bởi vì nếu bàn ghế quá thoải mái thì hiệu quả học tập sẽ kém đi.” Thấy giáo đó trả lời, “Anh thử nghĩ mà xem, học sinh tựa người vào ghế sofa êm ái so với học sinh ngồi trên ghế gỗ lạnh và cứng, trường hợp nào dễ ngủ gật hơn?”

Tôi gật đầu, cảm thấy cũng có lí. Thấy giáo đó lại nói tiếp: “Kí túc xá của học sinh cũng không thể quá cầu kì, nếu

giống như căn phòng khép kín sang trọng ở khách sạn, lại còn có cả ti vi, dàn âm thanh xịn thì tất nhiên học sinh sẽ lười nhác, sống buông thả. Theo kinh nghiệm dạy học nhiều năm của tôi thì kí túc xá càng sơ sài, học sinh càng thích lên thư viện, bài vở cũng làm tốt hơn.” Thầy giáo mỉm cười, “Môi trường sống càng đơn giản thì trái lại hiệu quả học tập càng tốt hơn.”

Người thông minh

Chính vì người thông minh không ngại dùng cách ngu dốt nên họ thông minh.

Chính vì người ngu dốt tự cho là mình thông minh nên họ mới ngu dốt.

Người thông minh thường dùng cách ngu dốt để nghiên cứu. Họ vạch ra kế hoạch của cả năm, liệt kê các công thức, đưa ra giả thiết nhiều lần, liên tục chứng minh, khi chưa có sự chắc chắn một trăm phần trăm thì họ chưa đưa ra kết luận.

Người ngu dốt thường dùng cách thông minh để nghiên cứu. Họ đầu cơ kiểm lời trước mắt, tùy tiện áp đặt công thức, đánh giá mà không có bằng chứng, bịa đặt không có cơ sở, chỉ cần chắc chắn vài phần đã phát biểu một cách tùy tiện.

Chính vì người thông minh không ngại dùng cách ngu dốt nên họ thông minh.

Chính vì người ngu dốt tự cho là mình thông minh nên họ mới ngu dốt.

“Tim” và “chí”

Tâm của cây nến gọi là “tim”

Tâm của người gọi là “chí”

Tuy đèn điện đã được sử dụng phổ biến từ lâu, thế nhưng nhiều gia đình ở châu Âu vẫn thích thắp nến vào bữa tối. Bởi vì họ cảm thấy ánh sáng bập bùng của ngọn nến lãng mạn hơn rất nhiều so với đèn điện.

Khi sang châu Âu du lịch, tôi từng tới tham quan một xưởng sản xuất nến. Ở đó người ta bày la liệt đủ loại nến, từ những cây nến mini to bằng cây bút chì cho tới những cây nến khổng lồ nhất cỡ mười mấy ki-lô-gam, từ những cây nến tạo hình ông già Noel cho tới cây nến hình thần Cupid...

“Những cây nến này được làm quá tỉ mỉ! Chỉ tiếc là trên mỗi cây nến đều có một sợi bấc, trông có vẻ hơi chướng mắt.” Tôi nói.

“Cây nến sao có thể thiếu sợi bấc được?” Ông chủ tiệm nến trợn tròn mắt, “Đã là cây nến thì đương nhiên phải có sợi bấc, nến mà không có sợi bấc thì chẳng dùng được. Nến và sợi bấc không thể thiếu nhau. Sợi bấc mà không có nến thì chỉ một loáng là sẽ cháy hết, còn nến mà không có sợi bấc thì

chẳng thể thắp lên được. Nến cung cấp sáp cho sợi bấc cháy sáng, sợi bấc lại tập trung nguồn năng lượng của nến để phát ra ánh sáng. Vì thế thông thường bước đầu tiên của quy trình sản xuất nến chính là đặt sợi bấc, sợi bấc chính là tim nến, cũng quan trọng giống như trái tim của người vậy!”

Tâm của cây nến gọi là “tim”, tâm của người gọi là “chí”. Có chí hướng nhưng lại không biết làm phong phú bản thân, chí sẽ trở thành suy nghĩ ngông cuồng, có học vấn cao nhưng không thể lập chí làm việc lớn thì cũng rất khó có thành tựu lớn.

Lập chí và học hỏi giống như tim nến và sáp nến, chúng đều phối hợp bổ sung cho nhau.

Đơn thuốc gia truyền

Sách tham khảo giống như viên thuốc vitamin, chẳng có ai không cần ăn bữa chính, chỉ nhờ vào mấy viên thuốc bổ mà có thể khỏe mạnh trường thọ.

Khi bạn bị ốm, sẽ có rất nhiều người giới thiệu đơn thuốc gia truyền cho bạn phải không? Vậy thì tôi cũng tặng bạn một đơn thuốc đó là: Tốt nhất đừng uống thuốc theo đơn thuốc gia truyền. Bởi vì rất có thể bạn sẽ bỏ lỡ việc chữa trị hiệu quả vì đơn thuốc gia truyền không hiệu quả đó.

Khi bạn chuẩn bị thi, sẽ có rất nhiều người giới thiệu bán các loại sách như “Một tuần tất thắng”, “Thi đậu trong vòng nửa tháng” hoặc “Đề thi thử”? Vậy thì tôi cũng chỉ cho bạn một con đường đi đến bảng vàng đó là: Đừng đọc những cuốn sách đầu cơ đó vội. Bởi rất có thể vì thế mà bạn bỏ lỡ thời gian ôn lại sách giáo khoa. Sách tham khảo giống như viên thuốc vitamin, chẳng có ai không cần ăn bữa chính, chỉ nhờ vào mấy viên thuốc bổ mà có thể khỏe mạnh trường thọ.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Liu Yong

Học cách hoàn thiện bản thân / Liu Yong ; Thanh Uyên dịch. - Tái bản lần thứ 2. -
H. : Kim Đồng, 2019. - 168tr. ; 21cm. - (Kĩ năng vàng cho học sinh trung học)

ISBN 9786042142816

1. Kĩ năng sống 2. Học sinh phổ thông

646.700712 - dc23

KDF2245p-CIP

HỌC CÁCH HOÀN THIÊN BẢN THÂN

(Tái bản lần thứ 2)

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

55 Quang Trung, Q. Hai Bà Trưng, Hà Nội

ĐT: (024) 3 943 4730 - 3 942 8632 - Fax: (024) 3 822 9085

Website: www.nxbkimdong.com.vn - Email: kimdong@hn.vnn.vn

CHI NHÁNH NXB KIM ĐỒNG TẠI MIỀN TRUNG

102 Ông Ích Khiêm, TP. Đà Nẵng

ĐT: (0236) 3 812 335 - Fax: (0236) 3 812 334

Email: cnkimdongmt@nxbkimdong.com.vn

CHI NHÁNH NXB KIM ĐỒNG TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

248 Cống Quỳnh, Q.1, TP. Hồ Chí Minh

ĐT: (028) 39251001 - (028) 39250987 - Fax: (028) 39251012

Email: cnkimdong@nxbkimdong.com.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản: Giám đốc PHẠM QUANG VINH
Chịu trách nhiệm nội dung: Phó Giám đốc VŨ THỊ QUỲNH LIÊN
Biên tập: HOÀNG THANH THỦY
Trình bày: TRẦN THỊ HẠNH
Sửa bài: NGUYỄN HƯƠNG LAN

In và gia công 3.000 bản - Khổ 14,5 cm x 20,5 cm - Tại Công ty CP In & DVTM Phúc An

Địa chỉ: Lô B2-2-6 KCN Nam Thăng Long - Bắc Từ Liêm - Hà Nội

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 1059-2019/CXBIPH/34-68/KĐ cấp ngày 02/04/2019

Quyết định xuất bản số: 2828/QĐKĐ kí ngày 9/10/2019

In xong và nộp lưu chiểu quý 4/2019

"**Kĩ năng vàng cho học sinh trung học**" là bộ sách cực kì thiết thực, dạy các em 8-14 tuổi trưởng thành. Bộ sách này gồm những nội dung được chắt lọc từ các chủ đề nhỏ trong tác phẩm của **Liu Yong**, rất phù hợp cho các em đọc tham khảo. Nội dung sách bao gồm nhiều phương diện: Học tập, viết lách, kĩ năng nói chuyện, kết bạn, cách đối nhân xử thế, vượt qua khi vấp ngã... giúp các em hiểu được những vấn đề có thể sẽ gặp phải trong quá trình trưởng thành. **Liu Yong** sử dụng lối viết thân mật, hài hước và những câu chuyện phong phú, các ví dụ tường tận để thu nhỏ và cô đọng cuộc sống thành từng chi tiết, từng khung cảnh, đặt nền móng đầu tiên cho các em - những đứa trẻ đang chập chững bước vào đời có thể mở ra tầm nhìn rộng lớn.

Dành cho lứa tuổi 6+

ISBN 978-604-2-14281-6

9 786042 142816

8 935244 826647

6192310220002

Giá: 40.000đ

